

Memòria de les intervencions realitzades al jaciment de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre)

Campanyes 2010 i 2011

Maria Carme Belarte Franco, Jaume Noguera Guillén, Pau Olmos Benlloch

ICAC
Institut Català
d'Arqueologia Clàssica

*iCrea
INSTITUCIÓ CATALANA DE
RECERCA I ESTUDIS AVANÇATS

U
UNIVERSITAT DE BARCELONA
B

1. Introducció	3
1.1. Situació i accés	3
1.2. Antecedents i estat actual de la recerca	3
1.3. Treballs realitzats i metodologia	5
2. Els treballs de camp realitzats al conjunt arqueològic de Sebes	6
2.1. Els treballs al poblat ibèric	6
2.1.1 Excavació de la zona 6	6
2.1.2. Excavació de la zona 7	7
2.1.3. Excavació de la zona 8	10
2.1.3 Excavació a la zona 9	14
2.2 Els treballs en l'assentament del primer ferro (zona 1)	18
2.2.1. El sector 3	19
3. Estudi dels materials mobles.....	20
3.1. El material de l'hàbitat ibèric. Zona meridional: les zones 7 i 8	20
3.2. El material de l'hàbitat ibèric. Zona septentrional: les zones 6 i 9	24
3.3. El material de l'hàbitat del Ferro I. El sector 3	25
4. Conclusions	26
5. Bibliografia	28

Figures

Documentació annexa

Inventari dels materials mobles

Fitxes d'unitat estratigràfica

Informe arqueobotànic

1. Introducció

1.1. Situació i accés

El jaciment arqueològic de Sebes està situat en el terme municipal de Flix (Ribera d'Ebre), a uns 2,5 km al nord-oest de la població, tot just a la dreta de l'aiguabarreig del barranc de Sant Joan a la riba esquerra del riu Ebre, sobre una petita elevació a uns 55 metres sobre el riu (**fig. 1.1**).

Les seves coordenades UTM són Long. 0292410 Lat. 4568880, i es troba en el full 444-1-2 del plànol topogràfic de l'Institut Cartogràfic de Catalunya a escala 1:5000.

Geològicament, aquesta zona està constituïda per formacions oligocèniques terciàries amb una potència molt variable, entre 20 i 200 m. Comprenen dipòsits de margues, conglomerats calcaris, sorrenques i argiles, dipòsits difícils de diferenciar a causa dels recobriments i dels cultius, sobretot a les zones baixes, a les barrancades o prop del riu Ebre, que en aquest sector assoleix 42 metres sobre el nivell del mar.

L'accés a la zona arqueològica és fàcil. Tot just abans de passar el pont situat sobre l'embassament en direcció a Flix, es pren un camí de terra batuda en direcció oest, el qual voreja el riu Ebre per la seva riba esquerra, i que delimita pel nord la Reserva Natural de Fauna Salvatge de Sebes. Després d'uns 2 km s'arriba a la desembocadura del barranc de Sant Joan (**fig. 1.2**). El jaciment ocupa la segona terrassa quaternària situada en el costat dret del barranc, a 33 metres sobre el riu Ebre, limitada al NO per una petita elevació en sentit NO-SE, a uns 55 metres sobre l'Ebre, separada de la resta d'elevacions per una depressió, per on passa un altre camí.

Està conformat per un conjunt de restes corresponents a diferents ocupacions o utilitzacions del lloc, fonamentalment datades d'època protohistòrica (un assentament de la primera edat del ferro, una necròpolis del mateix moment, i una ocupació ibèrica) (**fig. 1.3**), i integrat en un espai natural, la Reserva Natural de Fauna Salvatge de Sebes i Meandre de Flix (**fig. 1.2**: núm. 2).

1.2. Antecedents i estat actual de la recerca

La primera notícia de l'existència del jaciment és de R. Pita (1950, 4), el qual, després d'una campanya de prospeccions realitzada l'any 1949, va recuperar ceràmica a mà

“posthallstattica” i ceràmica ibèrica a torn.

El jaciment fou “redescobert” per M. Sanz (1973-74, 21-22), on denunciava que el jaciment estava sent excavat per furtius, i que les restes materials d'època ibèrica podrien datar-se al voltant del segle IV aC.

M. Genera (1982) va proposar dues zones de diferent cronologia en el mateix jaciment. Una zona (Sebes 2), situada en el turó, on s'ubicaria un assentament preibèric en base a l'abundància de ceràmiques a mà que mostraven un cert "arcaisme" pel gruix de les seves parets; i una altra zona, en els vessants i a la plana adjacent a l'est de l'esmentat turó, ocupada durant època ibèrica (Sebes 1).

C. Garola (1984-85 i 1985) atribueix uns hipotètics fragments de campaniana C a les fases d'ocupació més modernes, relacionades amb la presència de materials romans a la part baixa, prop del riu, mentre que atorga una cronologia entre el segles V i IV aC per a la zona contigua al turó de Sebes, tot i que menciona la presència de campaniana B en aquest mateix sector.

Les prospeccions desenvolupades abans de la nostra intervenció han permès concretar l'antiguitat de l'ocupació de Sebes, com a mínim des del segle VII aC, gràcies a la presència d'àmfora fenícia (Carta Arqueològica 1987).

Per últim, ja des de la nostra primera intervenció, realitzada el 2005, es va constatar la riquesa arqueològica de l'indret, amb múltiples ocupacions, des del segle VII aC i època ibèrica, passant per una ocupació medieval i fins i tot contemporània.

Quant al poblament protohistòric identificat a les proximitats del jaciment, cal mencionar la talaia ibèrica documentada a la dreta de la desembocadura del barranc del Musselló (Pérez, Jornet, Rams 2002) i el poblat ibèric i la necròpolis de la Primera edat del ferro dels Castellons (Noguera 2002), en curs d'excavació per M. Genera (Genera *et alii* 2005). Per últim, la darrera actualització de la Carta Arqueològica de la Ribera d'Ebre, ha identificat el nucli de la Vallfenosa, situat sobre un turó al costat del barranc de Sant Joan en direcció nord, probablement de la mateixa cronologia.

Al 2004, l'Associació La Cana es va posar en contacte amb investigadors de la Universitat de Barcelona i de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica per tal de preparar un projecte de recerca en aquest jaciment amb el doble objectiu d'explotar el jaciment des del punt de vista científic i, en una fase posterior, de museïtzar-lo i fer-lo visitable. Un cop aconseguits els permisos dels propietaris dels terrenys i tramitades les autoritzacions d'excavació, els treballs s'iniciaren el 2005.

Els treballs d'excavació realitzats des de 2005 han permès documentar una realitat

molt més complexa que la que es podia suposar en un jaciment de dimensions reduïdes, amb diferents utilitzacions del lloc al llarg del temps: un poblat de la primera edat del ferro, un assentament ibèric situat als seus peus, una necròpolis d'incineració de la primera edat del ferro, a uns 200 m del poblat coetani, un edifici rectangular d'època medieval o moderna i, per últim, estructures defensives construïdes durant la batalla de l'Ebre de 1938.

L'assentament de la primera edat del ferro va ser excavat pràcticament en la seva totalitat entre 2005 i 2006. Així mateix, al 2006 s'havia realitzat un sondeig a la necròpolis de la primera edat del ferro, que havia permès comprovar el seu bon estat de conservació. Els treballs entre 2007 i 2011 han estat centrats en la continuació de la recerca sobre aquesta necròpolis, que ha estat excavada en la seva totalitat, així com en l'ocupació ibèrica i en la continuació dels treballs en l'assentament de la primera edat del ferro.

1.3. Treballs realitzats i metodologia

Els treballs desenvolupats durant el bienni 2010-2011 s'han centrat en la zona d'hàbitat ibèric i de la primera edat del ferro de Sebes. Durant la campanya de 2010, s'ha intervingut en dues terrasses del vessant sud del turó (zones 7 i 8) en una de les quals ha estat possible excavar una bateria de quatre cases. Per la seva part, a la campanya de 2011 s'han reprès els treballs a la zona 6 i 7, així com a la zona 1 de l'assentament del primer ferro; mentre que s'ha destapat una nova zona d'hàbitat ibèric (zona 9), en una terrassa immediatament per sota de l'hàbitat del primer ferro.

Des del punt de vista metodològic, el projecte s'ha dividit en dues fases diferenciades: treball de camp i treball de laboratori.

Durant els treballs de camp s'ha procedit a l'excavació en extensió de cinc barris de l'assentament, i s'ha seguit el mètode d'excavació estratigràfic i de registre seguint el sistema Harris i el sistema emprat a Lattes, amb l'elaboració de fitxes d'UE i de fet. Els materials recuperats (fonamentalment, ceràmica) han estat inventariats i dibuixats al laboratori de l'ICAC.

La recuperació de les dades arqueobiològiques s'ha considerat un objectiu fonamental dels treballs d'excavació, ja que considerem que el coneixement de l'economia d'aquestes societats i la seva evolució és vital per a la consecució dels objectius generals del projecte. Per tant, s'ha realitzat una recollida sistemàtica de mostres de sediments, en aquells nivells que mostraven clars indicis d'incendi, per tal d'obtenir dades carpològiques, antracològiques i faunístiques.

En els treballs de camp i de laboratori han participat els investigadors integrants d'aquest projecte com a responsables de les diverses fases d'estudi, sota la coordinació de la investigadora responsable del projecte. Així mateix, hi ha participat investigadors en formació de l'ICAC i estudiants de la Universitat de Barcelona i de la Universitat Rovira i Virgili.

2. Els treballs de camp realitzats al conjunt arqueològic de Sebes

Durant els dos anys en què s'ha desenvolupat les campanyes objecte d'aquesta memòria s'han desenvolupat treballs d'excavació al poblat ibèric (zones 6, 7, 8 i 9) i a l'assentament de la primera edat del ferro (zona 1) (**fig. 2.1**). El detall d'aquests treballs així com els resultats obtinguts es descriuen en els apartats subsegüents.

2.1. Els treballs al poblat ibèric

Les campanya del 2010 i del 2011 es va centrar en l'excavació del poblat ibèric, amb l'objectiu de delimitar l'àrea habitada en aquest període i conèixer les característiques d'aquest nucli d'hàbitat, que només havia estat objecte d'intervenció en un sondeig efectuat al 2007. Així mateix, es pretenia establir la cronologia d'aquesta ocupació ibèrica, ja que l'habitació excavada el 2007 havia lliurat material molt poc significatiu per aportar informació cronològica.

L'àrea objecte d'intervenció correspon a les distintes terrasses en les quals s'estén l'assentament ibèric, dividides en quatre zones (6, 7, 8 i 9) (**fig. 2.2**). Per la seva part, es van continuar els treballs a la part superior del turó de Sebes (zona 1), corresponent a l'assentament del primer ferro, on no s'havia pogut intervenir fins el moment.

2.1.1 Excavació de la zona 6

La intervenció a la zona 6 ha consistit en l'ampliació, vers l'est, de l'àrea excavada durant la campanya de 2007, i que havia permès documentar una habitació (sector 1). Aquesta ampliació ha afectat una extensió d'uns 50 x 5 metres, que ha permès documentar diverses estructures (**fig. 2.2**). La intervenció arqueològica en aquesta zona ha consistit únicament en el desbrossat d'aquesta zona i en la neteja del nivell superficial (UE 6001) per tal d'identificar el nombre màxim d'estructures. Aquestes han estat numerades i situades en planta¹, però els espais que delimiten no han estat

---

¹ Agraïm al Servei d'Arqueologia el préstec del pantògraf per al dibuix d'aquestes estructures, així com el

objecte d'excavació en aquesta campanya. De tota manera, les construccions identificades en aquesta terrassa semblen estar molt afectades per l'erosió, de manera que només ha estat possible identificar murs però no habitacions senceres.

En primer lloc, ha estat identificat un tram de mur, MR6008, a 14 m a l'oest del sector 1, que s'adapta a la corba de nivell i que suposa la continuïtat de MR6003 (mur de tanca nord del sector 1). Aquest mur devia delimitar una filera d'habitacions, situades a l'oest del sector 1, de les quals només s'ha conservat aquest mur de tanca septentrional. Més a l'oest, altres trams de mur devien pertànyer a aquesta mateixa estructura.

El tram més llarg del mur MR6008 presenta un traçat aproximadament nord-oest / sud-est, té una longitud de 2,5 m i una amplada entre 0,40 i 0,50 m. El parament sud-oest sembla disposat en talús, per fer de contrafort i evitar la pressió del propi turó, ja que aquesta construcció està situada en el vessant. La part visible està feta a base de doble parament de pedres de dimensions mitjanes (0,35 x 0,20 m).

Més a l'oest, i a la part inferior de la terrassa, es conserva un tram de mur, MR6009, que devia constituir el límit sud de la filera de construccions delimitada al nord per MR6003 (**fig. 2.3**). Aquesta construcció només és visible en una longitud de poc més de 5 m. El seu traçat, aproximadament nord-oest / sud-est, és sinuós, ja que s'adapta a la corba de nivell, i probablement s'adossa a un retall realitzat prèviament en el terreny natural. Tan sols el parament sud-oest és visible, format en la seva major part per grans lloses disposades verticalment, algunes de grans dimensions (0,60 x 0,40 x 0,12 m) (**fig. 2.11,1**).

A l'est de MR6009 ha estat identificat un fragment de mur, amb una longitud de 1,25 m, de traçat perpendicular a aquest, i que ha estat denominat MR6010. Aquesta paret té una amplada màxima de 0,30 m, està formada per doble parament de pedres allargades de mida mitjana. Amb tota probabilitat, es tractaria d'un mur mitger entre dos espais encara no delimitats, tancats al SO pel mur MR6009.

2.1.2. Excavació de la zona 7

Hem denominat zona 7 la tercera terrassa del vessant sud del turó (**fig. 2.2**). Aquesta zona presenta acumulacions de terra que semblen el resultat d'antigues intervencions clandestines. La nostra intervenció durant el 2010 va consistir en retirar una part de la vegetació i del nivell de terra superficial (UE 7001), que cobria les restes de possibles

estructures. Aquestes es conservaven en un estat molt fragmentari, de manera que no va estat possible delimitar cap construcció sencera en aquesta zona. Es va procedir a recuperar tot el material ceràmic procedent d'aquest nivell superficial, molt abundant, així com les acumulacions de ceràmiques recollides per afeccionats o extretes en intervencions clandestines i abandonades posteriorment. Es tracta exclusivament de ceràmica a torn ibèrica.

Durant la intervenció de 2011, s'ha incidit en la neteja d'aquesta zona, i ha estat possible delimitar restes d'estructures, molt malmeses i afectades per tant per l'erosió com per l'acció antròpica, i que corresponen a diferents construccions la funció de les quals no sempre resulta evident.

2.1.2.1 El sector 1

El sector 1 consisteix en les restes d'una possible habitació, situada a l'extrem oriental de l'àrea excavada a la zona 7 (**fig. 2.3**). Està delimitat, a l'oest, per les restes d'un mur, MR7002, i per l'acumulació de pedres UE 7013; al nord, per un altre mur bastant malmès, MR7004; a l'est, per una alineació de pedres que correspon probablement a les restes d'un mur, MR7003 (**fig. 2.4**). Finalment, pel costat sud no s'ha identificat cap resta de mur o altre element de tanca d'aquest recinte.

El mur MR7002 presenta un traçat aproximadament nord-sud. Està construït a base de doble parament de blocs de pedra de mida mitjana, té una amplada de 0,40 m i es conserva en una longitud aproximada de 1,10 m. Aquest mur devia separar el sector 1 del sector 2.

Pel que fa al mur MR7004, està construït practicant prèviament un retall a la roca (UE 7010), de forma irregular i orientació aproximadament E-O, aprofitant probablement escletxes de la roca. A aquest retall se li adossen les pedres del mur (UE 7004). La part del mur construït amb pedra es conserva a l'angle oest de l'habitació (on tan sols queden quatre pedres petites) i a l'extrem est (format en aquest cas per blocs de dimensions mitjanes, amb una amplada de 0,50 m).

Finalment, hem considerat com a límit de tanca oriental el mur MR7003, del qual només resten dues pedres alineades amb el límit est del mur MR7004.

Tot i el mal estat de conservació dels murs d'aquesta estança, la seva estratigrafia interna reomplia un espai d'una longitud mínima de 6,5 m i una amplada de poc més de 3 m, amb una superfície útil entorn de 20 metres quadrats.

L'interior del sector 7 estava reomplert amb un nivell de terra vermellosa amb algunes pedres i abundant material ceràmic (UE 7006), procedent de l'enderroc de les parets del recinte. Aquest estrat estava conservat molt parcialment, ja que havia estat excavat prèviament per una acció incontrolada. També ha estat molt afectat per l'erosió. S'adossava als murs MR7002 i MR7003, i el seu gruix oscil·la entre 10 i 30 cm.

La UE 7006 cobria directament l'argila natural, que probablement havia funcionat com a paviment (**fig. 2.5**). Sobre aquest nivell d'argila no s'ha identificat cap element d'equipament domèstic. No obstant, s'observen grans blocs de pedra, tal vegada resultat de les accions clandestines realitzades en aquest sector.

Sota la UE 7006, a continuació de la part conservada del mur MR7002, i seguint una orientació aproximadament nord-sud, apareix una acumulació de pedres de forma i mida irregular (UE7013), de planta indefinida, amb una longitud de 4 m i una amplada màxima de 1,90 m. La interpretació d'aquesta estructura resulta poc evident; probablement és el resultat de l'enderroc del mur MR7002 així com d'altres estructures no conservades dels sectors 1 i 2.

2.1.2.2. El sector 2

El sector 2 és un espai a l'oest del sector 1 (**fig. 2.3**), separat d'aquest pel mur MR7002. Al nord, està limitat, igual que el sector 1, pel mur MR7004. Pel que fa als límits oest i sud, no se'n conserva cap resta.

L'existència d'aquest sector està indicada justament per la continuïtat del mur MR7004 a l'oest del mur MR7002. Com s'ha dit, el mur està construït mitjançant un retall (UE 7011) al terreny natural, que en aquest punt està constituït per argila blanquinosa, i al qual s'adossen dues filades de pedra de mida mitjana, amb una amplada d'uns 0,40 m (**fig. 2.4.3**).

L'estratigrafia a l'interior d'aquest recinte està molt mal conservada. L'únic nivell que es conserva és la UE 7007, un estrat de terra compacta, que probablement correspon a l'enderroc de les parets del sector. Aquest estrat cobria directament la roca, sobre la qual no s'ha documentat cap element d'equipament.

2.1.2.3. Els sectors 3 i 4 i l'estructura construïda SB7005.

L'espai al nord dels sectors 1 i 2 es documenta una estructura construïda amb pedra, que hem denominat SB7005, de traçat aproximadament paral·lel a MR7002 (est-oest) (**fig. 2.3**). Es conserva en una longitud de 4,90 m i amb una amplada entre 1,20 i 1,40,

i només presenta un parament acabat, concretament la cara meridional, mentre que la cara nord presenta l'aspecte d'una acumulació irregular de pedres (**fig. 2.4.4**). D'altra banda, els seus extrems est i oest tampoc presenten límits acabats; l'extrem oriental ha estat probablement destruït per l'erosió, mentre que el límit occidental sembla haver estat destruït. Aquesta estructura estava coberta pel nivell superficial (UE 7001), i no té relació estratigràfica amb cap altra de les construccions conservades en aquesta zona. Es podria haver tractat d'un mur de contenció (ja que només té un parament) però també podria haver estat una àrea empedrada per alguna funció indeterminada.

L'espai entre els sectors 1 i 2 i l'estructura SB7005 ha estat numerat com a sector 3. Aquest espai estava reomplert per la UE 7008, que cobria el mur MR7004 i s'adossava al parament sud de l'estructura SB7005. Per sota d'aquest nivell, apareix una acumulació de pedres (UE 7012), cobrint parcialment el sector 3 (**fig. 2.5**). Podria tractar-se de les restes d'enderroc de SB7005 o bé correspondre a les restes mal conservades d'un enllosat.

L'espai situat al nord de SB7005 ha estat denominat sector 4, i estava cobert per un nivell de terra molt alterat per les arrels, amb moltes pedres i escàs material ceràmic, que s'adossava a la cara nord de SB7005. Aquest darrer nivell correspon versemblantment a l'enderroc de l'estructura SB7005 o bé d'alguna construcció situada més al nord i no conservada.

2.1.3. Excavació de la zona 8

La zona 8 se situa en la quarta terrassa fluvial, la més plana i de major extensió, que és la mateixa on se situarà la necròpolis del primer ferro. En aquesta zona es va centrar la intervenció realitzada durant el mes de setembre de 2010, ja que s'hi observava un nombre important d'estructures constructives en superfície, algunes d'elles en bon estat de conservació. L'objectiu de la intervenció en aquesta zona era destapar les màximes estructures possibles per tal de conèixer millor la disposició urbanística d'aquest assentament ibèric, i excavar algunes de les habitacions documentades.

Tal i com vàrem efectuar a la zona 7, el primer pas va ser retirar la nombrosa vegetació que cobria les principals estructures conservades, en una àrea aproximada de 500 m². Posteriorment, es va procedir a excavar el nivell superficial (UE 8001), que cobria parcialment les estructures i els nivells d'enderroc. Es tracta d'un nivell de terra molt orgànic de textura flonja, amb presència de nombroses arrels. El material arqueològic recuperat en aquest nivell correspon principalment a la recollida de les

acumulacions de materials remoguts procedents d'intervencions clandestines, ja que els materials associats concretament a l'excavació d'aquest nivell UE 8001 són molt escassos. L'excavació d'aquest nivell superficial va permetre posar al descobert una bateria de construccions adossades a un mur de tanca comú i compartint parets mitgeres (**fig. 2.6; fig. 2.7, 3**), que seran descrites a continuació.

La principal resta constructiva d'aquesta zona és un mur de 19,5 m de llarg conservats (MR8002). Aquest mur, de traçat E-O, està format per un doble parament de pedres de mida mitjana (entre 20 i 30 cm). El seu traçat és curvilini, especialment cap a la part més occidental, on es veu més afectat per l'erosió i la presència d'arrels. Presenta una conservació uniforme de dues filades, amb una potència aproximada de 40 cm. A la part més oriental fa angle recte amb el mur MR 8004, mentre que a l'extrem occidental ha estat destruït per l'erosió. Aquest mur constitueix el límit nord de la bateria d'habitacions esmentada

Al sud-est d'aquest mur i paral·lel a ell es va identificar una paret de traçat E-O, sense relació aparent amb qualsevol altra estructura conservada, excepte un possible arrencament de mur vers la meitat del seu traçat. Aquest mur presenta una llargada total de 5 m, amb una amplada de 35-40 cm, realitzat amb una tècnica irregular, basada en l'alternança de doble parament amb parament simple. En la seva part més oriental es conserven dues filades de pedres, mentre que en el costat occidental només s'hi ha conservat una filada, amb una alçada aproximada de 30 cm. La neteja del nivell superficial (UE 8001) que cobria aquest mur no va permetre identificar cap nivell d'enderroc que s'hi associés, degut molt probablement a l'erosió, ja que el mur se situa a una distància de 1,15 metres respecte el límit de la terrassa fluvial.

2.1.3.1 El sector 1

El sector 1 correspon a l'habitació més oriental de la bateria d'estances associades amb el mur MR8002 (**fig. 2.6**). Aquest mur delimita el sector pel costat nord; a l'est està delimitat pel mur MR8004 i l'oest pel mur MR8005. El tancament inferior de l'estança no s'ha pogut identificar, ja que el mur que hi devia existir ha desaparegut totalment a causa de l'erosió del pendent. Les restes conservades mostren una habitació aparentment simple, sense cap compartimentació interior, amb una superfície aproximada de 18 m².

El mur de tancament est (MR8004) forma angle recte amb el mur MR8002, de manera que molt probablement haguessin funcionat conjuntament. Aquest mur és construït a base de doble parament i se'n conserven únicament dues filades amb una longitud de

5 metres, corresponent a la part més septentrional, mentre que la part sud ha desaparegut. Presenta un gruix variable, entre 40 i 60 cm, essent més ample a la part nord. El mur de tancament oest (MR8005) separa els sectors 1 i 2, i pel costat nord s'adossa al mur MR8002. La tècnica constructiva és irregular, amb l'alternança de doble parament amb un bloc formant tot el gruix del mur en alguns punts. Es conserva en una longitud de 3,33 m, amb una o dues filades i un gruix al voltant de 40 cm (**fig. 2.8, 2**).

Un cop retirat el nivell superficial UE 8001, que cobreix la meitat superior de l'estança, es va deixar al descobert un nivell d'enderroc de color vermellós de 30-35 cm de gruix (UE 8006), format per algunes pedres i material constructiu pertanyents a l'enderroc del mur MR8002 (**fig. 2.8, 1**). A la part sud aquest nivell no s'ha conservat a causa de l'erosió (**fig. 2.8, 1**). Aquest estrat cobria a la part nord un nivell de terra compacta de coloració vermellosa i amb abundants concentracions de terra de color negre, formada per acumulació de cendres i carbons (UE 8014), procedents probablement del nivell d'incendi de la coberta (**fig. 2.8, 2-3**). S'han recollit mostres de la UE 8014 per tal de recuperar possibles restes carpològiques per flotació. Els resultats, en aquest cas, han estat negatius, si bé s'hi ha pogut identificar la presència d'un fong, *Cenococcum geophilum* (veg. informe annex).

A la part central de l'àrea conservada apareix una pedra disposada plana, que es tracta d'una possible base de columna (UE 8009), a més d'una considerable concentració de ceràmiques ibèriques a torn, majoritàriament d'emmagatzematge, disposades planes sobre el nivell d'ús (UE 8015). Aquest nivell està format per les pròpies argiles naturals vermelloses aplanades per obtenir una superfície horitzontal (**fig. 2.8, 4-5**).

2.1.3.2. El sector 2

El sector 2 se situa a l'esquerra del sector 1, compartint paret mitgera amb aquest. Es troba delimitat pel mur MR8002 al nord; per l'est, està tancat pel mur MR8005, que el separa del sector 1, i al costat oest el seu límit ve marcat per l'estructura EC8010 (**fig. 2.6**). Aquesta estructura correspon a una acumulació de pedres adossada al mur MR8002, que actua de separació entre els sectors 2 i 3, sense que hagi estat possible delimitar clarament cap estructura murària al seu interior. Les restes conservades ens mostren una habitació senzilla sense cap compartimentació, amb una superfície aproximada de 13 m².

En primer lloc, es va procedir a retirar el nivell superficial (UE 8001), conservat a la meitat superior de l'estança. Un cop retirada aquesta capa es va identificar un nivell de terra vermellós (UE 8007), amb pedres procedents de l'enderroc del mur MR8002 (**fig. 2.9, 1**). Aquest nivell es preserva únicament en el costat nord del departament i està bastant alterat per arrels procedents del nivell superficial. Aquest estrat cobria un nivell de terra de color negrós, amb carbons i cendres abundants (UE 8008), concentrat especialment a la part nord-est del sector, en la zona de contacte entre els murs MR8004 i MR8002, on s'ha preservat una major potència estratigràfica (**fig. 2.7, 2; fig. 2.9, 2-3**). A la part més septentrional, a tocar de MR8002, apareixen abundants ceràmiques ibèriques a torn i a mà agrupades, esclafades in situ, entre les que destaquem un gerra de coll de cigne, una gerra amb fons umbilicat i el fons de dos vasos de ceràmica a mà. S'han recollit mostres de la UE 8008 per tal de recuperar possibles restes carpològiques per flotació. Com s'indica en l'estudi annex, en les mostres recollides s'han recuperat llavors de bufalaga, planta que s'utilitza habitualment per elaborar cordes.

Aquest estrat es disposa sobre un nivell d'ús (UE 8016) (**fig. 2.9, 4-5**), format per argiles naturals aplanades, que es conserva en una longitud aproximada d'1 m, només al nord del recinte, mentre que més al sud està desaparegut a causa de l'erosió.

2.1.3.3. El sector 3

El sector 3 se situa a l'esquerra del sector 2, del qual se separa per l'estructura EC10, que marca el límit est del sector. Al nord, el sector 3 està delimitat pel mur MR8002, mentre que a l'oest està delimitat pel mur MR8011, que el separa del sector 4.

Aquest àmbit és el que presenta una major superfície, amb una amplada de 6,40 m, que delimitaria un espai interior aproximat de 30 m². En aquest sector únicament s'ha retirat el nivell superficial UE 8001 (**fig. 2.7, 4**), sense que hagi estat possible identificar cap arranjamnt interior.

2.1.3.4. El sector 4

El sector 4 és el més occidental dels departaments identificats durant la campanya de setembre de 2010. Està delimitat al nord pel mur llarg MR8002, mentre que a l'est es delimita pel mur MR8011 i a l'oest pel mur MR8012. Aquest àmbit presenta una amplada total interior de 2,9 m, mentre que la llargada màxima conservada és d'aproximadament 0,8 m.

El mur de tancament est (MR8011) presenta un estat de conservació bastant precari, ja que únicament s'ha preservat una llargada de 0,75 m. Les restes conservades mostren un mur conservat en dues filades a la part més septentrional, en contacte amb el mur MR8002, format per una alternança de doble parament amb parament simple. Per la seva part, el mur de tancament oest (MR 8012) preserva un estat de conservació similar, amb una llargada aproximada de 0,65 m i dues filades de pedres en el seu costat més septentrional. La seva tècnica constructiva és idèntica a les altres estructures muràries, és a dir, una combinació de doble parament i parament simple, amb la unió de pedres de mida mitjana i petita.

Un cop retirat el nivell superficial (UE 8001) es va identificar un nivell de terra de coloració vermella amb abundants pedres procedents de les parets del sector 4 (**fig. 2.10, 1-3**). Únicament es conserva a la part més septentrional del sector en la zona de contacte amb el mur MR8002 (**fig. 2.7, 5**), més al sud està molt alterat per la presència de nombroses arrels i per l'erosió.

2.1.3 Excavació a la zona 9

La intervenció a la zona 9 ha consistit en l'excavació de la terrassa situada immediatament per sobre de la zona 6, i queda separada d'aquesta per un espai de circulació d'una amplada aproximada de 2 m. En aquesta zona, s'ha intervingut en una àrea d'un 25 x 5 m, on ha estat possible identificar un mínim de 5 habitacions, delimitats per un mur de tanca comú, el mur MR9003, que tanca aquest conjunt d'habitacions pel sud; el mur de tanca nord d'aquesta terrassa no ha estat identificat, de moment (**fig. 2.2**).

La intervenció arqueològica en aquesta zona ha consistit, en primer lloc, en el desbrossat de l'àrea indicada i en l'excavació del nivell superficial (UE 9001), de terra flonja i amb escassa potència, per tal d'identificar el nombre màxim d'estructures. Seguidament, aquestes han estat numerades i situades en planta. Finalment, un dels espais identificats, el sector 4, ha estat objecte d'excavació.

2.1.3.1 El sector 1

El primer sector identificat a la zona 9 és el sector 1, delimitat a l'est per un mur orientat nord-est / sud-oest (MR9002); al sud pel mur MR9003, que s'adapta a la corba de nivell i constitueix el límit sud de tota la filera d'habitacions i, a l'oest, pel mur MR9004, que el separa del sector 2 (**fig. 2.2**). Finalment, el seu límit nord no ha estat

identificat. La seva superfície interna seria d'un mínim de 5 x 2,5 m, amb una superfície útil mínima de 12,5 m²,

El mur MR9002 ha estat identificat en una longitud d'uns 5 metres; al sud, s'adossa a MR9003 i, al nord, el seu extrem no ha estat identificat (**fig. 2.11, 2**). Està format per pedres de mida mitjana disposades en doble parament, amb algunes pedres més petites per reomplir. En alguns punts, l'amplada del mur està formada per una sola pedra de majors dimensions. L'amplada mitjana d'aquesta estructura és de 0,40 m.

El mur meridional, MR9003, està construït directament sobre la roca –que probablement ha estat retallada per tal d'encaixar-hi el mur-, seguint la corba de nivell inferior d'aquesta terrassa. Està format per grans blocs de forma quadrangular (entre 0,35 i 0,50 m de costat), i té una amplada de 0,40-0,50 m. En aquest punt és visible en una longitud aproximada de 2 m, i probablement equival al mur MR9008, identificat més a l'oest. A l'est, continua més enllà de MR9002 (que se li adossa), el que indica que existia un altre recinte més a l'est del sector 1, no conservat.

Pel que fa al costat oest, està delimitat pel mur MR9006, orientat nord-est / sud-oest i perpendicular a MR9003, al qual es devia adossar si bé no se n'ha conservat la connexió, ja que aquest darrer no es conserva en aquest punt. Està conservat parcialment, en una longitud aproximada de 2 m des del límit sud del recinte. Té una amplada entre 0,31 i 0,34 m, està format per pedres de mida mitjana, i en la seva construcció s'alterna doble parament de pedres allargades amb d'altres de quadrangulars que agafen tot el gruix del mur.

Aquest edifici està separat en dues habitacions (numerades sector 1a al sud i 1b al nord) per dos trams de mur separats per una obertura. El tram més oriental és el mur MR9004, orientat nord-oest / sud-est, de traçat perpendicular a MR9002, al qual s'adossa, i paral·lel a MR9003. És visible en una longitud de 0,90 m, i està separat de MR9005 per un espai de 0,75 m (possible porta). Té una amplada de 0,32 x 0,40 m, format per doble parament de pedres de mida mitjana i forma quadrangular. A l'extrem nord-oest, un bloc disposat de través (amb unes mides de 0,32 x 0,23 m) abasta tota l'amplada del mur; probablement aquesta pedra faria la funció de brancal.

Pel que fa al mur MR9005, presenta també una orientació nord-oest / sud-est, i té un traçat perpendicular a MR9006, al qual s'adossa. És visible en una longitud de 0,70 m, i segueix la mateixa orientació que MR9004, del qual està separat per una possible porta de 0,75 m d'amplada. Aquest mur té una amplada mitjana de 0,30 m, i està format per un aparell irregular de pedres petites, excepte en l'extrem SE, on una sola pedra de 0,30 x 0,23 m (possible brancal) forma el gruix del mur.

L'interior d'aquest sector no ha estat excavat.

2.1.3.2 El sector 2

El sector 2 està limitat a l'est pel mur MR9006, que el separa del sector 1, i a l'oest pel mur MR9007, que el separa del sector 3 (**fig. 2.2**). Al sud, devia estar limitat per la continuació de MR9003, que en aquest punt no està conservat. Quant al límit nord, com succeeix a la resta d'edificis d'aquesta zona, no ha estat identificat. Les restes conservades d'aquesta habitació són molt escasses com per fer una estimació de les seves dimensions; tan sols és possible afirmar que tenia una amplada aproximada de 2,5 m, similar al sector 1.

El mur MR9006 ja ha estat definit per al sector 1. Pel que fa al mur MR9007, és paral·lel a aquest (de traçat nord-est / sud-oest). Està conservat parcialment en una longitud de 1,3 m, i no es pot observar la seva relació física amb els altres murs. Té una amplada de 0,40 x 0,50 m, i està format per pedres de mida diversa, on s'alterna doble parament de pedres allargades amb d'altres de quadrangulars que agafen tot el gruix del mur, la més gran de les quals fa 0,40 x 0,40 m.

Al parament intern del mur MR9006, coincidint aproximadament amb l'alineació dels murs MR9004 i MR9005 del sector 1, s'aprecia una acumulació de pedres que tal vegada corresponen a l'arrencament d'un mur de compartimentació d'aquest sector en dos espais.

L'interior d'aquest sector no ha estat excavat.

2.1.3.3 El sector 3

El sector 3 correspon a un gran espai de 8 x 5 m aproximadament, molt erosionat, on aflora la roca i no s'ha identificat cap compartimentació. Està delimitat a l'est pel mur MR9007, que el separa del sector 2; al sud per MR9008 (possible continuació de MR9003) i a l'oest per MR9009, que el separa del sector 4 (**fig. 2.2**).

El mur MR9009, de traçat nord-est / sud-oest, està format per pedres de dimensions diverses, disposades en aparell irregular. Té una amplada mitjana de 0,35 i es conserva en una longitud aproximada de 5 metres des del mur MR9008, al qual s'adossa.

Pel que fa a MR9008, està orientat aproximadament nord-oest / sud-est, tot i que té un traçat sinuós ja que s'adapta a la corba de nivell. Conservat en uns 3 m des del

contacte amb MR9009 (que se li adossa). Té una amplada mitjana de 0,40 m, i està format per pedres de mida mitjana (0,20-0,30 x 0,15-0,20 m) alternant amb alguns blocs més grans (0,40 x 0,50 x 0,20 m) disposats en doble parament. Probablement, aquest mur és el mateix que MR9003.

Aquest sector no ha estat excavat.

2.1.3.4. El sector 4

El sector 4 està situat immediatament a l'oest del 3, i està delimitat a l'est pel mur MR9009 (que el separa del sector 3), a l'oest per MR9011, que el separa del sector 5, i al sud pel mur MR9008 (**fig. 2.11, 3**). Com a la resta de sectors, no ha estat possible identificar el mur de tanca pel costat nord. Les dimensions mínimes d'aquest espai són de 5 x 7 metres aproximadament.

El mur MR9008, ja descrit per al sector anterior, té en aquest sector (entre els murs MR9009 i MR9011) una longitud de 7 m aproximadament.

Quant al mur MR9011, s'adossa a MR9008 i presenta un traçat nord-est / sud-oest. Està format per pedres de mida mitjana i forma allargada, amb unes dimensions de 0,25-30 x 0,12-0,15 m en la seva majoria. El seu gruix és molt irregular i està bastant malmès en la seva part central, a causa de la presència d'arrels.

Aquest sector ha estat escollit per excavar-ne l'estratigrafia, ja que semblava una de les habitacions més ben conservades d'aquesta zona. El seu interior estava cobert per un potent nivell d'enderroc de terra vermellosa, flonja, amb pedres abundants, i que s'adossava als murs MR9008 i MR9011 (en el punt de contacte amb el mur MR9009 l'enderroc encara ho ha estat excavat). Aquest nivell d'enderroc té un gruix màxim de 1,30 m a l'extrem nord-est, mentre va disminuint cap al sud-oest, on ha estat probablement arrossegat per l'erosió (**fig. 2.12**). Ha lliurat escàs material arqueològic, corresponent exclusivament a fragments de ceràmica ibèrica i ceràmica a mà.

L'enderroc 9014 cobria un nivell de terra compacta (UE 9015), format per toves desfetes, que cal interpretar com un rebliment, la superfície del qual funcionava probablement com a paviment del sector 4 (**fig. 2.11, 5-6, fig. 2.12**). De moment, no ha estat possible identificar cap estructura funcionant amb aquest nivell d'ocupació.

Així mateix, l'excavació d'aquest nivell d'enderroc ha permès posar al descobert un mur de traçat nord-est / sud-oest (MR9010), paral·lel a MR9011 i a MR9009, que separa el sector 4 en dos àmbits (**fig. 2.11, 5**). Té una amplada entre 0,40 i 0,40 m, i està construït a base de pedres de mida mitjana i petita, disposats formant doble

parament. Al sud-est s'adossa al mur MR9008, mentre al seu extrem nord-est s'interromp deixant pas a una possible porta.

L'excavació d'aquest sector s'ha aturat a nivell de la UE 9015, que no ha estat excavada.

2.1.3.5. El sector 5

El sector 5 és el més occidental dels documentats a la zona 9. Està separat del sector 4 pel mur MR9011, i a l'oest està delimitat pel mur MR9013 (**fig. 2.2**). Els seus límits nord i sud no s'han conservat. D'altra banda, el mur MR9013 es conserva en un estat molt fragmentari. De traçat nord-oest / sud-est, és visible en una longitud aproximada d'1 m, té una amplada de 0,80 – 0,85 m, i està format per pedres de mida mitjana i forma irregular.

Aquest sector no ha estat excavat.

2.2 Els treballs en l'assentament del primer ferro (zona 1)

La zona 1 correspon a la plataforma superior i més plana del turó de Sebes (**fig. 2.1**). Aquesta zona havia estat objecte d'intervencions a càrrec d'afeccionats, que havien excavat un recinte al sector 1 fins al nivell de paviment, mentre que en el sector 3 s'havia realitzat un sondeig quadrangular a tocar del mur MR1006 i MR1007. La nostra intervenció en aquest sector s'havia limitat a la neteja superficial i a la delimitació i dibuix de les estructures conservades, que va ser realitzat durant la campanya de setembre de 2005 (Noguera 2005).

L'excavació del sector 3 de la zona 1 de l'assentament de primer ferro va ser possible gràcies al permís del propietari d'aquest sector del jaciment, el qual fins aleshores l'havia denegat.

Durant la campanya de setembre de 2011 hem procedit a la neteja superficial dels sectors 3 i 4, i a l'excavació del sector 3, situat a la part sud del mur MR1007. L'objectiu d'aquesta intervenció era definir com era l'ocupació de la part més elevada del turó, corresponent a l'hàbitat de la primera edat del ferro. L'excavació del sector 3 no ha estat finalitzada, i es preveu concloure'l a la propera campanya, juntament amb l'excavació del sector 4.

2.2.1. El sector 3

El sector 3, identificat a la campanya de 2005, és un sector delimitat al nord pel mur MR1007, que el separa del sector 4, i a l'oest pel mur MR1006, que el separa del sector 2 (**fig. 2.13**). En aquest sector també s'havia realitzat una intervenció anterior que va deixar al descobert el mur de delimitació pel costat nord, MR1015, que es disposava folrant un aflorament natural de roca de conglomerats (**fig. 2.14, 1**).

El primer pas va ser la retirada de la nombrosa vegetació que cobria aquestes estructures, en una àrea aproximada de 90 m². Posteriorment, es va procedir a excavar un primer nivell (UE1010) situat al costat esquerre del sector, a tocar del mur MR1006 i la roca. Aquest estrat és el que a la zona en contacte amb el mur MR1007, va ser parcialment excavat amb anterioritat a la nostra intervenció. Es tracta d'un nivell de terra de color marró clar i textura poc compacta, amb poc material arqueològic. Correspon probablement a un nivell format per terres aportades pel vent fruit de l'erosió. En contacte amb aquest estrat vàrem poder documentar un altre nivell (UE1011), que cobria la major part del sector i que estava format per un important paquet de terra flonja de color marró i gris, amb petites restes de carbons (**fig. 2.15, 1-2**). Aquest estrat cobria en part el mur MR1007, la planta del qual no havia estat completament identificada. Aquest mur que discorre en sentit est-oest amida 3,88 m de llarg i 0,8 m d'amplada. És una construcció de doble parament, amb pedres de menors dimensions a l'interior. A la seva part més occidental ha estat molt afectat per l'erosió i no ha estat possible identificar el tancament del mur.

Un cop retirat aquests dos nivells, probablement corresponents a terres aportades per l'erosió, es van identificar els nivells corresponents pròpiament a l'enderroc de les estructures d'aquest sector. En primer lloc, es va documentar un mur al bell mig del sector (MR1016), que discorre en direcció nord-sud i delimita dos àmbits dintre del sector (**fig. 2.13, fig. 2.16, 1**). Aquest mur format per una única alineació de pedres amb una amplada variable entre 0,3 i 0,4 m, presenta fins el moment una doble filada de pedres. Al mateix temps, al límit més occidental del sector, bastant afectat per l'erosió, vàrem poder identificar les restes del mur de tancament del sector 3 i 4 pel seu vessant occidental. D'aquest mur (MR1021) es conserven únicament cinc pedres, que conformen l'arrencament d'un mur de doble parament (**fig. 2.16, 4**).

A la part central del sector, a tocar de la pedra més meridional del mur MR1016, que va aparèixer a una cota superior a la resta del mur, es va identificar un nivell cendrós de poca potència (UE1012), amb nombroses restes de carbons i petits fragments ceràmics (**fig. 2.14, 4**). A la part més oriental del sector, en contacte amb el mur

MR1016, es va identificar un nivell de terra compacta de color marró clar amb nombroses pedres de mida mitjana, procedents probablement de l'enderroc del mur MR1006. A la zona en contacte amb la roca, es va recuperar en aquest estrat un gran nombre de pedres de dimensions molt petites, fruit de l'erosió de la roca. Directament sota aquest nivell, que no va proporcionar molt de material arqueològic, es va identificar un nivell (UE1018), de color gris i taronja amb nòduls petits de calç i que també ha proporcionat poc material arqueològic (**fig. 2.15, 1, 3**).

Per la seva part, la part més occidental del sector 3, a l'esquerra del mur MR1016, presentava una major complexitat arqueològica. Un cop retirat el nivell UE1011 que cobria tot aquest costat, es va identificar un estrat d'argila més compacte, (UE1014) amb petits nòduls de calç, i on es van recuperar restes de carbons petits, fauna i ceràmica a mà (**fig. 2.12, 1,2; fig. 2.14, 4**). Aquest nivell cobria un primer enderroc de toves en bon estat de conservació (UE1017) (**fig. 2.14, 5-6**), format per les restes de quatre toves procedents probablement de l'elevació d'un mur adossat a MR1016, del qual fins el moment tenim pocs indicis, però que estaria tancant un àmbit al costat més nord-occidental del sector. Dintre d'aquest àmbit hem pogut identificar una banqueta formada per tres pedres de mida mitjana adossades al mur MR1015 i, en contacte amb el mur MR1016 (BQ1019); així com una estructura de planta rectangular formada per una única filada de pedres (EC1020) (**fig. 2.16, 2**), en contacte amb aquesta i adossada també al mur MR1016. En contacte amb aquesta estructura, un cop aixecat el nivell de toves UE1017 es va poder identificar un conjunt format novament per quatre toves, que semblen delimitar una construcció de planta quadrangular.

3. Estudi dels materials mobles

3.1. El material de l'hàbitat ibèric. Zona meridional: les zones 7 i 8

L'excavació de les zones 7 i 8 del jaciment de Sebes, realitzades durant la campanya de setembre de 2010, ha proporcionat uns resultats inesperats. S'han exhumat tot un seguit d'habitacions quadrangulars en bateria situades a peus del vessant oest del turó ocupat per un altre hàbitat durant la primera edat del ferro, malauradament molt arrasades. Tot i així, ha estat possible recuperar un conjunt de materials que indiquen que es tracta d'un assentament construït i abandonat a finals del segle VI o inicis del segle V aC, com tot seguit veurem.

D'entrada, cal ressaltar que la majoria dels materials ceràmics autòctons de les zones 7 i 8 ja són fets a torn, mentre que els recuperats a l'hàbitat situat dalt del turó eren fets a mà. Així, si deixem de banda els materials superficials, gens fiables, s'evidencia que

dels 675 fragments ceràmics procedents de les UE's 8006, 8007, 8008, 8013 i 8014 (estrats d'enderroc o nivells d'ús d'aquests recintes), 451 (67%) corresponen a la denominada ceràmica ibèrica antiga, caracteritzada per ser obrada al torn, amb una pasta sovint porosa, i amb superfícies pintades amb motius geomètrics (línies, cercles, ziga-zagues...) de color vermellós. En canvi, la ceràmica a mà només està representada per 223 fragments (28%). Aquest percentatge de materials ceràmics a torn de fabricació local vers els fets a mà indica clarament que estem en una fase corresponent a les acaballes del segle VI o inicis del segle V aC, perfectament documentada en jaciments contemporanis del curs inferior del riu Ebre, com el Tossal del Moro de Pinyeres (Batea, Terra Alta), Castellot de la Roca Roja (Benifallet, Baix Ebre), Coll del Moro de la Serra d'Almos (Tivissa, Ribera d'Ebre), Coll Alt (Tivissa, Ribera d'Ebre) o Turó del Calvari (Vilalba dels Arcs, Terra Alta).

Per una altra banda, dins de l'enderroc UE 8007-8008 s'ha identificat un fragment informe d'àmfora fenícia sudpeninsular, amb la pasta tipus Màlaga (Ramon, 1995: 47), probablement residual o una intrusió, però que en qualsevol cas suggereix l'ocupació d'aquest assentament (o més probablement de l'assentament de l'edat del ferro dalt del turó de Sebes) durant la primera meitat del segle VI aC.

Cal dir que la major part del material procedent de context estratigràfic (no superficial) de les zones 7 i 8 de Sebes, un 91%, correspon a les unitats estratigràfiques 8007 i 8008, nivells d'enderroc de les cases. A més, es tracta de conjunts ceràmics que han pogut ser en gran part reconstruïts fins a aconseguir perfils sencers, cosa que suggereix un abandonament sobtat de l'assentament.

Núm. fragments	UE's superficiales (7001/8001)	UE 8006	UE's 8007-8008	UE 8013	UE 8014	Total UE's context estratigràfic
Cer. fenícia			1			1
Cer. lb. oxidada	571	21	215	5	45	265
Cer. ib. oxid. pint	276		184		2	186
Cer. a mà	12	2	216		7	223

Finalment, també cal afegir que s'ha recuperat un lot de ceràmiques (859 fragments) procedents dels nivells superficials, molt alterats per l'activitat d'excavadors clandestins, com demostra el fet que gairebé no hi ha fragments de vores, nanses o bases, objectiu d'aquesta cerca il·legal. En aquest mateix sentit, també és significatiu

que els fragments ceràmics a torn recollits en superfície presenten decoració pintada en un percentatge inferior (33%) respecte als procedents de nivells arqueològics (41%), a conseqüència de la seva exposició als fenòmens atmosfèrics (sol, pluja, vent...).

Sens dubte el jaciment que millor reflecteix la cronologia i la fàcies ceràmica documentada a les zones 7 i 8 de Sebes és el Coll del Moro de la Serra d'Almos, a Tivissa (Ribera d'Ebre) (Vilaseca 1953), reestudiat per un de nosaltres (Cela *et al.* 1999). Es tracta d'un petit assentament datat a l'últim quart del segle VI aC, situat sobre un turó, i que després de ser abandonat va ser utilitzat per enterrar un individu.

Aquest és el cas, per exemple, de la peça més significativa recuperada a Sebes, una gran tenalla pithoide amb broc inferior, reconstruïda totalment (**fig. 3.1**). Presenta el cos allargat amb perfil bitroncocònic i vora exvasada ('coll de cigne'), dues nanses horitzontals bífides oposades, i decoració pintada geomètrica lineal, que combina línies i bandes per tot el cos de la peça, i amb cercles concèntrics i meandres verticals a la part superior del cos.

Aquesta forma està relacionada amb les tenalles pithoides de dues nanses bífides documentades en contextos de primera meitat o mitjans del segle VI aC que imiten directament els prototipus fenicis. Ens referim als exemplars del Barranc de Gàfols (Sanmartí *et alii*, 2000) de pasta grollera amb desgreixant perfectament visible, i decoració pintada amb motius de regalims, cercles concèntrics i 'cabelleres', així com els exemplars amb decoració de bandes i línies procedents de Sant Cristòfol de Maçalió, del sepulcre 13 de Mas Flandí de Calaceit (Sanmartí, Padró, 1976-1978, 164), i de la necròpolis de Can Canyís (Vilaseca *et al.* 1963).

Els exemplars amb broc inferior més antics coneguts a la zona són els de Coll del Moro de la Serra d'Almos (Cela *et al.* 1999, 113, làm. 4, figs. 4 i 5, i 115, làm. 6, fig. 10), Coll Alt de Tivissa (Barberà, Sanmartí, 1976-78), Puig de Benicarló (Gusi, Sanmartí, 1976-78) i els del Castellot de la Roca Roja (Belarte *et al.* 2002) datables cap a finals del segle VI i inicis del segle V aC, i el broc de Tossal del Moro de Pinyeres (Arteaga *et al.* 1990) datable al segle V aC.

Quant als fragments d'àmfores ibèriques (**fig. 3.2, 1 i 2**) cal dir que l'alçada de les vores remet a les àmfores ibèriques antigues, inspirades en les Vuillemot R-1/Ramon T-10.1.2.1, també presents en exemplars sencers en el Coll del Moro de la Serra d'Almos (Cela *et al.*, 1999, 112, làm. 3, 2 i 3) de finals del segle VI aC.

Quant a la vora recta reentrant corresponent a una forma oberta (**fig. 3.2, 3**), també és molt similar al morter de filiació grega identificat en el Coll del Moro de la Serra

d'Almos (Cela *et al.*, 1999, 115, làm. 6, 2), tot i que en aquest cas per les característiques de l'argila podria ser una imitació local.

Dins de les ceràmiques a torn, els fragments de vores, bases i nanses més nombrosos corresponen a tenalles pithoides (**fig. 3.2, 4-6; fig. 3.3, 1-4 i 9-12**). Es tracta de les característiques vores de "coll de cigne", a vegades amb restes de decoració pintada, bases amb el fons umbilicat i nanses de doble tendó, també amb restes de decoració pintada. És la forma d'emmagatzematge més abundant a partir de segona meitat del segle VI fins a mitjan segle V aC en els assentaments ibèrics. En el poblat d'Alorda Park (Calafell, Baix Penedès), a la fase datable entre finals del segle VI i la meitat del segle V a.C., representa el 64'5% de les formes ibèriques antigues i el 86'9% de les formes d'emmagatzematge a torn ibèriques, sobre un total de 62 individus, mentre que l'àmfora no sobrepassa el 4'8% de les formes a torn i el 6'5% de les formes d'emmagatzematge a torn ibèriques. El mateix es pot dir de la seva presència en el poblat del Coll del Moro de la Serra d'Almos, on és, amb diferència, la forma més abundant (Cela *et al.*, 1999).

Finalment, dins de les ceràmiques ibèriques a torn, cal destacar la presència d'un fragment de vora d'una gerra *oinochoai* (**fig. 3.3, 5**), també present durant la mateixa cronologia en el Coll del Moro de la Serra d'Almos (Cela *et al.*, 1999, 110, làm. 1, 2). Es tracta d'un envàs tradicionalment considerat com a element destinat al "servei del vi", una forma inspirada en un primer moment en la tradició vascular fenícia occidental, i després amb un desenvolupament propi en el món indígena.

Pel que fa a les peces afaiçonades amb alguna mena de torn lent, amb un desgrentant més groller que les anteriors, però amb la pasta molt més depurada que les peces obrades a mà, cal considerar dos fragments que, tot i que no hem aconseguit unir, sens dubte formen part de la mateixa peça (**fig. 3.4, 1-2**). Es tracta d'una vora molt exvasada i amb un coll ben desenvolupat i d'un fragment de paret de petites dimensions i molt tancat, els quals probablement són una imitació local dels anomenats vasos "à chardon" fenicis, presents també en necròpolis properes, com la del Coll del Moro de Gandesa (Rafel, 1993: 39).

Quant a la ceràmica feta a mà, cal dir que el repertori formal present a les zones 7 i 8 de Sebes també correspon a la fase estudiada en el Coll del Moro de la Serra d'Almos. Entre les formes d'emmagatzematge predominen les olles de perfil en essa, decorades amb cordons a l'estrangulament del coll, amb les vores exvasades i el fons pla (**fig. 3.4, 3-5; fig. 3.5, 6-10 i fig. 3.5, 3**). En el cas de Sebes cal destacar que dues de les bases conservades senceres presenten l'empremta de cinc dits en el fons intern de

cada una d'elles (**fig. 3.4, 3 i 4**), potser evidències del seu procés de fabricació, tot i que cal dir que aquest fet no és gaire habitual, de manera que no podem excloure algun significat estètic o de caire simbòlic o ritual.

La tapadora amb l'agafador buit i la resta de la peça sense el pom, amb una acanaladura a tocar de la vora, molt probablement formen part de la mateixa peça (**fig. 3.5, 1-2**). Aquesta forma reflecteix un tipus habitual en el curs inferior de l'Ebre, ja que existeixen exemplars similars en el poblat del Puig Roig (Genera, 1995), a Sant Cristòfol de Maçalió (Bosch Gimpera 1915-20, 646, figura 465) o la Gessera (Bosch Gimpera 1913-14, 835, figura 72), amb cronologies del segle VI aC.

Finalment cal afegir els petits vasets bitroncocònics, un d'ells amb decoració de petits botons aplicats (**fig. 3.5, 4-5**) i dels quals no s'ha conservat cap nansa, que tenen paral·lels en el Coll del Moro de la Serra d'Almos (Cela *et al.* 1999, 114, làm. 5, 4), a la necròpolis del Coll del Moro de Gandesa i en altres jaciments del Baix Aragó, com per exemple la Gessera (Bosch Gimpera, 1913-14: 835, figura 72).

En definitiva, el conjunt de materials recuperats durant la campanya de 2010 a les zones 7 i 8 de Sebes remet clarament a un horitzó cronològic de l'ibèric antic, datable a les acaballes del segle VI o primers anys del segle V aC.

3.2. El material de l'hàbitat ibèric. Zona septentrional: les zones 6 i 9

Com no podia ser d'una altra manera, l'excavació parcial de les zones 7 i 9, i la neteja superficial de la zona 6, realitzades durant la campanya de setembre de 2011, ha proporcionat uns materials mobles similars als documentats en els sectors meridionals.

Pel que fa a la zona 6, durant la neteja i excavació dels nivells superficials, on sembla que cal situar una zona de circulació, es va recuperar molt poc material, com un fragment de molí barquiforme de granit i un fragment de vora d'una àmfora fenícia T.10.1.1.1 o T.10.1.2.1 (Ramon, 1995), amb la vora alta i el llavi lleugerament inclinat a l'exterior (**fig. 3.6, 1**). És evident que aquest material antic, del segle VII aC o fins i tot de finals del segle VIII aC, provenen de la part alta del turó, on s'ubica l'assentament del primer ferro.

Quant a la zona 7, molt alterada per l'activitat d'excavadors clandestins i per l'erosió, cal destacar la gran abundància de material ceràmic, fonamentalment fragments ibèrics a torn, però la gran majoria informes, entre els quals destaquen els fragments de grans contenidors d'emmagatzematge, bàsicament tenalles i gerres. Tot i així, hem pogut recuperar vores i bases de gerres de coll de cigne, algunes pintades (**fig. 3.6, 2-**

4 i 6), així com vores rectes de grans gerres o tenalles (**fig. 3.6, 5 i 7**), i alguns fragments de vores de gerres a mà amb decoració de cordons digitats, molt minoritàries (**fig. 3.6, 8**).

Finalment, pel que fa a la zona 9, a l'extrem superior de l'assentament ibèric, el material superficial és majoritàriament ceràmica ibèrica oxidada, amb una proporció molt baixa de ceràmica a mà (**fig. 3.6, 9-10**), mentre que la major part correspon a fragments de grans contenidors a torn, gerres i tenalles (**fig. 3.6, 13-16**). Pel que fa als estrats arqueològics no alterats, hem pogut recuperar fragments de *pithoi*, vores i bases de gerres a torn, i algun exemplar de tapadores a mà, amb els característics solcs concèntrics d'aquestes peces de la primera edat del ferro i de l'ibèric antic (**fig. 3.6, 11-12**).

En conclusió, tot i el reduït conjunt de materials recuperats durant la campanya de 2011 a les zones 6, 7 i 9 de Sebes, la seva cronologia és clarament la mateixa que la dels sectors excavats durant la campanya de 2011, datable a les acaballes del segle VI o primers anys del segle V aC, durant l'ibèric antic.

3.3. El material de l'hàbitat del Ferro I. El sector 3

L'excavació del sector 3 de la zona 1 de l'assentament del primer ferro ha permès identificar una ocupació en la part superior del turó, relativament ben conservada, malgrat l'erosió i l'activitat d'excavadors clandestins.

El primer que cal dir és que els materials mobles dels estrats superiors, UE1010 i UE 1011, van proporcionar un nombre molt reduït de fragments ceràmics, la major part fets a mà, però també van aparèixer fragments de ceràmica ibèrica a torn, els quals es podrien atribuir a nivells remoguts o alterats per l'erosió i per causes antròpiques (**fig. 3.7, 1-7 i 10-13**). Ara bé, en una cota inferior, però sembla que relacionats amb nivells d'ús del sector 3 (UE 1012 i UE 1013), es van identificar nivells amb ceràmica ibèrica oxidada, gairebé sempre informes. Aquesta circumstància ens obliga a considerar la possible freqüentació i ús d'aquest recinte durant l'ibèric antic, cosa que seria normal, atès que es tracta d'un punt amb una gran visibilitat i evidentment a tocar de l'assentament posterior.

En qualsevol cas, els estrats immediatament per sobre dels nivells de circulació del recinte (UE 1018 i UE 1014) han proporcionat exclusivament ceràmica a mà, cosa que ens suggereix que aquests estrats conformen els nivells d'enderroc i abandonament del recinte durant el primer ferro (**fig. 3.7, 8 i 12-13**). En general, el material es

caracteritza per la presència de tassetes carenades, vores rectes de gerres de perfil globular i bases planes, característic del segle VII aC.

4. Conclusions

Els resultats presentats en aquesta memòria corresponen a una fase ja avançada de la recerca sobre el jaciment de Sebes, on, des de 2005, es treballa en les diferents ocupacions protohistòriques del lloc (assentament de la primera edat del ferro, assentament ibèric, necròpolis de la primera edat del ferro).

En el marc dels darrers dos anys, la recerca arqueològica ha passat del treball de la necròpolis del primer ferro, per tornar a l'estudi de l'assentament contemporani. La novetat de la investigació ha estat el descobriment d'una ocupació datada a les acaballes del segle VI aC.

Aquestes intervencions ens han permès documentar un assentament ibèric de gran extensió i en un estat de conservació que ens permet començar a restituir la seva planta. La delimitació de les estructures realitzada fins al moment mostra una concentració d'aquestes en el costat sud i oest del turó, encara que no s'ha de descartar que la superfície actualment identificada pugui ser ampliada després de futures intervencions.

L'extensió actual de l'assentament ibèric és d'uns 1.200 m², encara que si, com creiem, totes les terrasses on es documenten estructures estaven ocupades, la seva superfície total seria d'uns 3.000 m², enfront d'uns 800 m² per a l'ocupació del primer ferro, situada a la part alta del turó. Encara que el perímetre de l'assentament ibèric encara no està totalment delimitat, no s'han documentat, de moment, indicis de torres o muralla. La disposició urbanística mostra una adaptació a les corbes de nivell mitjançant una disposició en terrasses, comunicades mitjançant eixos viaris o carrers a diferents altures, adaptant-se a l'orografia del terreny. En l'estat actual de la recerca s'intueixen dues àrees amb orientacions lleugerament diferents: d'una banda, a les zones 6 i 9 les estructures s'adapten a la zona superior del vessant, mentre que a les zones 7 i 8 adopten una orientació diferent, probablement per estar situades en una superfície més plana.

Malgrat que encara som a les etapes inicials de la recerca, podem realitzar una sèrie de consideracions respecte al seu origen i significat:

En primer lloc, l'assentament del primer ferro no presenta indicis de destrucció violenta, sinó més aviat d'abandonament lent i gradual, la qual cosa explica l'escassa

presència de materials mobles a l'interior de les habitacions (Belarte, Noguera 2008: 129). En segon lloc, la proximitat del nou assentament i el fet que aquest sigui de majors dimensions suggereix que estem davant un trasllat de població, potser com a resposta a un augment demogràfic. Una altra raó per al trasllat pot ser la cerca d'una orientació més favorable i protegida del vent, encara que en detriment del domini visual que posseïa l'ocupació anterior. Finalment, l'estudi dels materials recuperats en l'assentament del primer ferro suggereix que és possible que s'hagués produït una ocupació puntual i posterior d'aquest assentament, mentre que a l'hàbitat ibèric tampoc s'han documentat indicis d'una ocupació anterior.

Per tot això creiem que estem davant la primera evidència arqueològica d'un moviment poblacional en el curs inferior de l'Ebre. De fet, la destrucció i abandonament d'assentaments és una característica d'aquest període, juntament amb l'aparició de nous models d'assentament, com les denominades cases-torre, o l'estructuració d'un nou model de poblament que culminarà durant el segle V aC amb l'aparició de nous centres de poder i nuclis amb potents fortificacions. (Noguera 2002). En aquest context, tradicionalment l'explicació d'aquest període de transformacions ha basculat entre dos grans paradigmes: una visió que entén el fenomen a partir de l'arribada de nous contingents humans i el seu impacte sobre la població autòctona, o una segona visió que explica els canvis a partir de la dinàmica interna de les poblacions locals. Com hem vist, la documentació arqueològica procedent de Sebes suggereix que estem davant un canvi d'assentament com a resposta a una necessitat que obeeix a la dinàmica intrínseca de la societat indígena, caracteritzada per la millora tecnològica i l'augment demogràfic.

Finalment, queda l'interrogant de la relació de l'assentament ibèric amb la necròpolis. D'una banda, algunes de les tombes suggereixen indicis de reutilització i remoció interior, que podrien correspondre a aquest període (Belarte *et al.* en premsa); d'altra banda, les dimensions de la necròpolis no semblen reflectir l'ampliació de l'hàbitat que indiquen les estructures d'època ibèrica documentades. A més, cal tenir en compte que totes les urnes de la necròpolis són obrades a mà i amb un repertori formal molt homogeni, mentre que no hi ha urnes fabricades a torn. En canvi, les urnes cineràries realitzades a torn sí apareixen a la propera necròpolis de Castellons de Flix, i ja són contenidors majoritaris en les necròpolis d'aquest període conegudes a la desembocadura de l'Ebre. Per tant, desconeixem si la reocupació de la necròpolis durant l'ibèric antic va poder ser un fenomen puntual, o bé si l'àrea d'enterrament corresponent a aquest segon assentament no ha estat encara detectat.

5. Bibliografia

- ARTEAGA, O., PADRÓ, J., SANMARTÍ, E. (1990): "El poblado ibèric del Tossal del Moro de Pinyeres (Batea, Terra Alta, Tarragona)" *Monografies Arqueològiques*, 7. Diputació de Barcelona, 1990.
- BARBERÀ, J., SANMARTÍ, E. (1976-78): "Nota acerca del poblado protohistórico del Coll Alt (Tivissa, Ribera d'Ebre, Tarragona)", *Ampurias*, 38-40: 289-294.
- BELARTE, M. C., MALGOSA, A., NOGUERA, J., OLMOS, P., PIGA, G. (en premsa): "Las necrópolis protohistóricas tumulares de Cataluña meridional: el ejemplo de Sebes (Flix, Tarragona)", *Trabajos de Prehistoria*, 70, 2 (2013).
- BELARTE, M. C.; NOGUERA, J. (2008): "Els jaciments protohistòrics de Santa Madrona (Riba-roja) i Sebes (Flix), Ribera d'Ebre", *Tribuna d'Arqueologia* 2007: 127-148.
- BELARTE, C., NOGUERA, J., CERVELLÓ, F. (2007): Memòria dels treballs d'excavació duts a terme al jaciment protohistòric de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre). Campanyes de 2005 i 2006. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- BELARTE, M. C., NOGUERA, J., OLMOS, P. (2012a): "Novedades sobre el mundo funerario en la Ribera d'Ebre", II Congreso Internacional *Iberos del Ebro*, *Documenta* 25, Institut Català d'Arqueologia Clàssica, Tarragona: 15-34.
- BELARTE, M. C., NOGUERA, J., OLMOS, P. (2012b): "Aportaciones al proceso de iberización en el curso inferior del Ebro: el ejemplo de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre, Tarragona)", II Congreso Internacional *Iberos del Ebro*, *Documenta* 25, Institut Català d'Arqueologia Clàssica, Tarragona: 95-102.
- BELARTE, C., NOGUERA, J., OLMOS, P., CERVELLÓ, F. (2009): Memòria de les intervencions realitzades al jaciment de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre). Campanyes de 2007 i 2008. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- BELARTE, C., NOGUERA, J., OLMOS, P., CERVELLÓ, F. (2011): Memòria de les intervencions realitzades al jaciment de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre). Campanyes de 2009 i 2010. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- BELARTE, M. C., NOGUERA, J., OLMOS, P., CERVELLÓ, F. (2012): "La necrópolis protohistòrica de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre)", M. C. Rovira; F. J. López Cachero; F. Mazière (dir.): Actes de la Taula Rodona *Les necrópolis d'incineració entre l'Ebre i el Tíber (s. IX-VI aC). Metodologia, pràctiques funeràries i societat*, Monografies 14, Museu Arqueològic de Catalunya, Barcelona: 95-101.

- BELARTE, M. C., NOGUERA, J., OLMOS, P., SANMARTÍ, J. (2009): *II Fase del Projecte d'intervenció en el jaciment protohistòric de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre). Integració d'un Parc Arqueològic en un Espai Natural (2007 ACOM 00033)*. Memòria final de l'activitat dipositada a l'AGAUR.
- BELARTE, C., NOGUERA, J., SANMARTÍ, J. (2002): "El poblat de Castellot de la Roca Roja (Benifallet, Baix Ebre). Un patró d'hàbitat ibèric en el curs inferior de l'Ebre", *I Jornades d'Arqueologia. Ibers a l'Ebre. Recerca i interpretació*, Tivissa 2001. *Ilercavonia*, 3: 89-110.
- BOSCH GIMPERA, P. (1913-1914): "Campanya arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans al límit de Catalunya i Aragó", *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, V, pp. 819-838.
- BOSCH GIMPERA, P. (1915-20): "Les investigacions de la cultura ibèrica al Baix-Aragó"; *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, VI: 641-671.
- CARTA ARQUEOLÒGICA (1987): Ribera d'Ebre. Arxiu d'Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya. Servei d'Arqueologia. Generalitat de Catalunya.
- CELA, X., NOGUERA, J., ROVIRA, M.C. (1999): "Els materials arqueològics del jaciment ibèric del Coll del Moro de Serra d'Almos (Tivissa, Ribera d'Ebre). Col·lecció del Museu Comarcal Salvador Vilaseca de Reus", *Pyrenae*, 30: 91-121.
- GAROLA, C. (1984-85): "Sebes (Flix, Ribera d'Ebre)", *Butlletí Arqueològic de Tarragona* 6 i 7, època V: 255-275.
- GAROLA, C. (1985): "Sebes (Flix, Ribera d'Ebre)", *Miscel·lània del Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre*, núm. 2: 21-28.
- GENERA, M. (1982): "Inventari arqueològic de la Ribera d'Ebre". *Fonaments*, 3: 47-134.
- GENERA, M. (1995): *El poblat protohistòric de Puig Roig del Roget (El Masroig, Priorat)*. Memòries d'Intervencions Arqueològiques a Catalunya, 17, Generalitat de Catalunya - Departament de Cultura, Barcelona.
- GENERA, M., GÓMEZ, A., JORNET, M., PÉREZ, J., RODRÍGUEZ, I., SANT, LL. (2005): "L'establiment dels Castellons (Flix, la Ribera d'Ebre). Resultats preliminars de les recerques 2000-2003", *Món Ibèric al Paísos Catalans*, XIII Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà, vol. 1: 645-654.

- GUSI, F., SANMARTÍ, E. (1976-78): "Asentamientos indígenas preibéricos con materiales fenicio-púnicos en el área costera del Baix Maestrat (provincia de Castellón de la Plana)", *Ampurias*, 38-40, pp. 361-380.
- NOGUERA, J. (2002): *Ibers a l'Ebre*. X Premi d'Assaig Artur Bladé Desumvila. Col·lecció Daliner, núm. 3. Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre.
- NOGUERA, J. (2005): *Informe preliminar dels treballs d'excavació desenvolupats al jaciment de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre) durant la campanya de setembre de 2005*. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- PÉREZ, J. M., RAMS, P., JORNET, M. (2002): "La talaia del nucli ibèric del barranc del Mosselló (Flix, Ribera d'Ebre)", I Jornades d'Arqueologia. *Ibers a l'Ebre. Recerca i interpretació*. Tivissa 2001. *Ilercavonia*, 3, ps. 149-158.
- PITA, R. (1950): "Sobre la localización de Octogesa en Riba-roja". *Butlletí Arqueològic de Tarragona* 50, època IV, ps. 3-9.
- RAFEL, N. 1993: *Necròpolis del Coll del Moro (Gandesa, Terra Alta)*. *Campanyes del 1984 al 1987*. Excavacions Arqueològiques a Catalunya, 12. Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura.
- RAFEL, N., BELARTE, M. C., GRAELLS, R., NOGUERA, J. (2012): "Les necròpolis d'incineració a la Catalunya meridional i el Matarranya (segles IX-VI a. n. e). Novetats de la recerca", M. C. Rovira; F. J. López Cachero; F. Mazière (dir.): *Actes de la Taula Rodona Les necròpolis d'incineració entre l'Ebre i el Tíber (s. IX-VI aC)*. *Metodologia, pràctiques funeràries i societat*, Monografies 14, Museu Arqueològic de Catalunya, Barcelona: 25-36.
- RAMON, J. (1995): *Las ánforas fenicio-púnicas del mediterráneo central y occidental*. Col·lecció Instrumenta, 2, Publicacions de la Universitat de Barcelona.
- SANMARTÍ, J., BELARTE, M.C., SANTACANA, J., ASENSIO, D. NOGUERA, J. (2000): *L'assentament del bronze final i primera edat del ferro del Barranc de Gàfols (Ginestar, Ribera d'Ebre)*. *Arqueomediterrània*, 5.
- SANMARTÍ GREGO, E., PADRÓ, J. (1976-1978): "Ensayo de aproximación al fenómeno de la iberización en las comarcas meridionales de Cataluña". *Simposi Internacional. Els Orígens del Món Ibèric*. *Ampurias*, 38-40: 157-176.
- SANZ, M. (1973-1974): "Población ibérica del valle del Ebro", *Butlletí de la Reial Societat Arqueològica Tarraconense*, 1973-74: 11-22.

- VILASECA, S. (1953): *Coll del Moro. Poblado y túmulo posthallstáticos en Serra d'Almors, término de Tivissa (Bajo Priorato)*, Instituto de Estudios Ibéricos y Etnología Valenciana, Valencia.
- VILASECA, S., SOLÉ, J. M., MAÑÉ, R. (1963): *La Necropolis de Can Canyis: Banyeres, prov. de Tarragona*. Instituto Español de Prehistoria del Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Madrid.

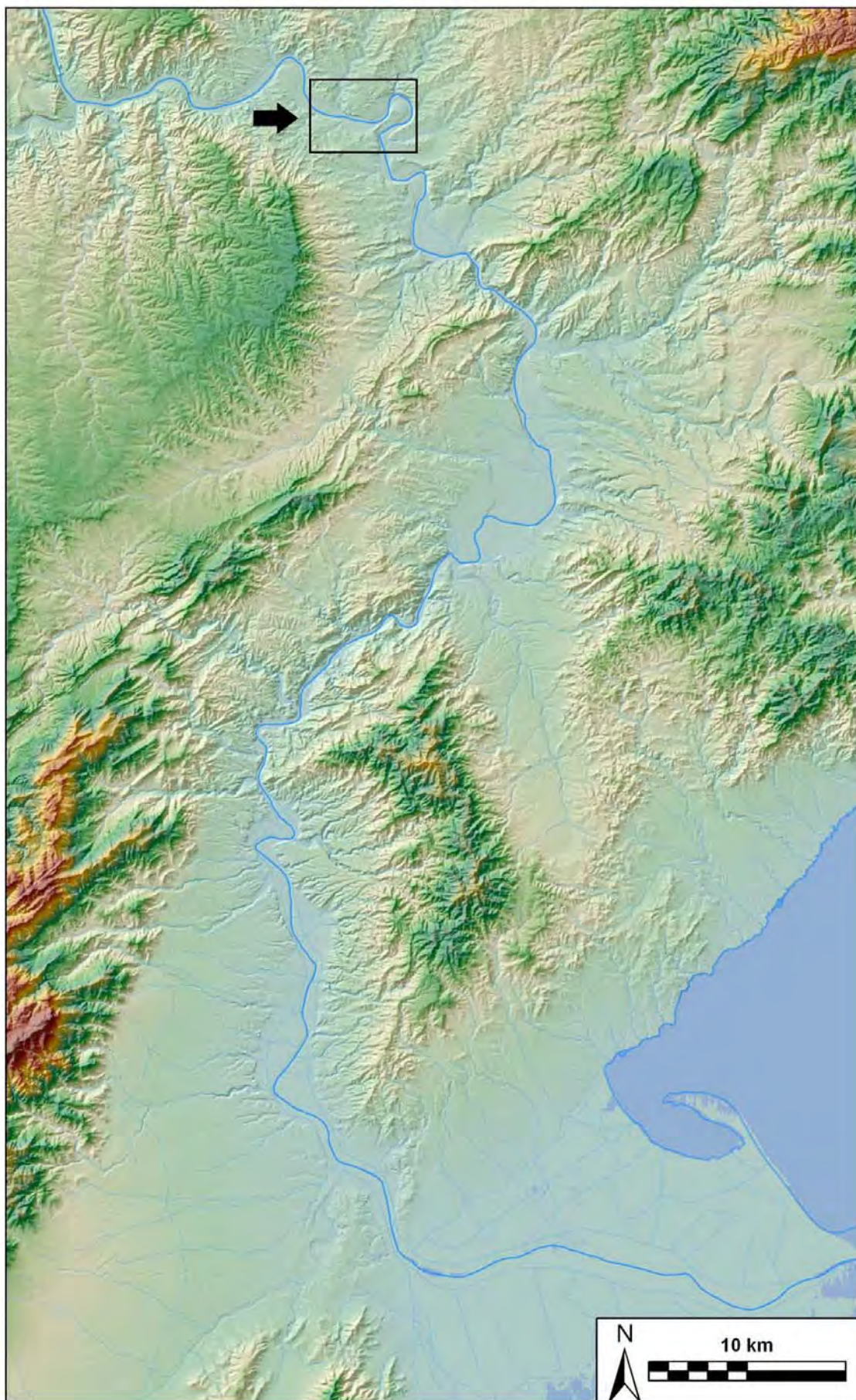
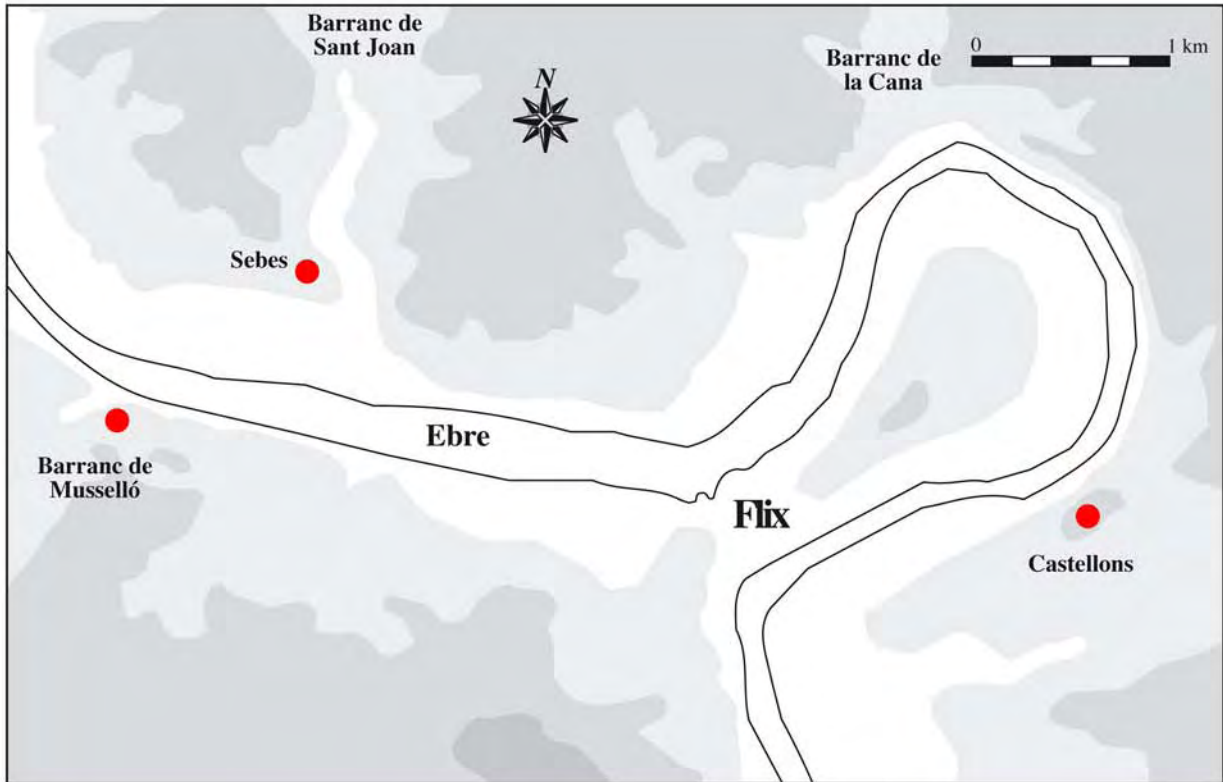
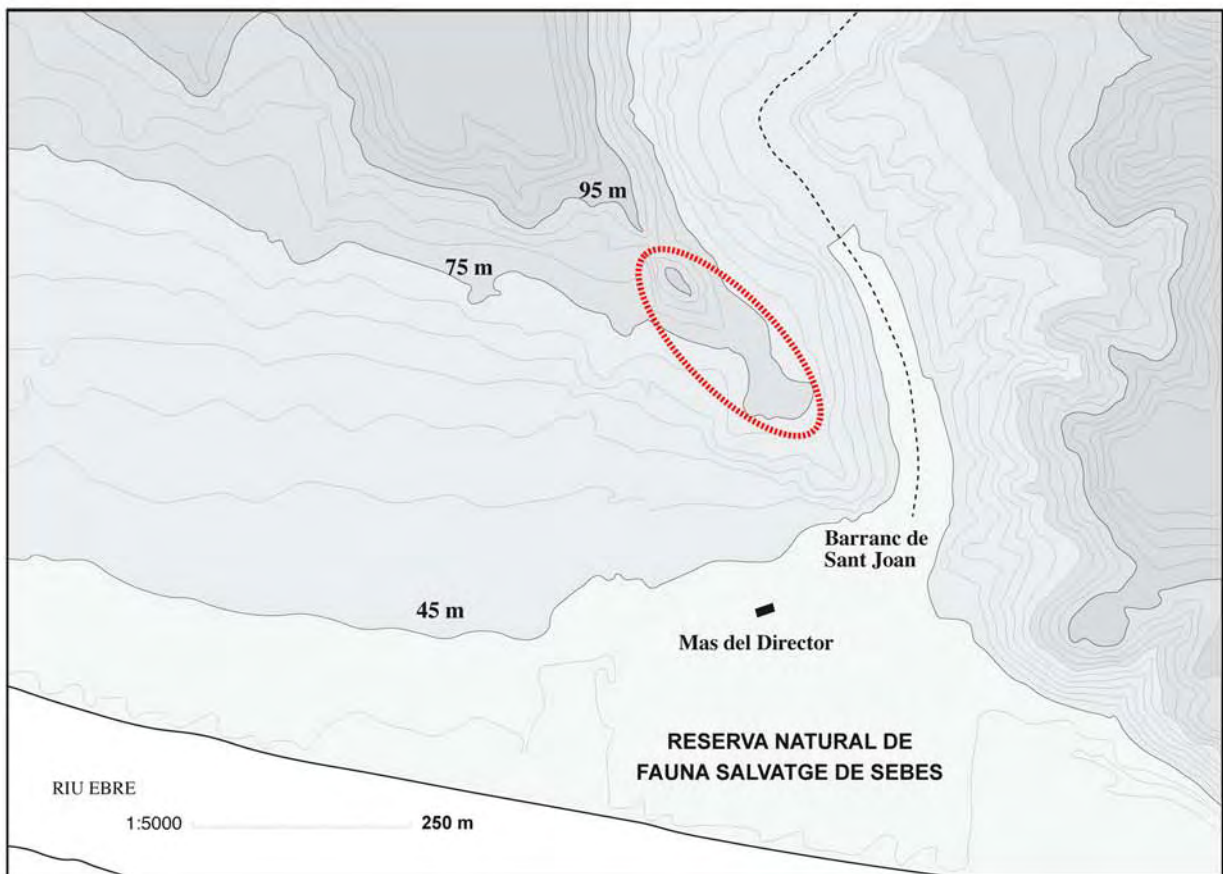

Fig. 1.1. Situació del conjunt arqueològic de Sebes en el curs inferior de l'Ebre

1

2

Fig. 1.2.

1. Situació del conjunt arqueològic de Sebes en relació al meandre de Flix, amb indicació d'altres jaciments protohistòrics propers. 2. Situació del jaciment de Sebes en relació a la Reserva Natural

1

2

3

Fig. 1.3

1. Vista general del jaciment de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre). 2. Vista general del poblat de la primera edat del ferro, la necròpolis i l'hàbitat ibèric. 3. Vista general de les diferents zones d'excavació del poblat ibèric (zones 6, 7 i 8), als peus del poblat de la primera edat del ferro.

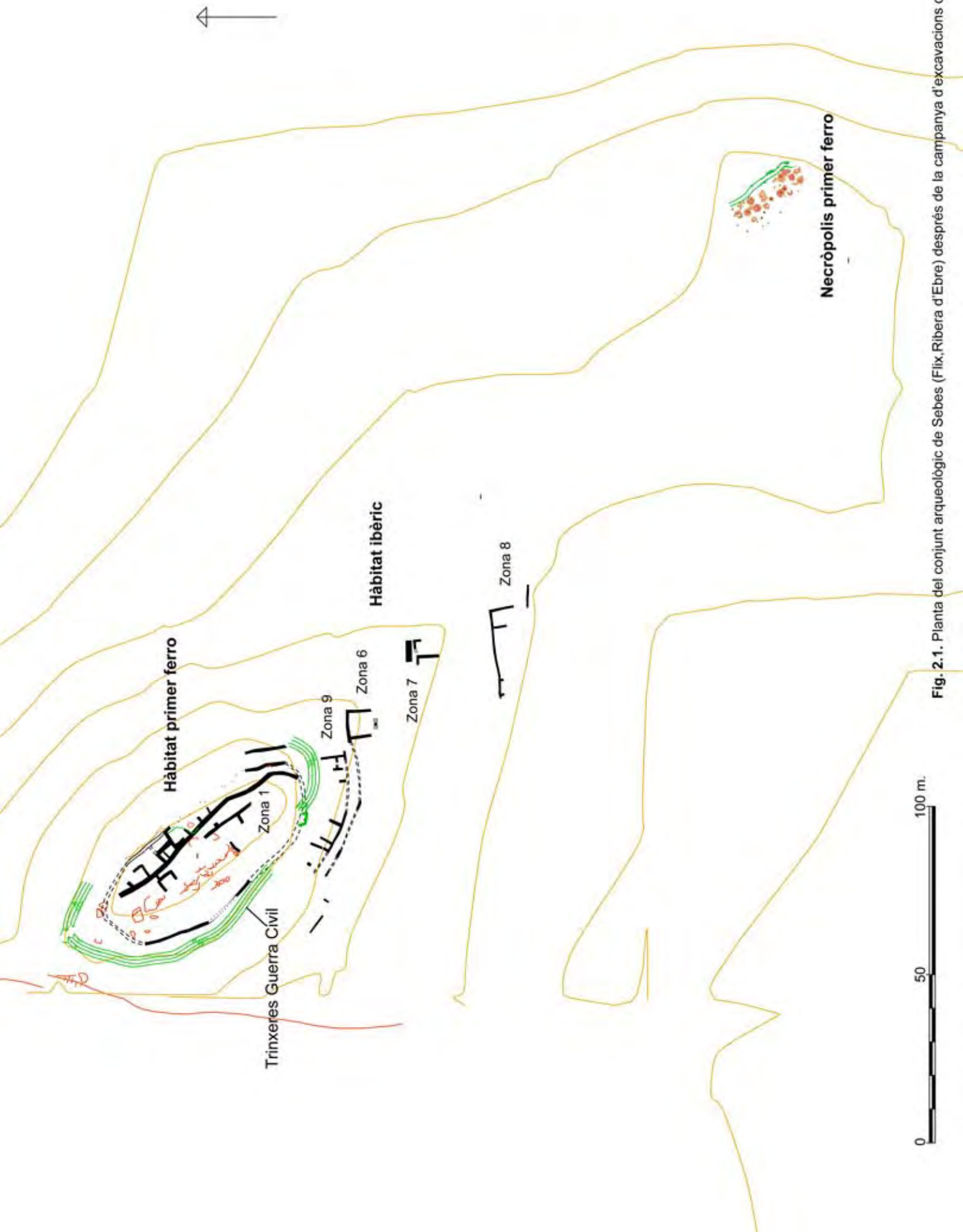

Fig. 2.1. Planta del conjunt arqueològic de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre) després de la campanya d'excavacions de setembre de 2011.

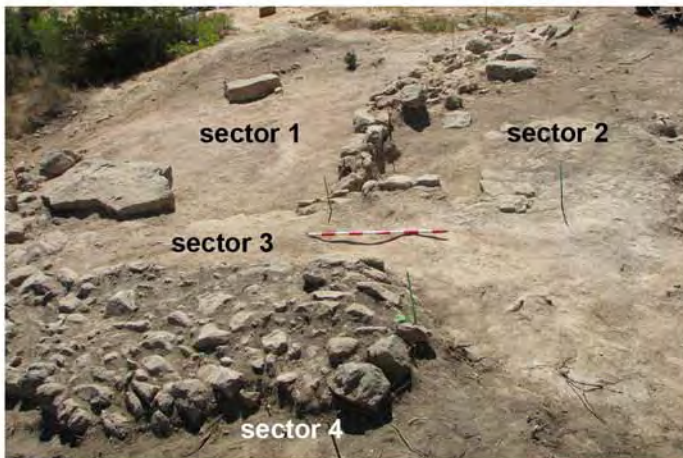

Figura 2.2. Planta general de les estructures d'època ibèrica documentades a Sebes entre 2007 i 2011.

Fig. 2.3. Planta de la zona 7 excavada durant la campanya de 2011, amb indicació dels sectors, estructures i ubicació de les seccions.

1

2

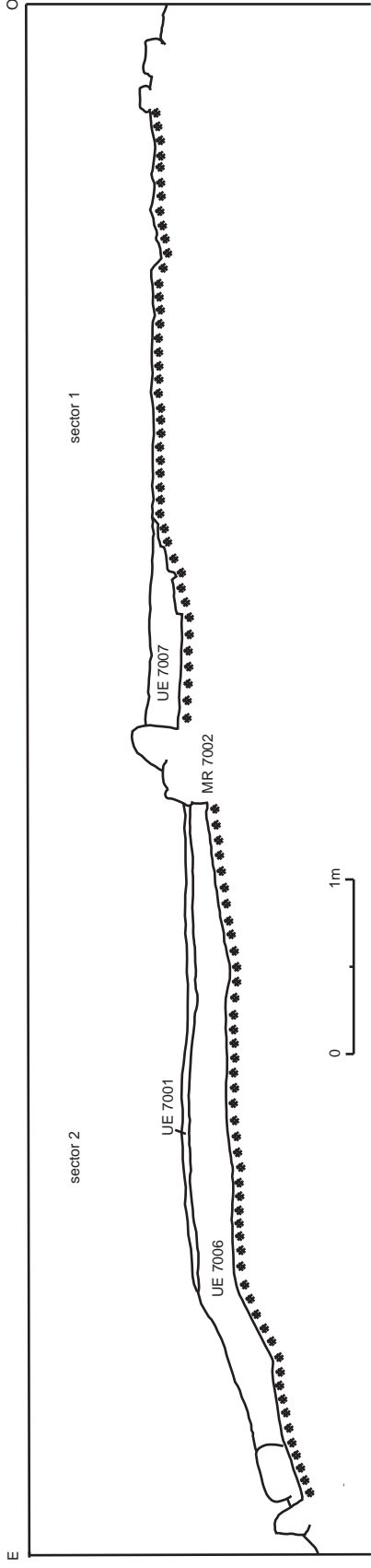
3

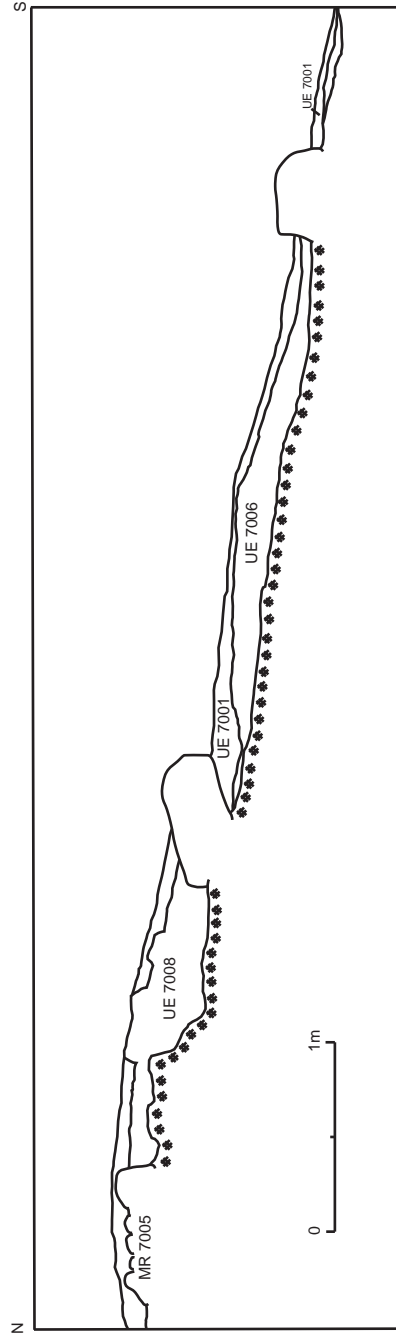
4

Fig. 2.4

1. Vista general dels sectors 1 i 2 de la zona 7; 2. Vista del sector 1 al final de l'excavació; 3. Detall de la tècnica de construcció del mur MR7004 des de l'interior del sector 2; 4. Vista de l'estructura SB7005, separant el sector 3 del sector 4.

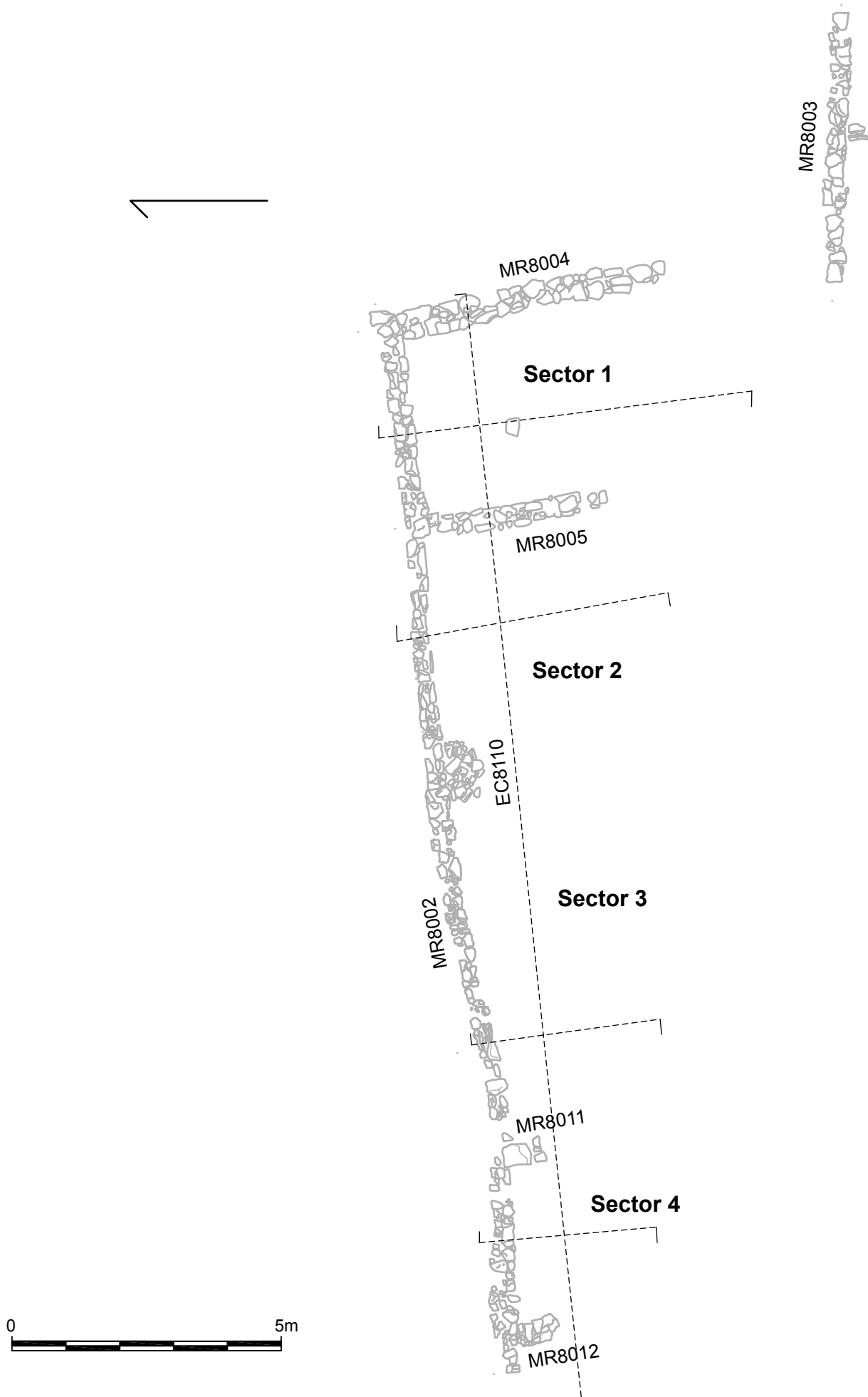
1.

2.

Fig. 2.5

1. Secció longitudinal del sector 1 i 2; 2. Secció longitudinal del sector 1

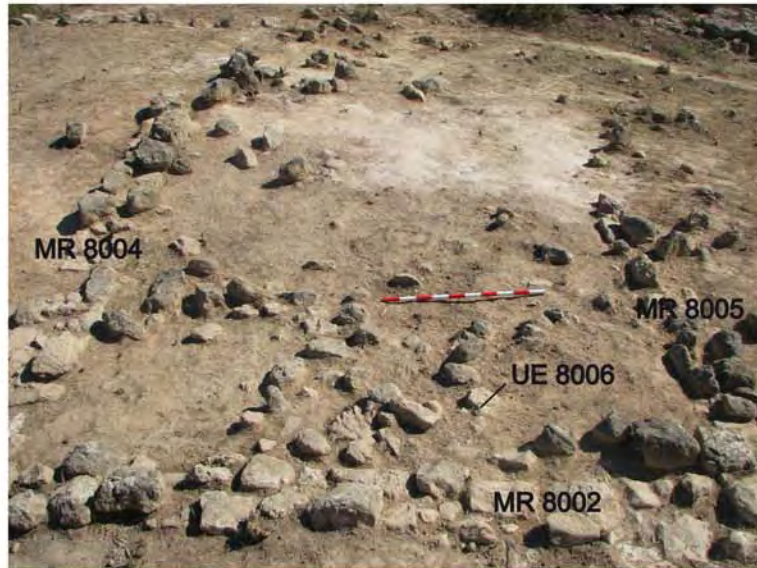
Fig. 2.6. Planta de la zona 8 excavada durant la campanya de 2010, amb indicació dels sectors, estructures i ubicació de les seccions.

Fig. 2.7

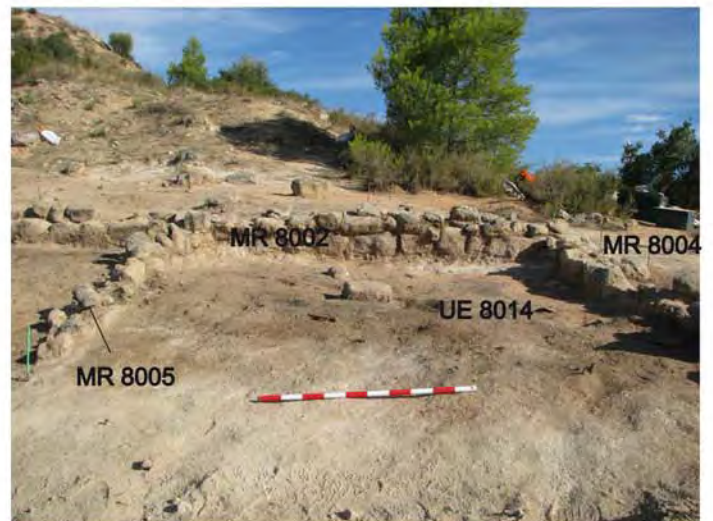
1. Secció longitudinal del sector 1; 2. Secció longitudinal del sector 2; 3. Secció longitudinal del sector 3; 4. Secció transversal dels sectors 1-4; 5. Secció longitudinal del sector 4

1

2

3

4

5

Fig. 2.8

1. Vista del sector 1, a nivell de l'enderroc UE 8006; 2. Vista zenital del sector 1 després d'excavat l'enderroc 8006; hi apareix la UE 8014, estrat cendrós amb ceràmiques planes; 3. Vista frontal del sector 1; 4. Vista zenital a nivell del paviment SL8015; 5. Vista frontal del sector 1 a nivell del sòl SL8015.

1

2

3

4

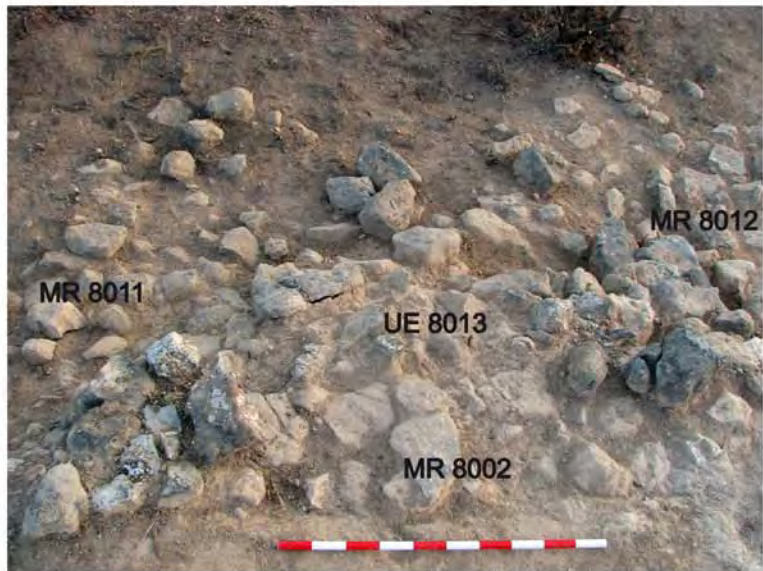

5

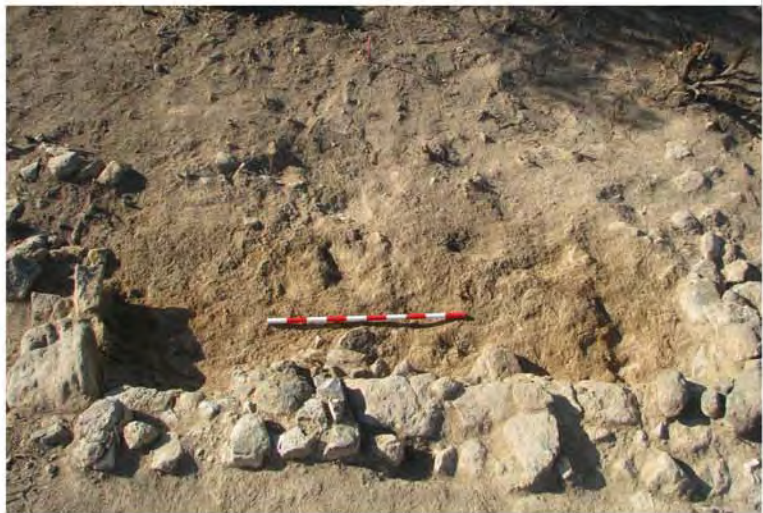
Fig. 2.9

1. Vista del sector 2 de la zona 8, a nivell de l'enderroc UE 8007; 2. Vista zenital del mateix sector després de retirar l'enderroc 8007, a nivell de la UE 8008, estrat cendrós amb peces de ceràmica esclafades *in situ*; 3. Vista frontal del sector 2; 4. Vista zenital a nivell del paviment SL8016; 5. Vista frontal a nivell del mateix paviment.

1

2

3

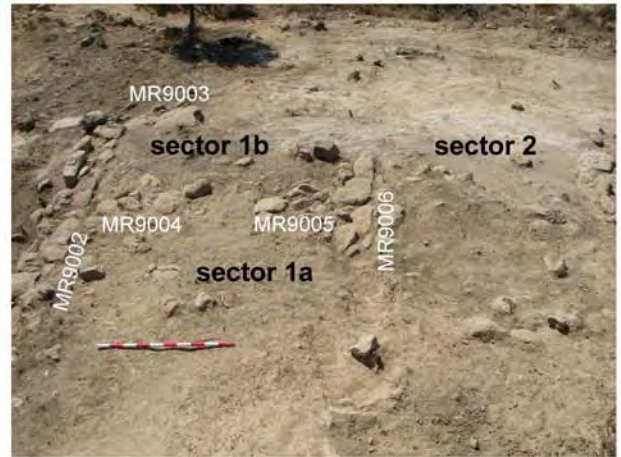
Fig. 2.10

1. Vista zenital del sector 4 a nivell de l'enderroc UE 8013; 2. Vista zenital després de retirar l'enderroc 8013; 3. Vista frontal del sector 4 a finals de la campanya d'excavació de 2010.

1

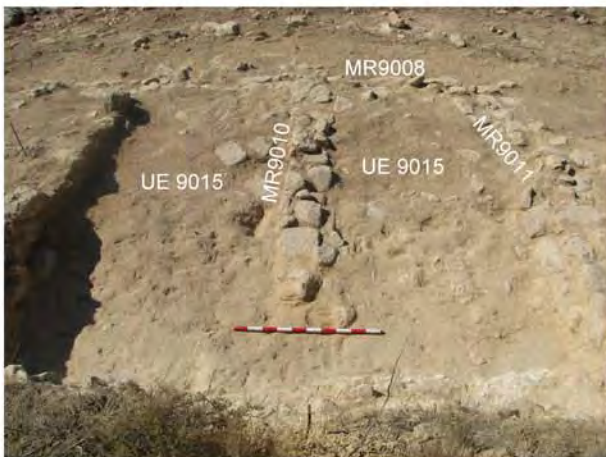
2

3

4

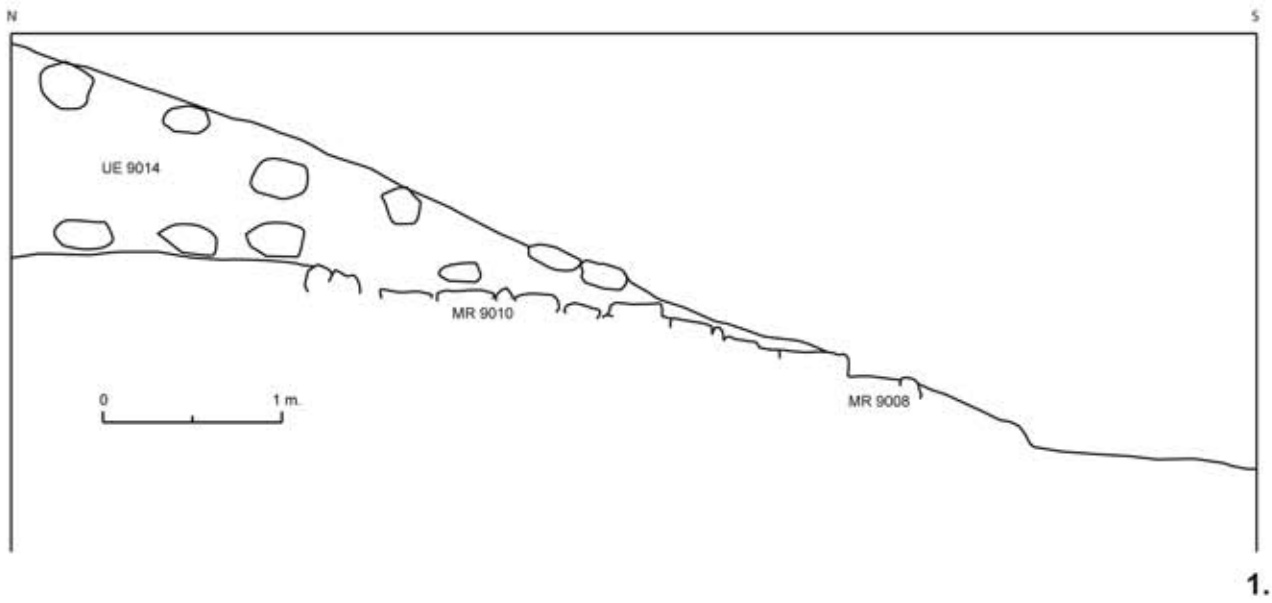
5

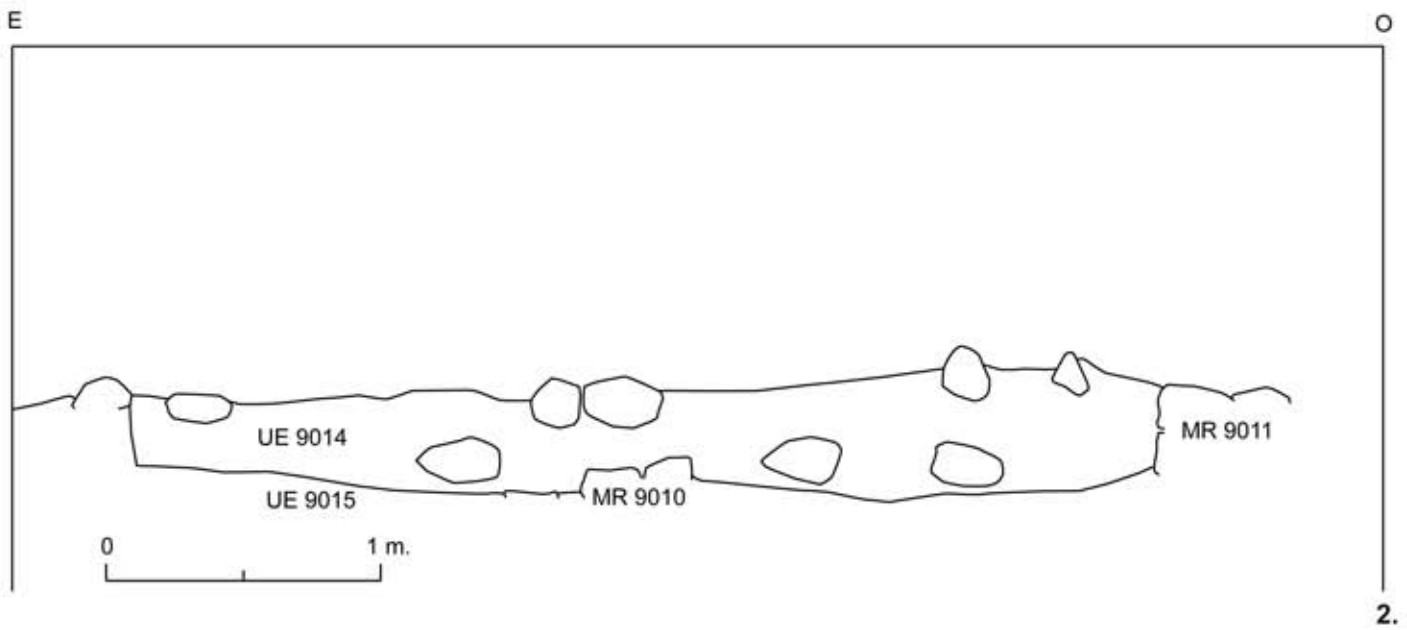
6

Fig. 2.11

1. Vista del mur MR6009; 2. Vista dels sectors 1a, 1b i 2 de la zona 9; 3. Vista del sector 4 de la zona 9 abans de l'excavació; 4. Vista del sector 5 de la zona 9; 5. Vista zenital del sector 4 de la zona 9 a nivell de la UE 9015, un cop excavat l'enderroc UE 9014; 6. Vista lateral del sector 4 de la zona 9 a nivell de la UE 9015, un cop excavat l'enderroc UE 9014.

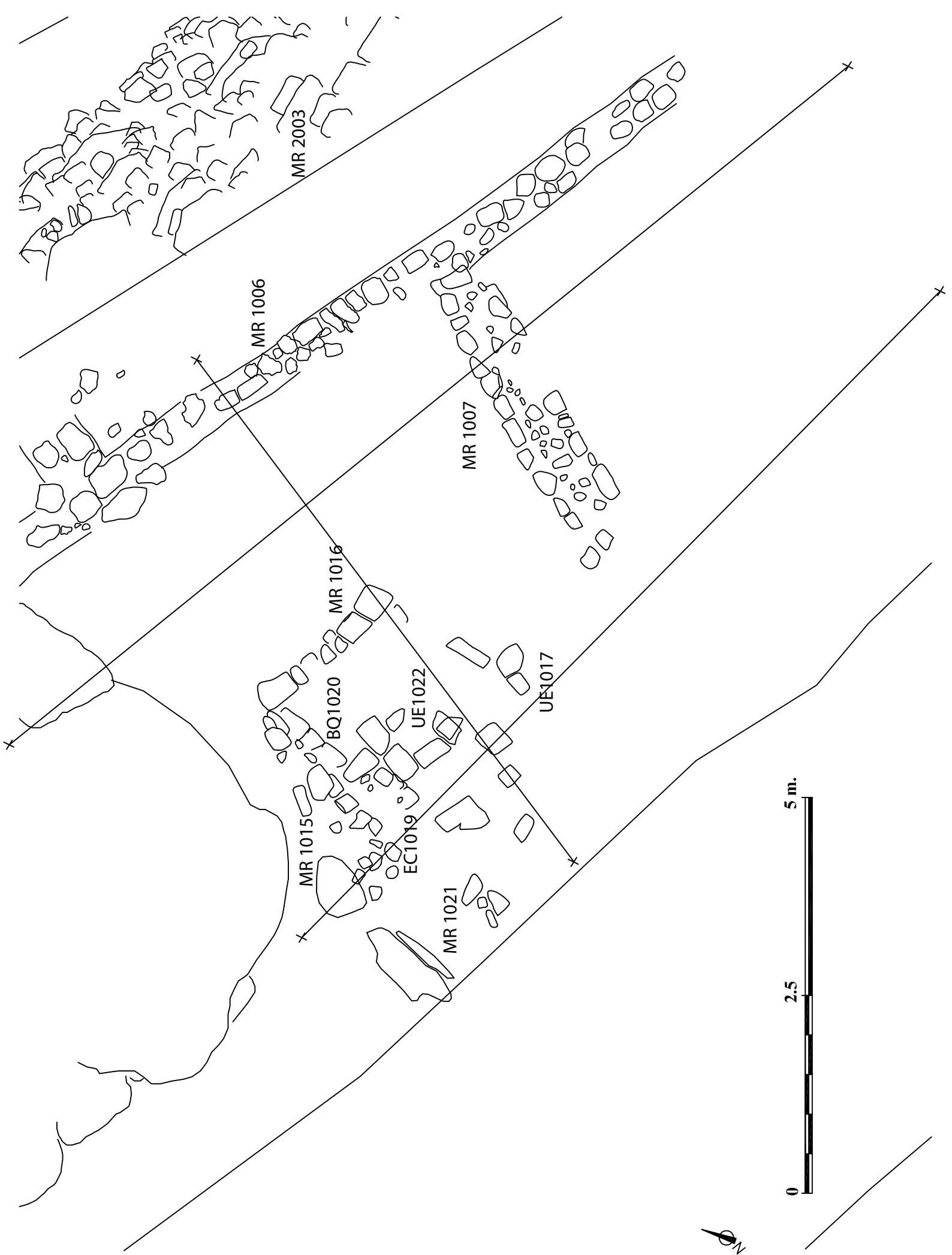

1.

2.

Fig. 2. 12
 1. Secció longitudinal del sector 4; 2. Secció transversal del sector 4.

Figura 2.13 Planta de les estructures documentades a l'assentament de la primera edat del ferro durant la campanya de 2011.

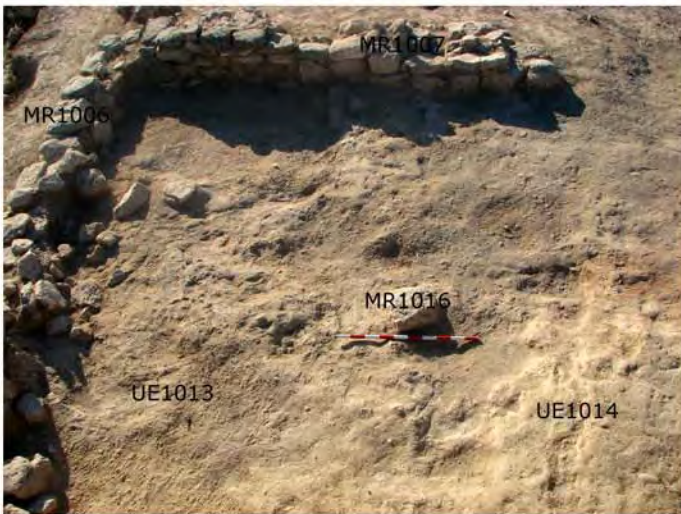

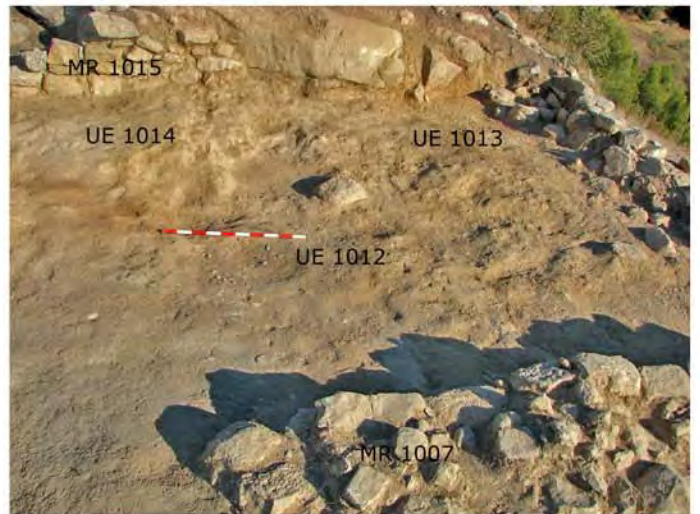
1

2

3

4

5

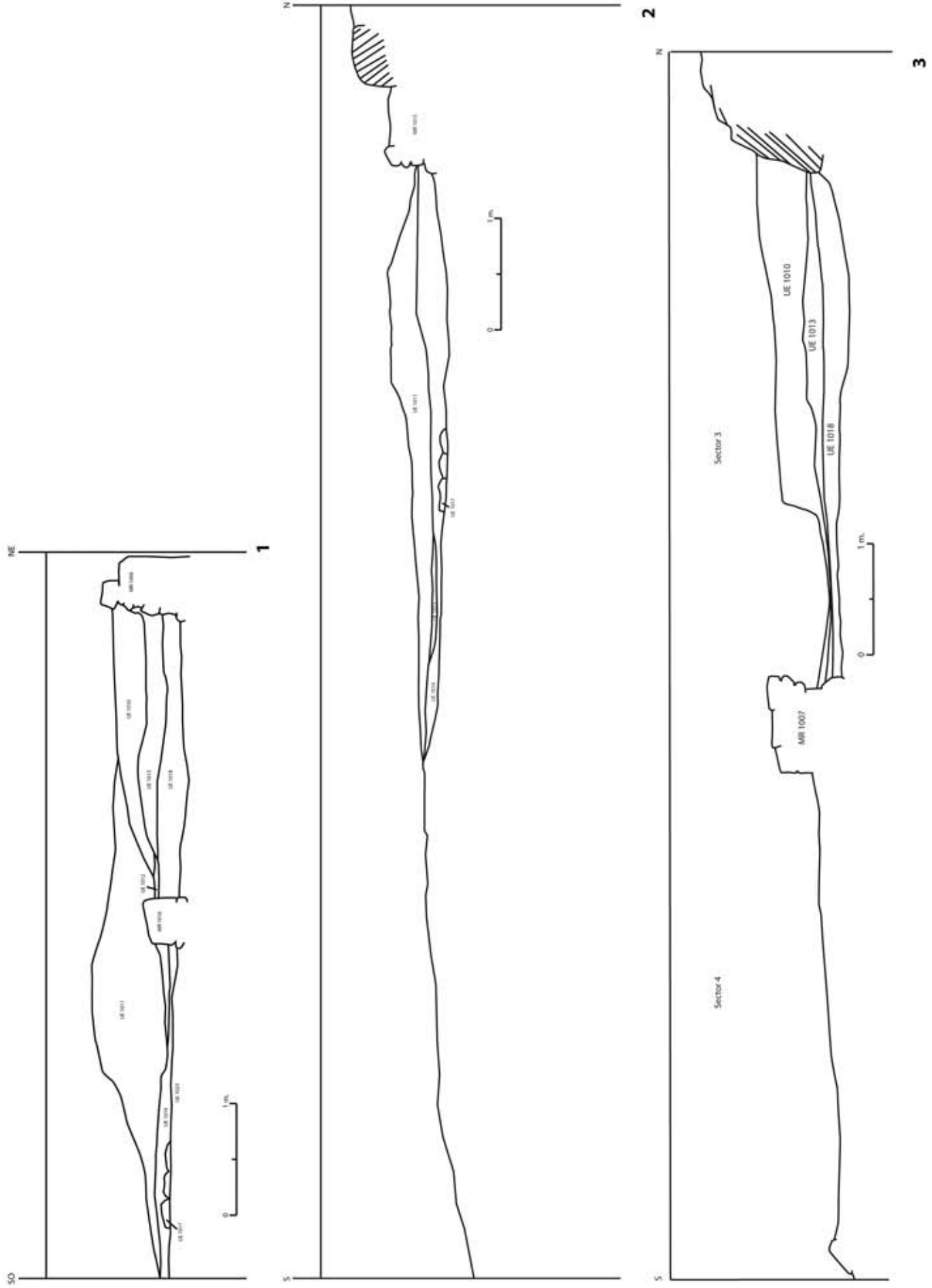

6

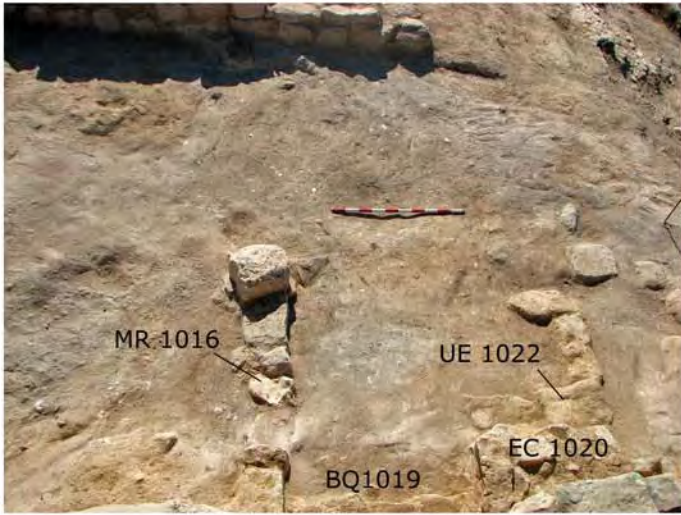
Fig. 2.14

1. Vista superior dels sectors 3 i 4 de la zona 1 abans de la intervenció; 2. Vista dels mateixos sectors des del sud; 3. Vista superior del sector 3 amb els nivells UE1014 i UE1013 i la cota més alta del mur MR1016; 4. Vista del sector 3 des del sud, s'aprecia el nivell grisenc UE1012; 5. Vista superior del sector 3 amb el nivell de toves UE1017; 6. Vista detall del nivell de toves UE1017.

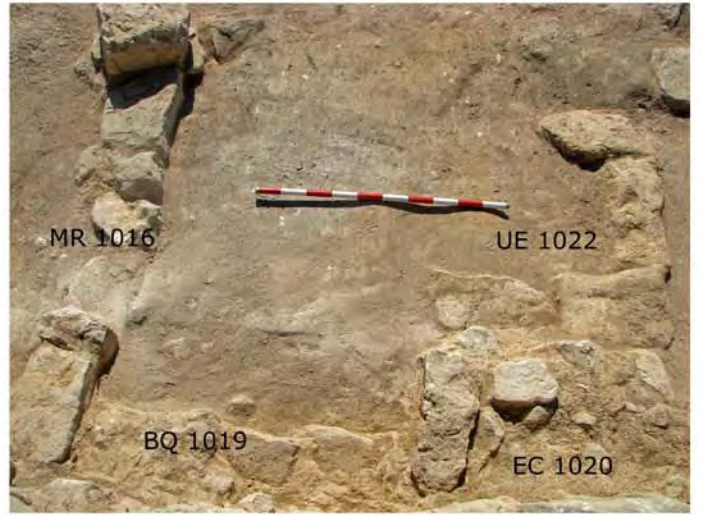

Fig. 2.15
1. Secció transversal del sector 4 de la zona 1; **2** Secció longitudinal dels sectors 4 i 3 de la zona 1; **3.** Secció longitudinal dels sectors 4 i 3 de la zona 1.

1

2

3

4

5

6

Fig. 2.16

1. Vista superior del sector 3 amb el mur central MR1016 i l'àmbit interior; 2. Detall del mateix àmbit amb la banquetta adossada BQ1019, l'estructura EC1020 i el conjunt de toves UE1022; 3. Detall de l'estructura EC1020; 4. Vista del mur de tancament del sector 3 per l'oest (MR1021); 5. Elevació del mur MR1015; 6. Elevació del mur MR1007.

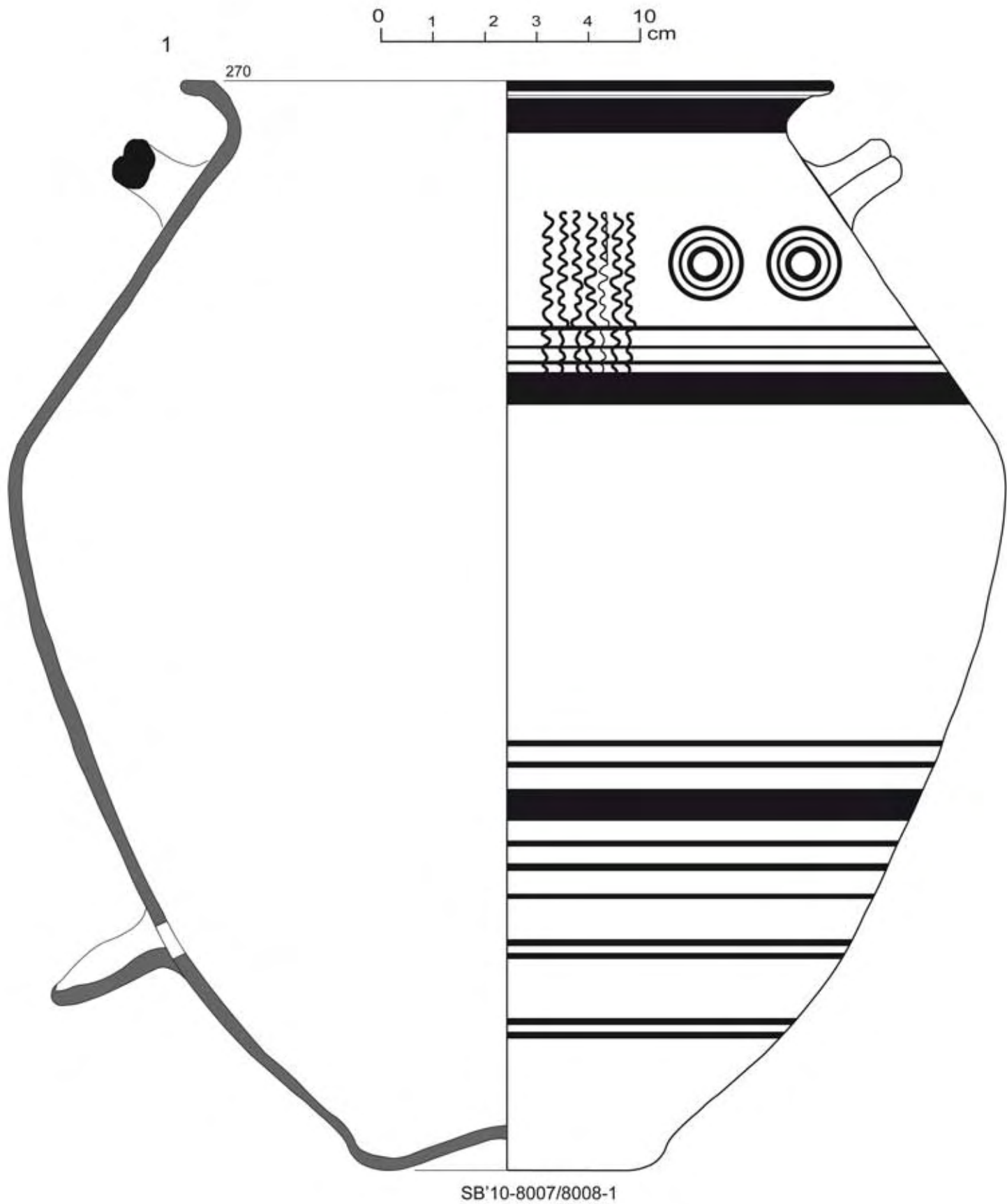

Fig. 3.1.

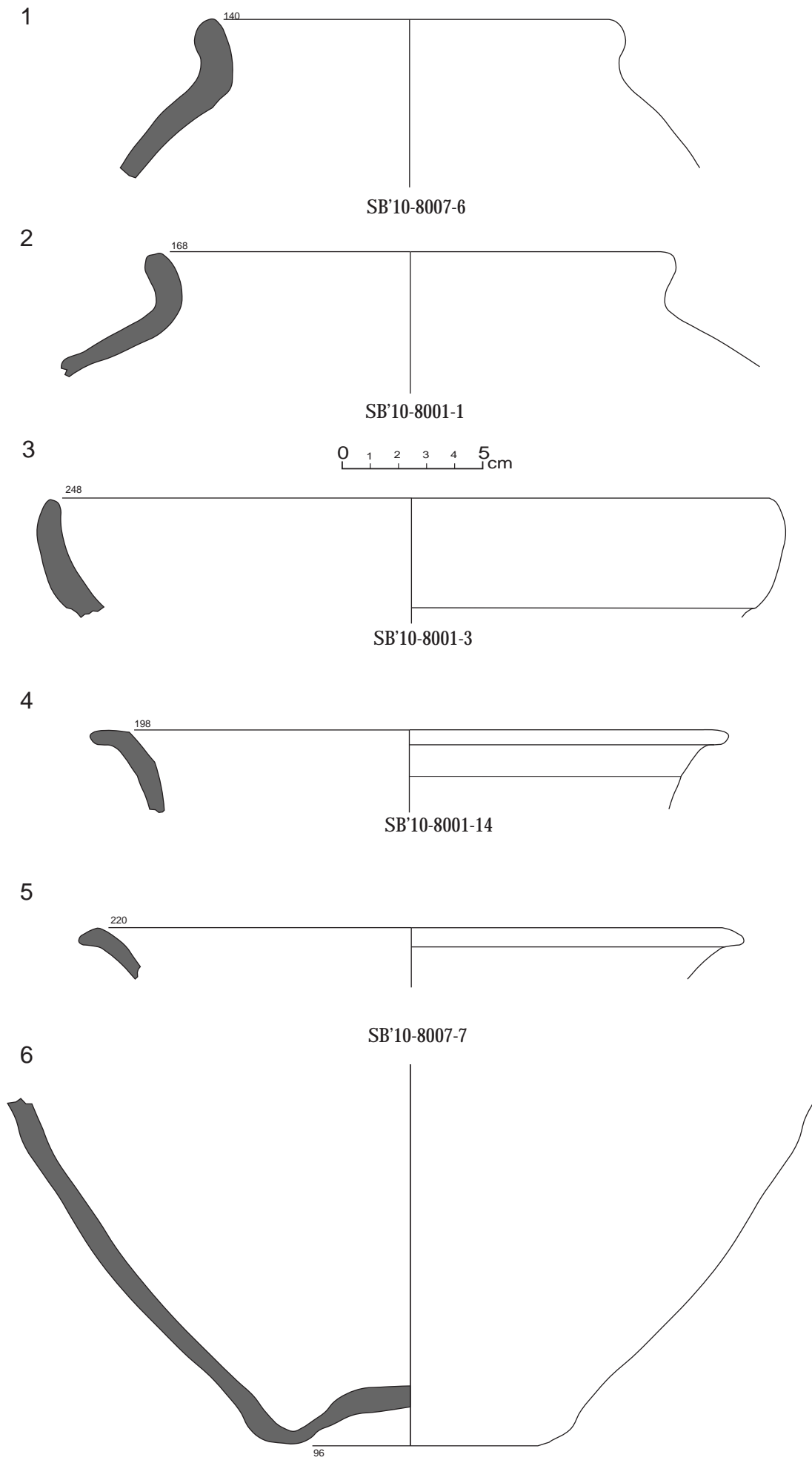

Fig. 3.2

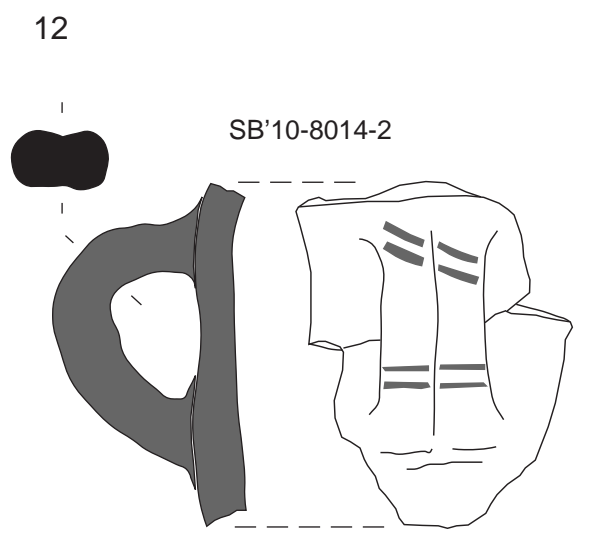
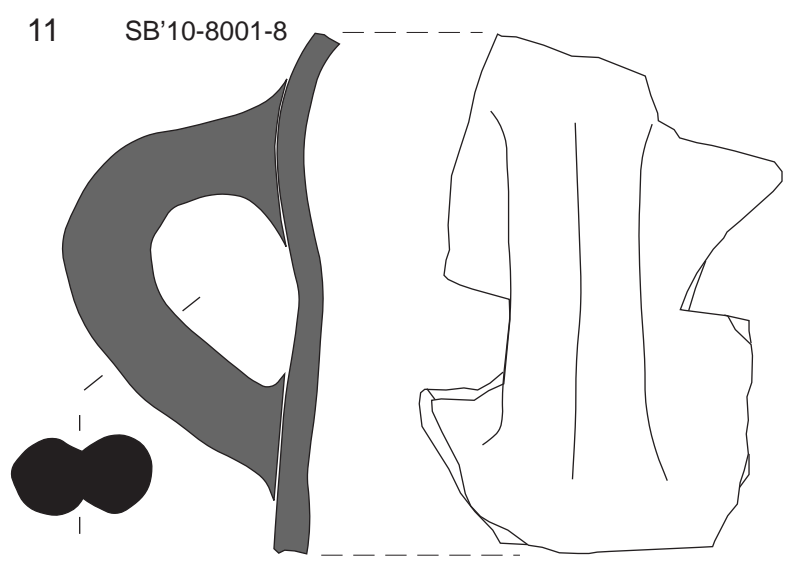
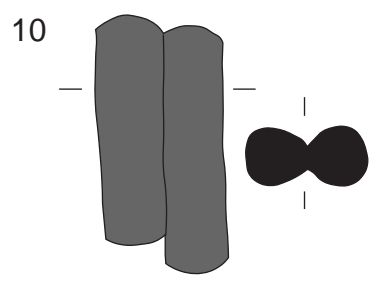
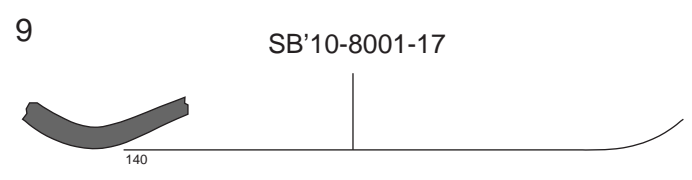
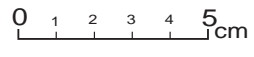
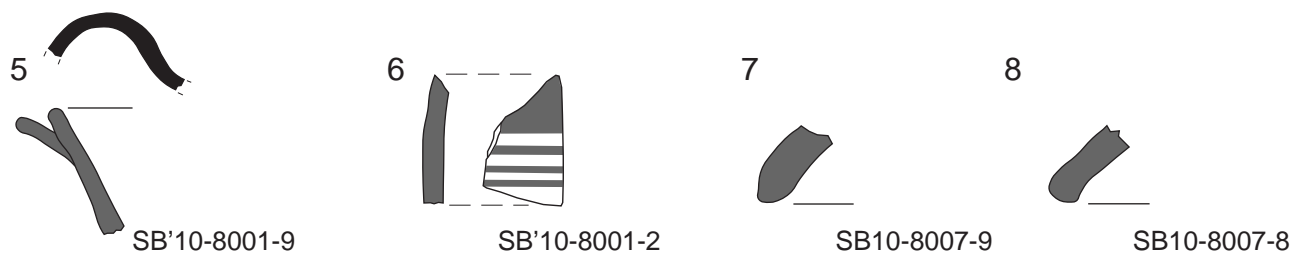
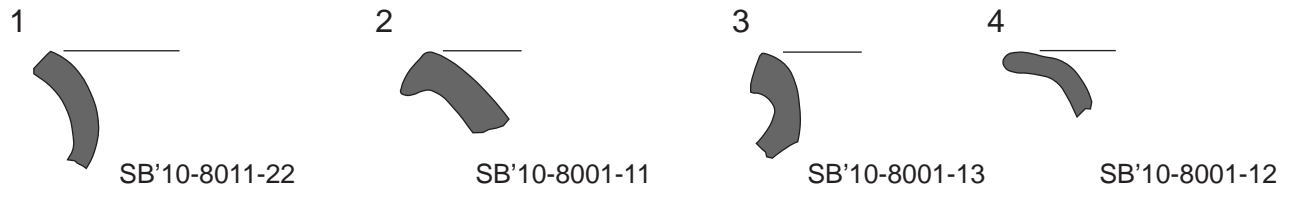
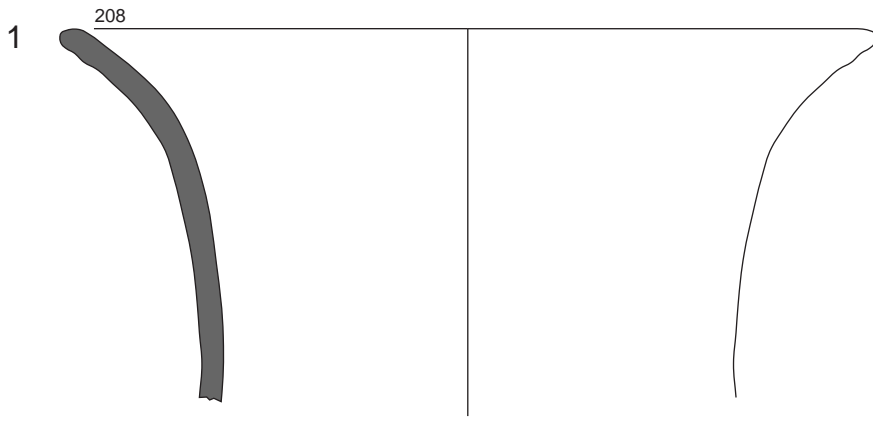
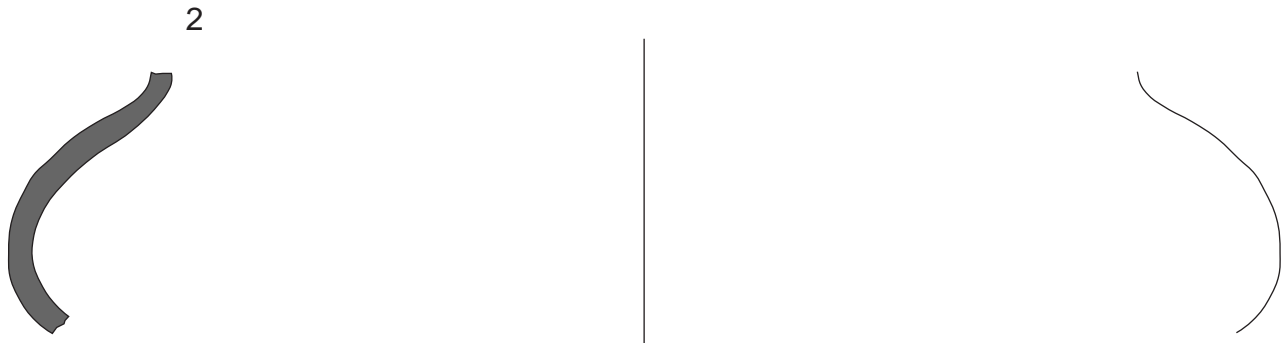
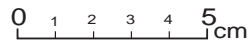

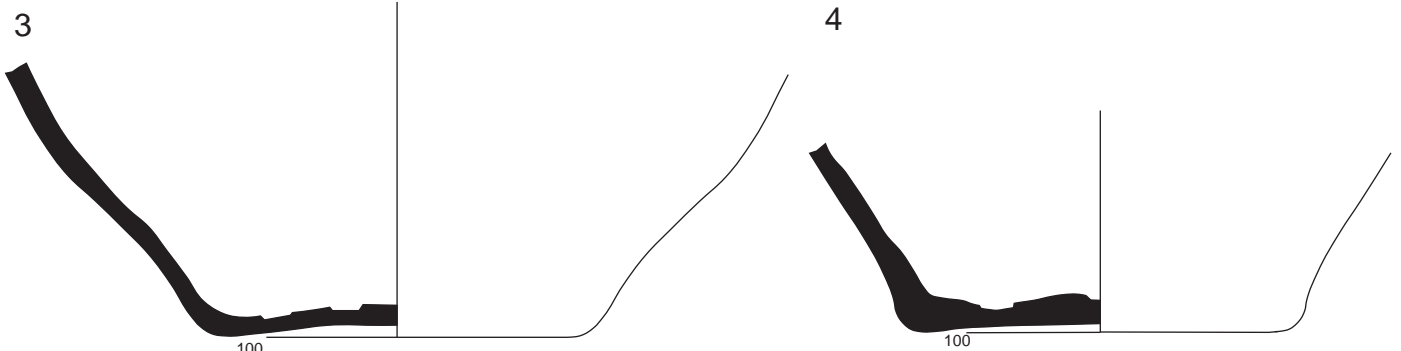
Fig. 3.3

SB'10-8007/8008-4

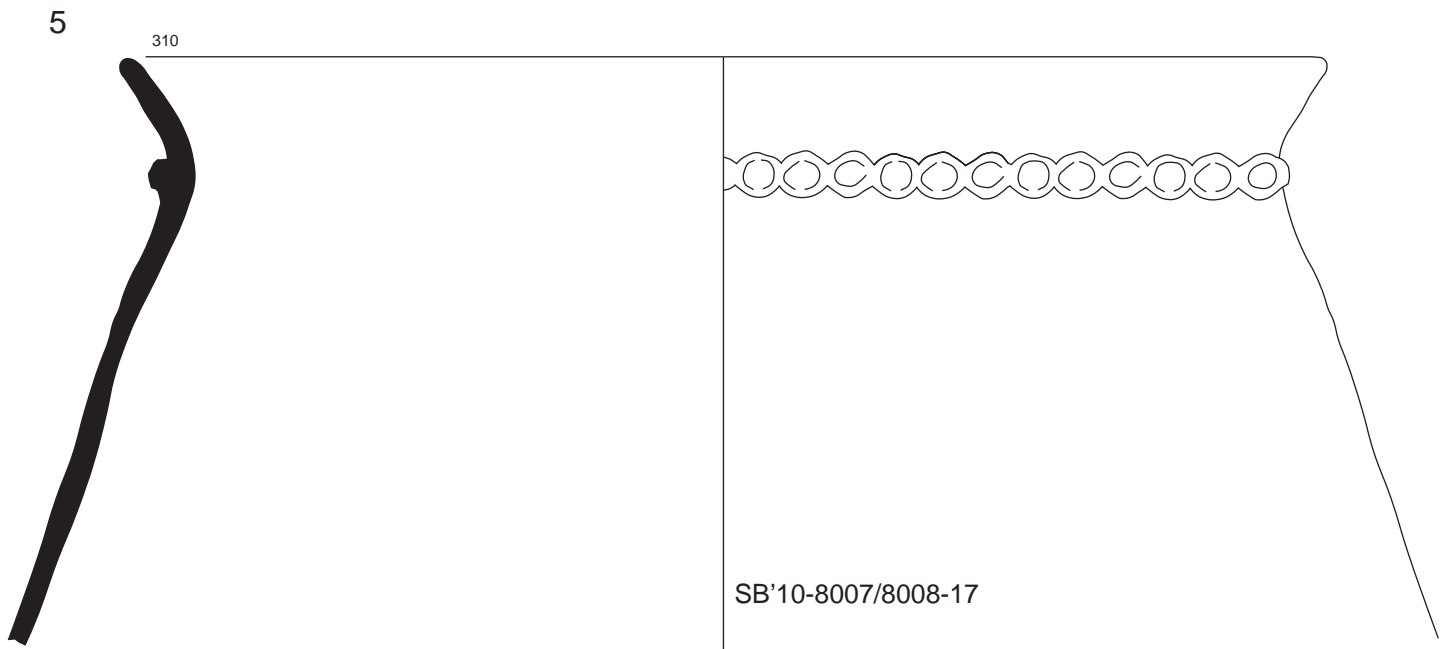

SB'10-8007/8008-11

SB'10-8007/8008-24

SB'10-8007/8008-25

SB'10-8007/8008-17

Fig. 3.4

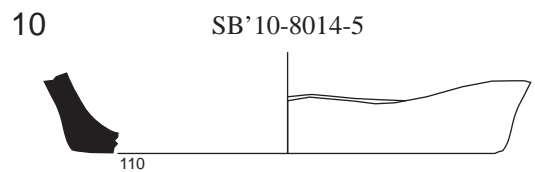
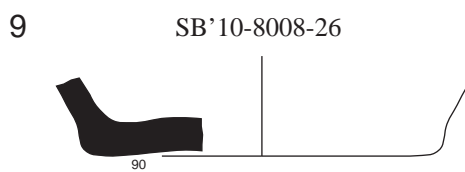
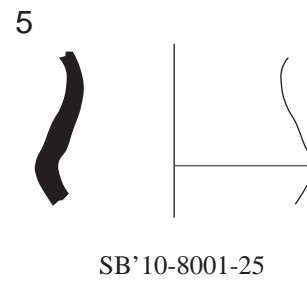
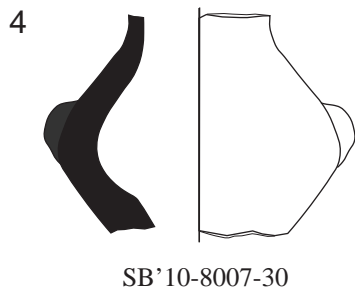
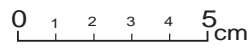
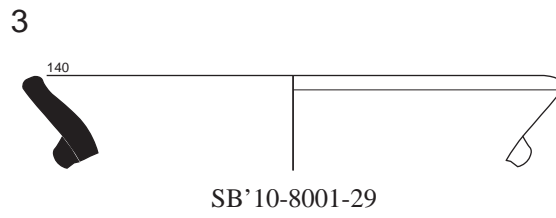
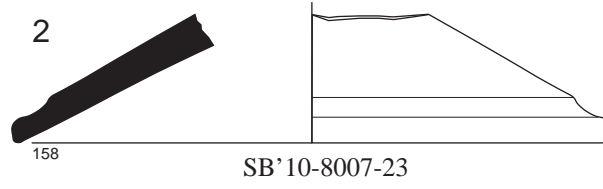
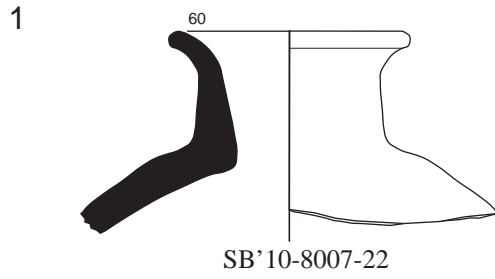

Fig. 3.5

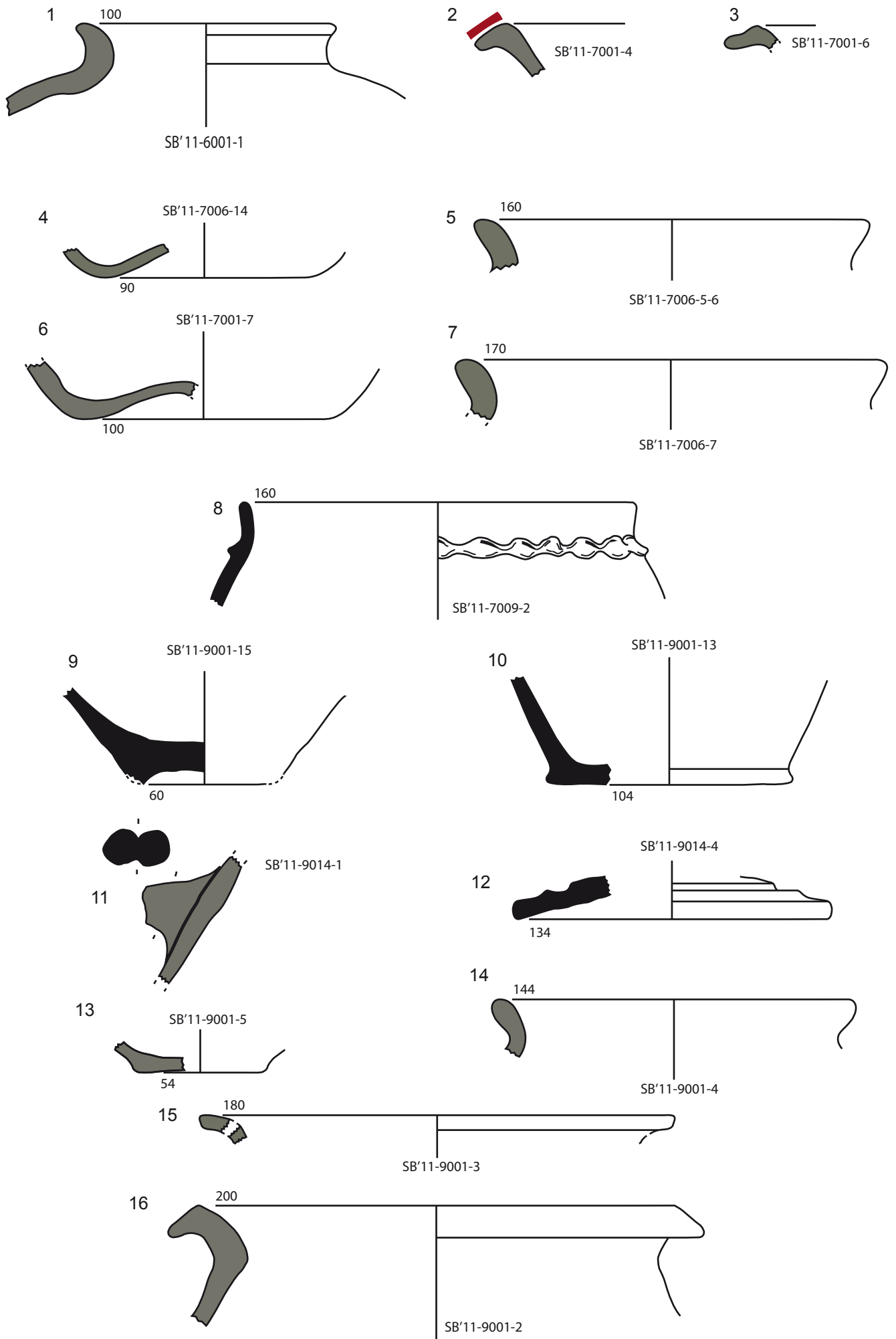

Fig. 3.6

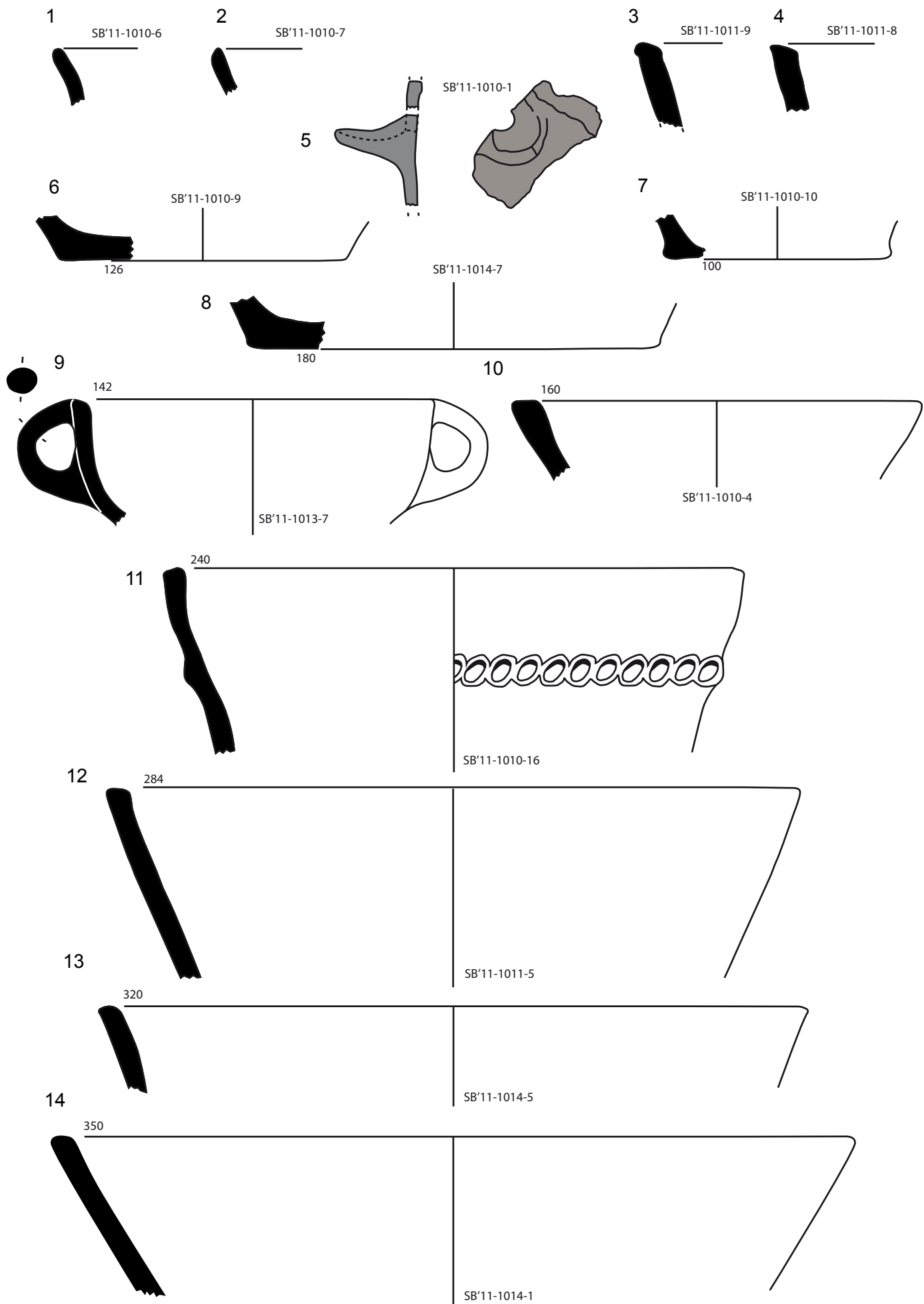

Fig. 3.7

Documentació annexa

Inventari de materials Sebes 2010-2011

UE 1010

Ceràmica ibèrica oxidada

- 1.- 1 fragment de broc inferior d'un *pithos*.
- 2.- 10 fragments informes.

Ceràmica a torn de producció indeterminada

- 3.-1 fragment informe de pasta de coloració groguenca.

Ceràmica a mà

- 4.- 1 fragment de vora amb llavi pla d'una gran olla.
- 5-6.- 2 petits fragments de vora recta de vasets o tasses.
- 7.- 1 fragment de vora d'un bol.
- 8-10.- 3 fragments de fons pla d'olles.
- 11-16.- 6 fragments de paret amb decoració de cordons digitats.
- 17.- 21 fragments informes.

Ceràmica a torn lent

- 18.- 3 fragments informes, amb la superfície exterior polida.

Material lític

- 19-20.- 2 còdols amb possible funció de polidors.
- 21.- 1 fragment de molí barquiforme.

UE 1011

Ceràmica ibèrica oxidada

- 1.- 6 fragments informes

Ceràmica a mà

- 5-9.- 5 fragments de vora recta i llavi pla d'olles.
- 10.- 1 fragment de paret recta i arrencament de vora d'una urna.
- 11-13.- 3 fragments de paret amb decoració de cordons digitats.
- 14.- 89 fragments informes.

UE 1012

Ceràmica ibèrica oxidada

- 1.- 2 fragments informes.

Ceràmica a mà

- 2.- 1 petit fragment de vora exvasada.
- 3.- 16 fragments informes.

UE 1013

Ceràmica ibèrica oxidada

- 1.- 3 fragments informes.

Ceràmica a mà

- 2.- 1 fragment de vora i nansa d'una tassa.
- 3.- 11 fragments informes.

UE 1014

Ceràmica a mà

- 1.- 1 fragment de paret vertical i vora amb llavi recte d'una olla.
- 2-4.- 3 fragments de vora amb llavi recte d'olles.
- 5.- 1 fragment de vora exvasada i llavi arrodonit.
- 6-8.- 3 fragments de fons pla.
- 9-12.- 4 fragments de carena amb decoració de cordons digitats.
- 13.- 100 fragments informes.

Material lític

- 14.- 1 fragment de molí barquiforme de granit.

UE 1016

Ceràmica a mà

- 1.- 1 fragment de paret amb decoració de dos cordons en angle recte, amb digitacions.
- 2.- 3 fragments informes.

UE 1022

Ceràmica a mà

1. 1 fragment informe.

UE 1023

Metalls

- 1.- 1 fragment de tija de ferro.

UE 6001

Àmfora fenícia

- 1.- 1 fragment de vora i espatlla d'una àmfora fenícia Ramon T.10.1.1.1

Material lític

- 2.- 1 fragment de molí barquiforme de granit.

UE 7001 (2010)

Ceràmica ibèrica oxidada

- 1.- Fragment de vora recta i llavi arrodonit (possible imitació fenícia)
2. 570 fragments informes

Ceràmica moderna

- 3.- Fragment de plat amb vidrat marró exterior i interior

UE 7001 (2011)

Ceràmica ibèrica amb decoració pintada

- 4.- 1 fragment de vora d'una gerra de coll de cigne.
- 5.- 6 fragments amb decoració de bandes paral·leles i cercles concèntrics, de pintura vermella.

Ceràmica ibèrica oxidada

- 6.- 1 fragment de vora de d'una gerra de coll de cigne.
- 7.- 1 fragment de fons umbilicat.
- 8.- 1 fragment de nansa d'àmfora.
- 9.- 1 fragment de paret amb arrencament de nansa.
- 10.- 466 fragments informes.

Ceràmica a mà

- 11.- 2 fragments informes

Ceràmica moderna

- 12-14.- 3 fragments de vora de plats amb vidrat marró exterior i interior.
- 15.- 3 fragments informes de de plat amb vidrat marró exterior i interior.

UE 7006

Ceràmica ibèrica amb decoració pintada

- 1.- 1 fragment de vora de coll de cigne.
- 2.- 24 fragments informes, amb decoració de bandes paral·leles de pintura vermella.

Ceràmica ibèrica oxidada

- 3.- 1 fragment de vora de gerra de coll de cigne.
- 4.- 1 petit fragment de vora recta.
- 5-6.- 1 fragment de vora recta i llavi arrodonit.
- 7. - 1 fragment de vora recta i llavi arrodonit.
- 8.- 1 fragment de vora recta.
- 9-13.- 5 fragments de colls de gerres, amb inici de vora.
- 14-21.- 8 fragments de fons umbilicat.
- 22-23.- 2 fragments de paret amb inici de fons.
- 24.- 1 fragment de nansa de doble tendó.
- 25.- 1 nansa de cistella.
- 26.- 1 fragment de paret amb arrencament de nansa.

- 27.- 1.466 fragments informes

Ceràmica a mà

- 28.- 2 fragments informes

Àmfora púnica centromediterrània

- 29.- 1 fragment informe

Àmfora de producció indeterminada

- 30.- 1 fragment informe, probablement imitació d'àmfora fenícia.

Ceràmica moderna

- 31.- 1 fragment informe de de plat amb vidrat marró exterior i interior.

UE 7007

Ceràmica ibèrica amb decoració pintada

- 1.- 1 fragment informe amb decoració d'una banda de pintura vermella.

Ceràmica ibèrica oxidada

- 2.- 5 fragments informes

Ceràmica a mà

- 3.- 1 fragment de vora exvasada amb llavi pla.
- 4.- 2 fragments informes.

Material lític

- 5.- 1 fragment de molí barquiforme.

UE 7008

Ceràmica ibèrica oxidada

- 1.- 8 fragments informes.

UE 7009

Ceràmica ibèrica oxidada

- 1.- 5 fragments informes.

Ceràmica a mà

- 2.- 1 fragment de vora exvasada, decorada amb un cordó digitat.

UE 8001

Ceràmica ibèrica amb decoració pintada

- 1.- Fragment de carena amb decoració pintada de banda vermella entre la carena i l'arrencament del coll
- 2.- 7 fragments informes amb decoració a base de bandes paral·leles i cercles concèntrics
- 3.- 2 fragments de vora oberta de llavi arrodonit, pertanyent molt probablement a un morter
- 4.- Fragment de vora oberta de llavi arrodonit, pertanyent molt probablement a un morter
- 5.- Fragment de vora d'àmfora amb llavi arrodonit (possible imitació fenícia) (enganxa amb vora de 8007-6)
- 6.- 2 fragments de nansa que formen una nansa completa de doble tendó
- 7.- Fragment de nansa de doble tendó
- 8.- Fragment de paret amb arrencament de nansa de doble tendó
- 9.- Fragment de vora d'*oinochoe*
- 10.- 2 fragments de vora de coll de cigne
- 11.- Fragment de vora de coll de cigne
- 12.- Fragment de vora de coll de cigne
- 13.- Fragment de vora de coll de cigne i arrencament de coll
- 14.- Fragment de vora de coll de cigne
- 15.- Fragment de vora de bol o pàtera amb llavi bisellat
- 16.- Fragment de vora de bol o pàtera amb llavi bisellat interior
- 17.- Fragment de base umbilicada
- 18.- Fragment de base umbilicada
- 19.- Fragment de carena
- 20.- Fragment de carena
- 21.- Fragment de carena
- 22.- Fragment de carena
- 23.- 245 fragments informes

Ceràmica a mà

- 24.- Fragment de vora exvasada i llavi recte amb decoració interior aplicada de cordó al coll
- 25.- 2 fragments de paret i carena

26.- 9 fragments informes

Ceràmica moderna

27.- Fragment de base plana amb decoració vidrada

28.- 2 fragments informes

UE 8006

Ceràmica ibèrica oxidada

1.- 21 fragments informes

Ceràmica a mà

2.- 2 fragments informes

UE 8007-8008

Ceràmica ibèrica oxidada amb decoració pintada

1.- 96 fragments que conformen el perfil complet d'un pithos amb vora de coll de cigne, fons umbilicat, broc a la part inferior, quatre forats de reparació. Decoració geomètrica mal pintada mal conservada, a base de línies paral·leles horitzontals, cercles concèntrics i línies paral·leles verticals ondulades a la part superior.

2.- Fragment de vora exvasada i llavi recte. Probablement pertanyent a la peça anterior.

3.- 87 fragments informes, pertanyents probablement a la mateixa peça.

Ceràmica ibèrica oxidada

4.- 6 fragments de vora exvasada, llavi arrodonit, coll molt ample, pasta molt porosa. Forma de calze.

5.- Fragment de vora exvasada, llavi recte, coll de cigne. Probablement forma part del número de inventari 1, tot i que no conserva decoració pintada. (torn lent?)

6.- 3 fragments de vora recta, molt alta, i arrencament d'espatlla d'àmfora ibèrica amb llavi arrodonit. Enganxa amb un fragment de vora de la 8001.

7.- 8 fragments que formen el fons umbilicat i la part inferior d'una gerra o tenalla.

8.- Fragment de peu elevat? Possible base de pàtera o plat.

9.- Fragment de peu elevat? Possible base de pàtera o plat.

10.- Fragment de panxa corresponent a un perfil globular corresponent probablement a un caliciforme. (torn lent?)

11.- 8 fragments de panxa corresponent a un perfil globular amb arrencament de coll, probablement d'una forma caliciforme. (torn lent?)

12.- 15 fragments informes, segurament de la mateixa peça que número de inventari 7.

13.- 15 fragments de ceràmica molt porosa, pertanyents probablement a la vora i base amb els números d'inventari 5, 10 i 11. (torn lent?)

14.- Fragment de paret amb arrencament de nansa.

15.- 155 fragments informes.

Àmfora fenícia

16.- Fragment de paret d'àmfora fenícia del Cercle de l'Estret, exterior oxidat i interior reduït, amb el característic desgreixant d'esquist negre.

Ceràmica a mà

17.- 18 fragments de vora exvasada, llavi arrodonit, decoració aplicada corresponent a un cordill amb digitacions a la part superior.

18.- 6 fragments corresponents a una vora exvasada i llavi arrodonit amb decoració aplicada de cordill amb digitacions.

- 19.- Fragment de vora exvasada, llavi arrodonit.
- 20.- Fragment de vora exvasada, llavi arrodonit.
- 21.- Fragment de vora exvasada, llavi arrodonit.
- 22.- Fragment de la part superior d'una tapadora amb el pom obert
- 23.- 2 fragments de vora de tapadora amb el llavi bisellat i una acanaladura prop de la vora. Forma part probablement de la peça anterior.
- 24.- 5 fragment corresponents a una base sencera amb arrencament de paret de base plana amb 5 digitacions al fons interior. Probablement pertanyent a la peça número 17.
- 25.- Fragment de base sencera amb arrencament de paret de base plana amb 5 digitacions al fons interior.
- 26.- Fragment de base plana amb arrencament de paret.
- 27.- Fragment de base plana amb arrencament de paret.
- 28.- Fragment de base plana amb arrencament de paret.
- 29.- Fragment de base plana amb arrencament de paret.
- 30.- Fragment de paret carenada amb possible arrencament de nansa o mugró d'un petit vaset o copa.
- 31.- 5 fragments que conformen gran part de la paret d'una gerra amb fragment deteriorat de cordó. Probablement corresponent a la peça número 17.
- 32.- Fragment de paret amb decoració aplicada de cordó amb digitacions.
- 33.- 169 fragments informes.
- 34.- Còdol granític.
- 35.- Mig còdol de granit.

UE 8013

Ceràmica ibèrica oxidada

- 1.- 5 fragments informes.

UE 8014

Ceràmica ibèrica amb decoració pintada

- 1.- Fragment de paret i nansa de doble tendó amb decoració pintada de bandes paral·leles, probablement d'un *pithos*.
- 2.- 1 fragment informe

Ceràmica ibèrica oxidada

- 3.- 1 petit fragment de base umbilicada
- 4.- 41 fragments informes

Ceràmica a mà

- 5.- 1 fragment de base plana
- 6.- 6 fragments informes

Altres

- 7.- Còdol polit

UE 9001

Ceràmica ibèrica amb decoració pintada

- 1.- 1 fragment de vora d'una gerra de coll de cigne amb restes de pintura vermella.

Ceràmica ibèrica oxidada

- 2.- 1 fragment de vora d'una gerra de coll de cigne.
- 3.- 1 fragment de vora exvasada de gerra amb intent de perforació.

- 4.- 1 fragment de vora recta amb llavi arrodonit, possible imitació d'àmfora fenícia.
- 5.- 1 fragment de fons pla.
- 6-7.- 2 fragments de nanses.
- 8-10.- 3 fragments de paret amb arrencament de nansa.
- 10bis.- 1 fragment de paret d'àmfora amb arrencament de nansa
- 11.- 623 fragments informes

Ceràmica a mà

- 12.- 1 petit fragment de vora recta.
- 13-14.- 2 fragments de fons pla d'olles.
- 15.- 1 fragment de fons amb peu anular d'una urna.
- 16.- 13 fragments informes.

Àmfora fenícia

- 17.- 2 fragments informes.

Material lític

- 18.- 1 còdol amb possible funció de polidor.

Material constructiu amb terra

- 19.- 1 fragment de fang amb una cara allisada, probablement procedent de la coberta.

UE 9014

Ceràmica ibèrica oxidada

- 1.- 1 fragment de paret i nansa de doble tendó.
- 2.- 1 fragment de nansa (probablement de doble tendó).
- 3.- 39 fragments informes.

Ceràmica a mà

- 4.- 1 fragment de tapadora decorada amb digitacions a la part superior.
- 5.- 12 fragments informes.

Material lític

- 6.- 1 peça activa per molí barquiforme.

UE 9016

Ceràmica ibèrica oxidada

- 1.- 1 fragment de paret de gerra i arrencament de nansa.
- 2.- 38 fragments informes.

Fitxes d'unitat estratigràfica

Campanyes de 2010 i 2011

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell de terra superficial que cobreix les estructures identificades a la zona 7 (restes de murs molt fragmentàries). Conté molt material ceràmic, gairebé exclusivament ceràmica ibèrica, provinent de la neteja del nivell superficial però sobretot de la recollida d'acumulacions de ceràmiques recollides per afeccionats o extretes en intervencions clandestines i abandonades posteriorment.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta f

trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra p

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell de terra superficial que cobreix les estructures de la zona 8 així com els nivells d'enderroc dels sectors d'aquesta zona. Conté nombroses arrels i algunes pedres, i escàs material arqueològic (ceràmica ibèrica i ceràmica a mà).

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta f
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra p

relacions
estratigràfiques

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur de traçat E-O que delimita una bateria d'habitacions pel cantó nord. Té uns 20m de longitud conservada. A l'extrem E fa un angle recte amb el mur MR8004; l'extrem O està desaparegut. El seu traçat es curvilini a la part O; està molt afectat per l'erosió i la pressió del pendent i també afectat per les arrels.

Conservat en 1 a 2 filades a la banda dels sectors 1 i 2. Construit a base de doble parament amb algunes pedres petites per reomplir. Alçada max. 40 cm des dels paviments dels sectors 1-2. Correspondent als sectors 3 i 4. Amplada 30-40 cm.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a

en contacte amb

se li adossa

s'adossa a

cobert per

cobreix

tallat per

talla

reomplert per

reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta f
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra p

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur N dels sectors 1 a 4.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur de traçat E-O, situat al SE del mur MR8004. No forma angle amb cap altre mur identificat ni té relació aparent amb altres estructures conservades, excepte un possible arrencament de mur vers la meitat del seu traçat. Amplada 35-40cm. Una filada d'alçada conservada de 25 cm. Tècnica irregular; alternança de doble parament i un sol bloc.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta f
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra p

relacions
estratigràfiques

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur de traçat N-S que forma angle recte amb MR8002; no queda clar si se li adossa o bé està imbricat amb ell. Conservat parcialment, la seva part sud ha desaparegut. Delimita el sector 1 pel cantó est, i el separa d'un possible espai obert. Gruix molt variable, entre 40 i 60 cm. És més gruixut a la part N (entre 50 i 60 cm). Una sola filada conservada, 30 cm d'alçada. Construit a base de doble parament.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banquetta f
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra p

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur de traçat N_S molt mal conservat, que separa els sectors 1 i 2. Al N s'adossa al mur MR8002. Amplada de 35-40 cm. 1-2 filades d'alçada. Alçada màx. 40 cm des del nivell de paviment del sector 2.

Tècnica de construcció irregular; alternança de doble parament amb un bloc formant tot el gruix del mur en algunes parts.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a

en contacte amb

se li adossa

s'adossa a

cobert per

cobreix

tallat per

talla

reomplert per

reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta f
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra p

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell de terra vermellosa amb algunes pedres a l'interior del sector. Conservat només a la meitat N del sector, a la part sud ha desaparegut a causa de l'erosió. Està molt alterat per la presència d'arrels.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta f
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra p

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell de terra vermellosa, amb algunes pedres, i alterat per arrels procedents del superficial. Té abundant ceràmica. Conservat a la part N del sector.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta f
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra p

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Enderroc

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell de trerra cremada, amb carbons i cendres abundants. Cocentrat a la part N del sector. Sobre aquest nivell apareixen abundants ceràmiques planes i esclafades in situ.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta f

trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra p

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Bloc de pedra al centre del sector 1, sobre el paviment 8015.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta f
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra p

relacions
estratigràfiques

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Possible base de columna.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Acumulació de pedres adossada al mur MR 8002, a la zona del possible límit entre els sectors 2-3. No ha estat possible delimitar clarament una estructura construïda però les pedres es presenten molt compactes.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a

en contacte amb

se li adossa

s'adossa a

cobert per

cobreix

tallat per

talla

reomplert per

reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta f
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra p

relacions
estratigràfiques

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Restes del mur mitger entre els sectors 2 i 3.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Alineació de pedres en sentit N-S, formada per un gran bloc imbricat amb MR 8002, a l'extrem nord, i continuat per pedres de mida mitjana i petita. Només es conserva una filada d'alçada i 75 cm de longitud. 35 cm d'amplada. Desaparegut més al sud a causa de l'erosió.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta f
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra p

relacions
estratigràfiques

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur que separa els sectors 2 i 3.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell
la
i MR 8012 a l'oest, als quals s'adossa.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta f
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra p

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Enderroc de les parets del sector 4.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Alineació de pedres de mida mitjana i petita, de traçat N-S, conservada en dues filades d'alçada. Al N s'adossa al mur MR 8002; la seva part sud ha desaparegut a causa de l'erosió. 35 cm d'amplada. Conservat en longitud de 65 cm.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a

en contacte amb

se li adossa

s'adossa a

cobert per

cobreix

tallat per

talla

reomplert per

reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta f
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra p

relacions
estratigràfiques

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur que delimita el sector 4 pel costat oest i el separa d'un sector no conservat.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell de terra compacta, de coloració vermellosa en alguns indrets i amb abundants concentracions de terra negra, carbonosa. Conservat a la meitat N del sector 1 coincidint amb el tram conservat dels murs MR 8004 i MR 8005. A la part central de l'àrea conservada apareix una pedra amb disposició plana (possible base de columna) i al seu voltant hi ha una concentració de carbons i de ceràmiques planes.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta f
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra p

relacions
estratigràfiques

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Nivell d'incendi de coberta.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell d'argiles naturals a l'interior del sector 1, aplanat per tal d'obtenir una superfície horitzontal.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta f
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra p

relacions
estratigràfiques

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Paviment del sector 1.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell d'argiles aplanat per aconseguir una superfície plana. Conservat pla en una longitud aproximada d'un metre, només als N del recinte; més al sud està desaparegut a causa de l'erosió.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta f
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra p

relacions
estratigràfiques

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Estrat de terra marró clar poc compactada. Conté alguns fragments ceràmics, restes de fauna i carbons.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

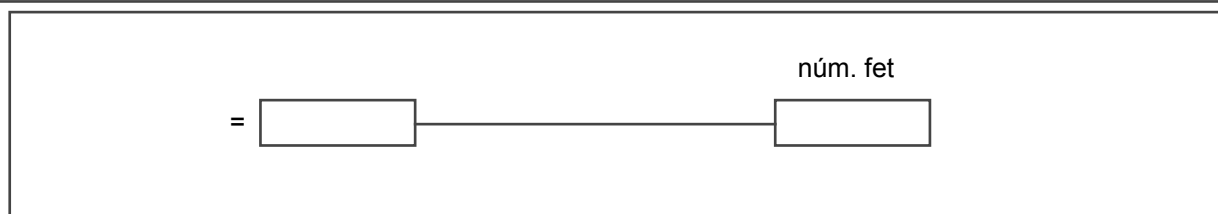
tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Estrat de terra flonja taronja-gris amb pocs fragments ceràmics i alguns carbons.

SQ.EST. SOBRE

SQ.EST. SOTA

igual a

en contacte amb

se li adossa

s'adossa a

cobert per

cobreix

tallat per

talla

reomplert per

reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell de terra cendrosa de color gris blanquinós amb fragments ceràmics i carbons.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Estrat de terra compacta de color marró clar amb gran contingut de pedres de mitjà i petit tamany. Poc contingut ceràmic.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Nivell d'enderroc

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Estrat d'argila compacta amb alt contingut de carbons i nòduls d'argila i calç. Amb concentracions de restes de fauna.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur que tanca pel costat nord el sector 3 que discorre en sentit Est- Oest i paral·lel al mur 1007. Es recolza i folra la roca natural i a l'extrem est manté contacte amb el mur 1006.

Presenta una alçada màxima de 0'78 m. i conserva 5 filades.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur de tanca del sector 3.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur orientat N-S perpendicular a MR1015. Està format per pedres de mida mitjana amb un sol parament i una amplada aproximada de 40 cm.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell format per toves de color ataronjat de textura argilosa amb restes de carbons.

SQ.EST. SOBRE

SQ.EST. SOTA

igual a

en contacte amb

se li adossa

s'adossa a

cobert per

cobreix

tallat per

talla

reomplert per

reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Possible enderroc de toves.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Estrat de terra argilosa de color gris i carbassa amb alt contingut de carbons i nòduls de calç.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

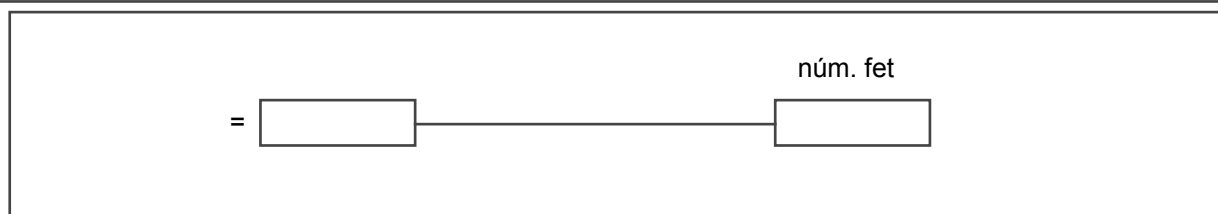
tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Concentració de pedres de dimensions mitjanes de forma rectangular i adossada al mur MR1015

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banquetta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Construcció formada per tres pedres de dimensions mitjanes adossada a la roca, Presenta només una filada conservada.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Possible banqueteta de pedra al fons del sector i habitació.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur que discorre N-S al sector 3 i tanca el sector pel costat oest. Es troba molt malmès per la forta erosió i conserva només l'arrencament pel seu vessant nord.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banquetta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Conjunt de toves situat al NO del sector 3, en contacte amb l'estructura EC1019.

SQ.EST. SOBRE

SQ.EST. SOTA

igual a

en contacte amb

se li adossa

s'adossa a

cobert per

cobreix

tallat per

talla

reomplert per

reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Possible estructura de toves.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur orientat NO-SE, visible molt parcialment. El seu traçat s'adapta a la corba de nivell. Amplada del mur: 40 - 50 cm. El parament SO sembla disposat en talús. Per la part superior està format per doble parament de pedres de dimensions mitjanes (35 x 20 cm.)

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Possible mur de tanca de la zona 6 pel costat nord,

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur orientat NO - SE, del qual només és visible el parament SO, format en la seva major part per grans lloses disposades verticalment. Les lloses més grans mesuren 60 x 40 x 12 cm. Visible en una longitud aproximada de 5m. El seu traçat és sinuós, ja que s'adapta a la corba de nivell (probablement adossat a un retall a la roca).

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur que delimita la zona 6 pel costat S.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Fragment de mur disposat en sentit NE-SO, perpendicular a MR6009. Amplada màxima de 30 cm., format per doble parament de pedres allargades de mida mitjana.

Longitud visible: 125 cm.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur mitger entre dos espais encara no delimitats, tancats al SO pel mar MR6009.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell de terra superficial que cobreix les estructures identificades a la zona 7 (restes de murs molt fragmentàries). Conté mol material ceràmic, gairebé exclusivament ceràmica ibèrica, provinent de la neteja del nivell superficial, però sobretot de la recollida d'acumulacions de ceràmiques deixades per afeccionats o extretes en intervencions clandestines i abandonades posteriorment.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur de traçat N-S que delimita el sector 1 pel costat oest. Mal conservat, algunes pedres estan mogudes i la seva part sud ha desaparegut. Per la part nord s'adossa al mur MR7004. Construït a base de doble parament de blocs de mida mitjana. Conservat en una longitud de 1'10m des del límit N de l'habitació, la seva amplada mitjana és de 40 cm.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

núm. fet
= —————

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur mitger entre els sectors 1 i 2

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Agrupació de pedres orientades aproximadament N - S

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Possibles restes del mur est del sector 1, molt mal conservat.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur de traçat E-O, delimitant probablement una filera d'habitacions. a la banda del sector 1 és cobert per la UE7008, i per la banda del sector 2 és cobert per 7007. El mur està construït practicant prèviament un retall a la roca (UE7010 per la part del sector 1, UE7012 per la banda del sector 2), al qual s'adossen les pedres del mur.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur de tanca dels sectors 1 i 2.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Estructura de pedres situada al N del sector 1, de traçat aproximadament paral·lel a MR7002. Només presenta un parament (la cara meridional de l'estructura), mentre que la cara nord presenta la forma d'una acumulació irregular de pedres. Longitud de 4'90m i amplada entre 1'20 i 1'60m.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banquetta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Estructura construïda de funció desconeguda.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell de terra vermellosa amb algunes pedres i abundant material ceràmic a l'interior del sector 1. Conservat molt parcialment, ja que havia estat excavat prèviament per una acció incontrolada. També ha estat molt afectat per l'erosió.

Una part del material recollit amb el nivell superficial (UE7001) pertany probablement a aquesta UE.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Enderroc del sector 1.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell de terra compacta, a l'interior del sector 2

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Enderroc del sector 2?

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell de terra grogrena, adossada al parament sud de SB7005 i que cobria el mur MR7004.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

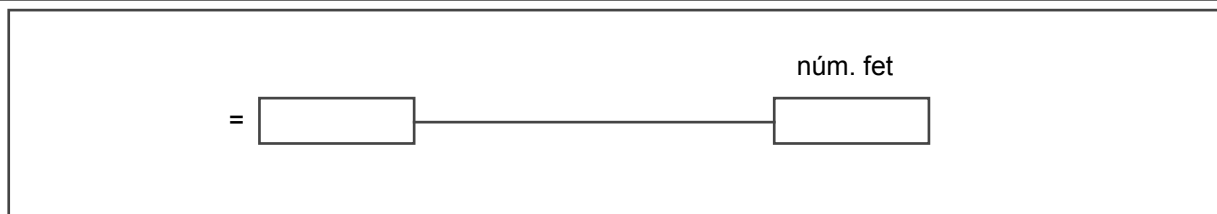
tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

(Consta croquis en la fitxa original).

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell de terra molt alterat per les arrels que s'adossa al N a la SB7005. Conté abundants pedres i escàs material ceràmic.

Excavat només parcialment.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Enderroc de l'estructura SB7005 (o d'alguna construcció situada més al nord i no conservada).

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Retall realitzat a la roca natural, de forma irregular i orientació aproximadament E-O. Probablement equivalent al retall UE7011 (Sector 2), realitzat a les argiles naturals.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Retall realitzat per encaixar-hi el mur MR7004

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Retall orientat E-O, realitzat a l'argila natural. Se li adossen les pedres del mur MR7004. Probablement equivalent al retall UE7010 del sector 1

SQ.EST. SOBRE

SQ.EST. SOTA

igual a

en contacte amb

se li adossa

s'adossa a

cobert per

cobreix

tallat per

talla

reomplert per

reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Acumulació de pedres entre l'estructura SB7005 i el límit N del sector 1

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

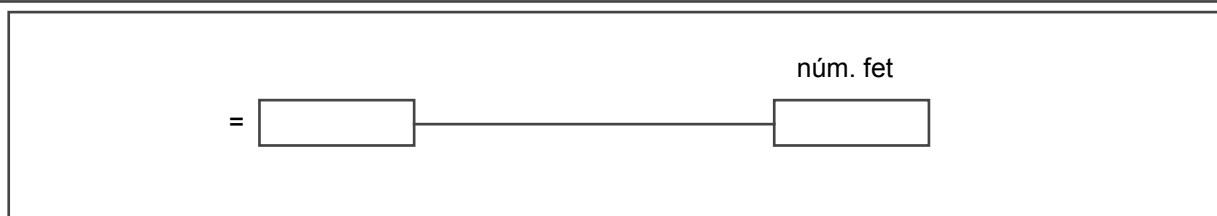
tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Possibles restes d'enderroc de la SB7005 o bé restes d'una altra estructura mal conservada (enllosat?)

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Acumulació de pedres de forma i mida irregular, formant una estructura de planta poc definida i dimensions de 4 x1,90m aproximadament. Disposada a continuació del tram conservat del mur MR7002.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Acumulació de pedres tal vegada procedents de la destrucció del mur MR7002 i d'altres estructures no conservades dels sectors 1 i 2

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell de terra procedent del desbrossat i neteja general de la zona 9.

SQ.EST. SOBRE

SQ.EST. SOTA

igual a

en contacte amb

se li adossa

s'adossa a

cobert per

cobreix

tallat per

talla

reomplert per

reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur orientat NE-SO, perpendicular a MR9003, al qual s'adossa al SO. Format per pedres de mida mitjana disposades formant doble parament, amb algunes pedres més petites per reomplir. En alguns punts, l'amplada del mur està formada per una sola pedra de majors dimensions.

Amplada del mur: 40 cm.
Longitud aproximada: 5 m.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur que delimita el sector 1 pel costat NE

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur orientat NO-SE, seguint la corba de nivell. Format per grans blocs de forma quadrangular (entre 35 i 50 cm. de costat). Construït directament sobre la roca, probablement retallada per tal d'encaixar-hi el mur. Visible en una longitud aproximada de 2m; amplada de 40 - 50 cm.

SQ.EST. SOBRE

SQ.EST. SOTA

igual a

en contacte amb

se li adossa

s'adossa a

cobert per

cobreix

tallat per

talla

reomplert per

reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur orientat NO-SE, perpendicular a MR9002, al qual s'adossa, i paral·lel a MR9003. Visible en uns 90 cm, segueix la mateixa orientació que MR9005, que probablement n'és la continuïtat, del qual està separat per un espai de 75 cm (possible porta). Amb una amplada de 32 - 40 cm. format per doble parament de pedres de mida mitjana i forma quadrangular. A l'extrem NO, un bloc disposat de través (de 32 x 23 cm.) agafa tota l'amplada del mur; probablement faria de peudret.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur que compartimenta el sector 1 en dos espais. Probablement equivalent a MR9005

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur orientat NO-SE, perpendicular a MR9006, al qual s'adossa, i paral·lel a MR9003. Visible en una longitud de 70 cm., segueix la mateixa orientació que MR9004, del qual està separat per una possible porta de 75 cm. d'amplada.

Amplada mitjana de 30 cm., format per aparell irregular de pedres petites, excepte en l'extrem SE, on una sola pedra de 30 x 23 cm. forma el gruix del mur.

SQ.EST. SOBRE

SQ.EST. SOTA

igual a

en contacte amb

se li adossa

s'adossa a

cobert per

cobreix

tallat per

talla

reomplert per

reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur que compartimenta el sector 1 en dos espais. Probablement equivalent a MR9004

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur orientat NE-SO, perpendicular a MR9003, amb el qual no té connexió, ja que aquest darrer no es conserva en aquest punt. Paral·lel a MR9002.

Format per pedres de mida mitjana, s'alterna doble parament de pedres allargades amb d'altres de quadrangulars, que afagen tot el gruix del mur.

Amplada del mur: 31 -34 cm.

Conservat en uns 2 m. aproximadament

SQ.EST. SOBRE

SQ.EST. SOTA

igual a

en contacte amb

se li adossa

s'adossa a

cobert per

cobreix

tallat per

talla

reomplert per

reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur que delimita el sector 1 pel costat SO i el separa del sector 2

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur orientat NE-SO, paral·lel a MR9006. Conservat parcialment, no conserva relació física amb cap altre mur. Està format per pedres de mida diversa; s'alterna doble parament de pedres allargades amb d'altres de quadrangulars que agafen tot el gruix del mur, la més gran de les quals fa 40 x 40 cm.

Amplada del mur: 40 - 50 cm.

Longitud conservada: 1'30 m.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur que delimita el sector 2 pel costat SO i el separa del sector 3. Mur mitger entre els sectors 2 i 3.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur orientat NE-SO, aproximadament, amb traçat sinuós ja que s'adapta a la corba de nivell. Format per pedres de mida mitjana (20-30 x 15-20cm.) alternant amb alguns blocs més grans (40-50 cm. longitud x 20 cm d'amplada mitjana). Disposició en doble parament.

Amplada mitjana: 40 cm.

Probablement és el mateix mur que MR9003

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banquetta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur de traçat NE-SO, format per pedres de dimensions diverses, aparell irregular.

Amplada mitjana: 35 cm.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur que delimita el sector 4 pel costat SE i el separa del sector 3.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur de traçat NE-SO, paral·lel a MR9011 i a MR9009, que compartimenta el sector 4 en 2 àmbits. Fet a base de pedres de mida mitjana i petita, disposade formant doble parament. Al seu extrem NE s'interromp deixant pas a una possible porta. Al SO s'adossa a MR9008.

Amplada entre 30 i 40 cm.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banquetta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur de compartimentació del sector 4

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur de traçat NE-SO, format per pedres de mida mitjana i forma allargada (25-30 cm. x 12-15 cm. en la seva majoria). Perpendicular a MR9008 i paral·lel a MR9009. Bastant malmès en la seva part central a causa de la presència d'arrels.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur que delimita el sector 4 pel costat NE, i el separa del sector 5.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur orientat NO-SE. Poc visible.

SQ.EST. SOBRE

SQ.EST. SOTA

igual a

en contacte amb

se li adossa

s'adossa a

cobert per

cobreix

tallat per

talla

reomplert per

reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur que delimita el sector 5 pel costat NE.

Eliminar?

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Mur de traçat NO-SE, format per pedres de mida mitjana i forma irregular.

Amplada: 80 - 85 cm.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Mur de tanca del sector 5 pel costat NO.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell de terra vermellosa, flonja, amb pedres abundants, a l'interior del sector 4, amb una potència de 130 cm. a la banda NE, que va disminuint cap al SO, on ha estat probablement arrossegat per l'erosió.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonat destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Enderroc dels murs del sector 4.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell de terra compacta, format per toves desfetes.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

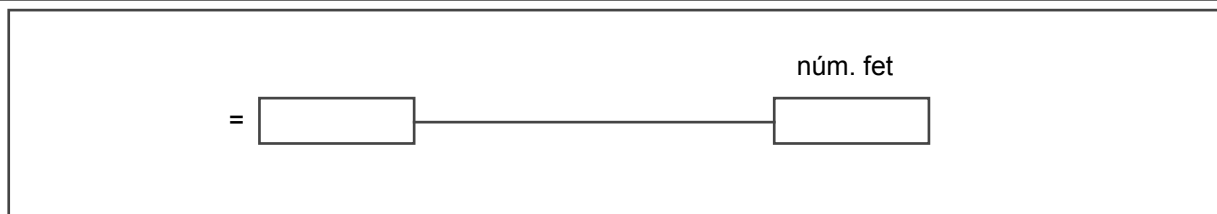
tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

Rebliment a base de toves. Probablement la seva cara superior va funcionar com a paviment del sector 4.

JACIMENT ANY U.E. FET

ZONA SECTOR COTES min COTES max

COLOR CONF. ESTRAT. molt alt alt mitjà baix molt baix

ESTAT.CONS. molt bo bo mitjà dolent molt dolent Consistència

COMP. GEO.

COMP. ART.

COMP. ORG.

MOSTRES

PLANTES SECCIONS FOTOS

DESCRIP.

Nivell d'enderroc del sector. No excavat, numerat per recollir el material que apareixia en superfície.

SQ.EST. SOBRE SQ.EST. SOTA

igual a en contacte amb

se li adossa s'adossa a

cobert per cobreix

tallat per talla

reomplert per reomple

Def. Estrat construcció hàbitat farciment abandonó destrucció preparació

Def.Element mur trinxera E arrasament pou llar dipòsit tomba banqueteta fossa
 trinxera F paviment farciment forn forat pal columna canal estr. terra porta

relacions
estratigràfiques

= ————— núm. fet

ELEMENTS DATACIO

DATACIO FASE PERIODE

INTERPRETACIONS

**INFORME DEL TRACTAMENT DE LES MOSTRES I ESTUDI
ARQUEOBOTÀNIC DE LES LLAVORS DEL JACIMENT PROTOHISTÒRIC
DE SEBES (FLIX, RIBERA D'EBRE).**

Dani López Reyes
Francisco José Cantero Rodríguez

Món Iber Rocs, S. L.

2011

ÍNDEX

pàg.

1.- Materials i metodologia	2
2.- Resultats	4
3.- Consideracions finals	6
4.- Bibliografia	7
Figures	
Annexa	

A continuació es presenten els primers resultats del tractament de les mostres de sediment del jaciment arqueològic de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre) i de l'estudi de les restes arqueobotàniques recuperades (llavors i fruits). L'objectiu final d'aquest anàlisi és aportar dades al registre arqueològic relacionades amb l'explotació dels recursos vegetals que practicaren les comunitats del passat que habitaren en aquest assentament. A més, la recuperació de les restes no perceptibles a simple vista del contingut de les urnes funeràries, com les restes humanes i altres possibles elements d'aixovar, són especialment interessants per a completar el registre arqueològic.

Les mostres estudiades es van recollir durant les campanyes arqueològiques dels anys 2009 i 2010 i provenen de la zona de necròpolis, amb una datació entre el segle VIII i la primera meitat del segle VI aC, i de la zona de poblat, que s'abandona durant la primera meitat del segle VI aC.

1.- Materials i metodologia.

Gairebé la totalitat de les mostres provenen de la zona de necròpolis, especialment dels nivells de rebliment de les urnes de les sepultures (SP), amb un total de 21 mostres. Les mostres procedents del poblat són més escasses i provenen, en la seva totalitat de nivells de cendres i de nivells amb clares evidències de contenir matèria orgànica.

Com veurem més endavant, les mostres del poblat han proporcionat resultats positius de macrorestes vegetals (carpologia), perquè provenen d'estructures que estan en contacte amb el foc i són més susceptibles de conservar restes vegetals carbonitzades. Paradoxalment, les mostres provinents de la necròpolis, no han proporcionat cap resta vegetal, tot i que durant el procés d'incineració dels difunts hi ha una evident combustió de matèria vegetal. En aquestes només s'ha recuperat restes d'un fong, a banda de les restes que es poden consultar als inventaris.

El volum total de les 23 mostres tractades és de 106 litres i cadascuna d'elles correspon a la totalitat del sediment recuperat durant l'excavació arqueològica. Pel que fa a la necròpolis, pertanyen un total de 21 mostres provinents de diferents sepultures. Les 2 mostres restants provenen de la zona de poblat i es corresponen amb nivells amb abundant matèria orgànica.

La metodologia emprada ha estat la habitual en arqueobotànica i descrita àmpliament en anteriors treballs (López inèdit). Per al rentat de les mostres s'ha utilitzat el sistema de rentat en columna de garbells, més adient per a mostres de petit volum, i el sistema de màquina de flotació, per aquelles d'un volum superior als 15-20 litres de sediment. Aquests sistemes són els més eficaços en el mostreig de sediment a jaciments arqueològics situats en la conca mediterrània, on la carbonització és la forma més habitual de recuperar les macrorestes vegetals (Buxó 1997; Alonso 1999; Alonso *et al.* 2003) (Fig. 1 i 2).

Posteriorment s'ha procedit a realitzar la tria dels residus dels diferents garbells de mides decreixents (5 i 1 mm) que s'utilitzen en tots dos sistemes de tractament de les mostres (Fig. 3). Els residus de les malles dels garbells de 5 i

1 mm s'ha triat a ull nu i per al de 0'5 mm s'ha utilitzat un microscopi estereoscopi, donat el petit tamany de les restes.

Pel que respecta a la determinació de les macrorestes vegetals (llavors i fruits) s'han utilitzat dos criteris, el morfològic i el biomètric. El primer, com indica el seu nom, consisteix en els principis d'anatomia comparada observant el conjunt de característiques que són pròpies de cada espècie, comparant-los amb exemplars moderns de col·leccions de referència botànica. El segon criteri, el biomètric, serveix per a contrastar les restes arqueològiques en les diferents fases o períodes històrics i s'utilitzen diferents índex en relació a tres variables: la llargada, l'amplada i el gruix de les restes vegetals.

La totalitat de les restes vegetals s'han recuperat sota els efectes de la carbonització. Això implica que en alguns casos les restes es troben deformades pels efectes del foc i ha dificultat la determinació carpològica. De totes maneres, s'ha considerat individu o tàxon, que és la unitat bàsica en arqueobotànica, quan la resta conserva l'àrea del germen i fragment quan no la conserva. Finalment, cal precisar que no ha estat possible realitzar en aquest estudi quantificacions perquè s'ha recuperat un nombre molt baix de restes.

2.- Resultats.

A l'annexa adjunt a aquest informe es poden consultar els inventaris dels treballs de rentat i tria on s'especifiquen els diferents materials recuperats a les mostres. Com s'ha dit anteriorment, les mostres procedents de la zona de necròpolis no han proporcionat resultats carpològics. En canvi, si ha estat possible recuperar restes antropològiques molt fragmentades, restes antracològiques (amb importants concentracions a les mostres del poblat) (Fig. 6) alguns fragments ceràmics corresponents a les urnes i, fins i tot, un parell de restes (una possible dena i un fragment de sílex) (Fig. 4 i 5), que tal vegada es poden relacionar amb l'aixovar de la tomba. Durant el procés de tria s'ha utilitzat un iman per poder recuperar restes relacionades amb la metal·lúrgia. Així ha estat possible recuperar restes de partícules de ferro a les UE 10146, 10148 i 10149, totes corresponent a sepultures. Tal vegada aquestes restes pertanyen a les restes de possibles elements fèrrics dipositats en la pira funerària i posteriorment dipositats a l'interior de les urnes.

Per altra banda, a les mostres de la zona del poblat les restes recuperades pertanyen a restes vegetals, ja siguin antracològiques (LL2018 i LL2047) com carpològiques (LL2018 i LL2049).

2.1.- Descripció morfològica dels taxons identificats.

2.1.1.- *THYMELACEAE*

2.1.1.1.- *Thymelaea* sp., bufalaga

S'han recuperat dos individus d'aquesta planta a la UE8008 de la zona del poblat. Es tracta d'una herba que pot créixer a les zones àrides, costeres i als serrats pedregosos i secs. Les restes presenten una forma característica de gota d'aigua, amb la punta, de vegades, un pel corbada i amb un petit orifici. A la base s'observa les restes del peduncle. La superfície està composta per una estructura cel·lular en forma de xarxa (Alonso 1999).

2.1.2.- cf. *Cenococcum geophilum*, fong

Cenococcum geophilum són uns fongs que formen esclerocis, és a dir, unes petites estructures pluricel·lulars que contenen porcions de carbohidrats, proteïnes i lípids i que els permeten sobreviure i aguantar a condicions adverses per el creixement vegetatiu. Són fongs micoriza (unió simbiòtica d'una rel amb un fong) i produeixen associacions sota les quals altres fongs no poden sobreviure, essent totalment competitiu en situacions de sòls pobres. Es creu que la relació simbiòtica entre plantes i aquest fong és beneficiosa. És possible que l'aparició d'aquests fongs en el context arqueològic estigui en relació amb la manipulació i cremació d'arrels (Alonso/López 2005).

Les restes recuperades presenten una forma esfèrica o pseudoesfèriques. La seva superfície és llisa i de color negre sense més trets característics. S'ha recuperat a la UE10149 de la SP42.

3.- Consideracions preliminars.

Aquests primers resultats de l'estudi arqueobotànic al jaciment de Sebes (Flix, Ribera d'Ebre) suposa una aportació notable i complementa un primer estudi realitzat recentment (López inèdit). Tal i com succeïa a l'anterior estudi no ha estat possible recuperar cap resta vegetal a la zona de necròpolis, com sembla ser habitual en els mostrejos d'altres necròpolis protohistòriques del nord-est peninsular. Cal dir, que només ha estat possible recuperar restes d'un fong, *Cenococcum geophilum*. Hom creu que la relació simbiòtica entre plantes i aquest fong és beneficiosa, i normalment es troben a les arrels d'alguns arbres i arbustos, en els sòls i en l'humus dels boscos. Un recent treball aborda la problemàtica sobre la seva aparició en context arqueològic i constata que apareixen en enormes quantitats en nivells de cendres amb abundants carbons i llavors i fruits. Els autors suggereixen que la seva aparició està relacionada amb l'explotació de recursos vegetals, ja sigui perquè es transporten fins a la zona d'hàbitat troncs de fusta amb les arrels, arrels o sòls orgànics destinats a alguna possible activitat que se'ns escapa (Alonso-López, 2005). En aquest sentit, és plausible sostenir que el combustible vegetal utilitzat en la pira funerària podria portar aquests fongs que, posteriorment, van ser abocats a l'interior de l'urna.

Per altra banda, els resultats obtinguts a la zona de poblat no permeten anar més enllà de la constatació arqueològica d'algunes espècies, però, si més no, deixen entreveure el tipus d'agricultura desenvolupada o altres activitats relacionades amb l'explotació dels recursos vegetals i suposa una aportació a les dades conegudes en un anterior treball (López inèdit). Cal destacar un nou tàxon documentat en aquest estudi, la bufalaga (*Thymelaea* sp.). Aquesta planta s'ha utilitzat tradicionalment per a la confecció de cordes amb les seves tiges, però no es pot descartar que formi part de la vegetació ruderal dels entorns del jaciment i hagi estat utilitzada com a encenall o combustible vegetal, atès que es documenta en un nivell (UE8008) amb moltíssims carbons de fusta. En aquest sentit, cal dir que per a l'estudi definitiu cal realitzar la tria amb l'ajuda d'un microscopi del sediment de 0,5 mm on és probable que puguin aparèixer més restes de bufalaga, així com altres restes vegetals de petit tamany.

4.- Bibliografia.

ALONSO, N. (1999): *De la llavor a la farina. Els processos agrícoles protohistòrics a la Catalunya Occidental*, Monographies d'Arqueologie Méditerranéenne, 4, CNRS, Lattes, France.

ALONSO, N., JUAN-TRESSERRAS, J., RODRÍGUEZ-ARIZA, M. O., ROVIRA BUENDÍA, N. (2003): "Muestreo arqueobotánico de yacimientos al aire libre y en medio seco", in BUXÓ, R., PIQUÉ, R. (2003): *La recogida de muestras en arqueobotánica: objetivos y propuestas. La gestión de los recursos vegetales y la transformación del paleopaisaje en el Mediterráneo occidental*. Museu d'Arqueologia de Catalunya, pp. 31-48.

ALONSO, N., LÓPEZ, D. (2005): "Esclerocios de *Cenococcum geophilum* Fr. en yacimientos protohistóricos del nordeste peninsular", *VI Congreso Ibérico de Arqueometria*, Universitat de Girona, pp. 213-221.

BELARTE FRANCO, M. C., NOGUERA GUILLÉN, J. (2007): *La necròpolis protohistòrica de Santa Madrona (Riba-roja d'Ebre, Ribera d'Ebre)*. *Hit et nunc*, 2. Institut Català d'Arqueologia Clàssica. Tarragona.

BOLÓS, O., VIGO, J., MASALLES, R., NINOT, J. (1990): *Flora Manual dels Països Catalans*. Ed. Pòrtic, Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

BUXÓ, R. (1997): *Arqueología de las plantas. La explotación económica de las semillas y frutos en el marco mediterráneo de la Península Ibérica*, Ed. Crítica, Barcelona.

CUBERO, C. (1998): *La agricultura durante la Edad del Hierro en Cataluña. A partir del estudio de las semillas y los frutos*. Seminari d'Estudis i Recerques Prehistòriques, 2. Universitat de Barcelona. Barcelona.

FADRIQUE RUBIO, T., MALGOSA MORERA, A. (2007): “Estudi antropològic de les unitats funeràries procedents de la necròpolis de cremació de Santa Madrona”, in BELARTE FRANCO, M. C., NOGUERA GUILLÉN, J.: *La necròpolis protohistòrica de Santa Madrona (Riba-roja d’Ebre, Ribera d’Ebre). Hit et nunc*, 2. Institut Català d’Arqueologia Clàssica. Tarragona, pp. 93-106.

LÓPEZ, D. (2004): “Primers resultats arqueobotànics (llavors i fruits) al jaciment protohistòric del Turó de la Font de la Canya (Avinyonet del Penedès, Alt Penedès, Barcelona) segles VII – III a. n. e.”, *Revista d’Arqueologia de Ponent*, 14, pp. 149-177.

LÓPEZ, D. (2007): “Anàlisi arqueobotànica de les llavors i fruits de la necròpolis protohistòrica de Santa Madrona”, in BELARTE FRANCO, M. C., NOGUERA GUILLÉN, J.: *La necròpolis protohistòrica de Santa Madrona (Riba-roja d’Ebre, Ribera d’Ebre). Hit et nunc*, 2. Institut Català d’Arqueologia Clàssica. Tarragona, pp. 107-110.

LÓPEZ, D. (inèdit): Informe de les mostres de la necròpolis de Coll del Moro recollides durant les campanyes arqueològiques dels anys 1972 i 1973. 2009.

LÓPEZ, D. (inèdit): Estudi arqueobotànic de les llavors i fruits de la necròpolis i poblat de Sebes (Flix, Ribera d’Ebre). 2009.

ROVIRA, N., BUXÓ, R. (1999): “Anàlisis paleocarpològiques”, a *Can Roqueta. Un establiment pagès prehistòric i medieval (Sabadell, Vallès Occidental)*, Excavacions arqueològiques a Catalunya, nº 16. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, p. 220-235 Barcelona.

ZOHARY, D., HOPF, M. (2000): *Domestication of Plants in the Old World*, Oxford.

Fig. 1.- Detall del procés de rentat de les mostres mitjançant màquina de flotació.

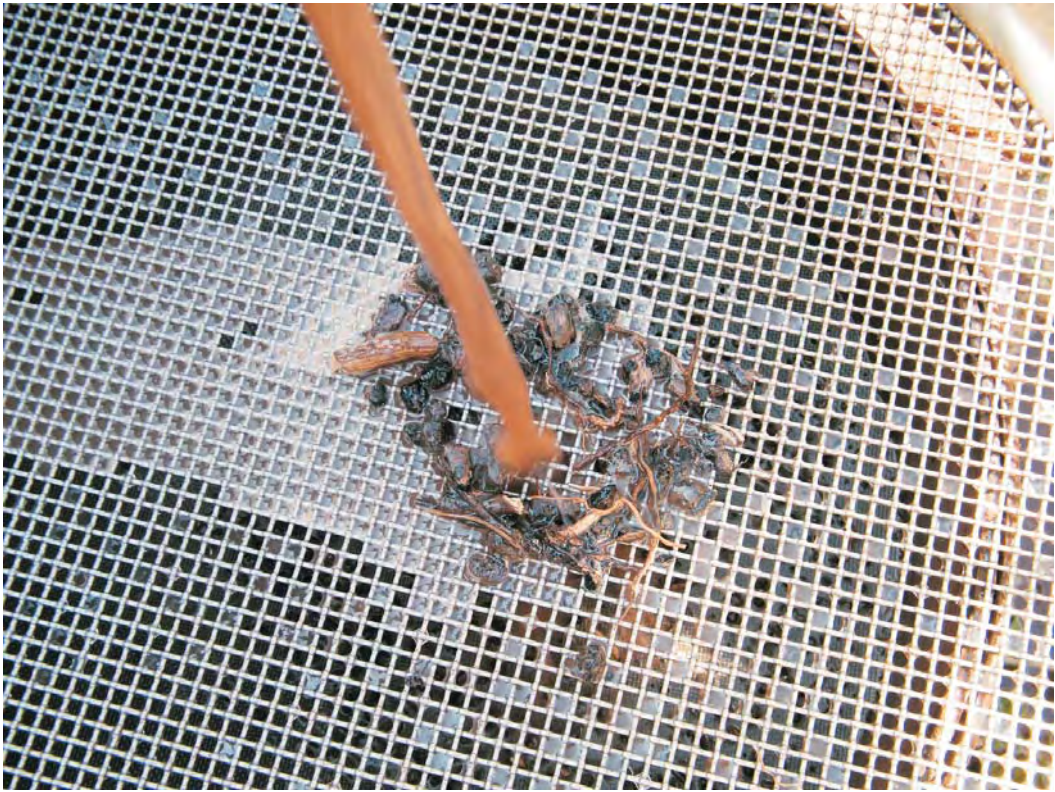

Fig. 2.- Detall del procés de rentat de les mostres mitjançant màquina de flotació.

Fig. 3.-Vista del procés de treball de laboratori i de tria de les mostres de Sebes.

Fig. 4.-A dalt, restes de sílex de la UE10151 de la SP03. A baix, mostra de les restes humanes calcinades recuperades a les urnes.

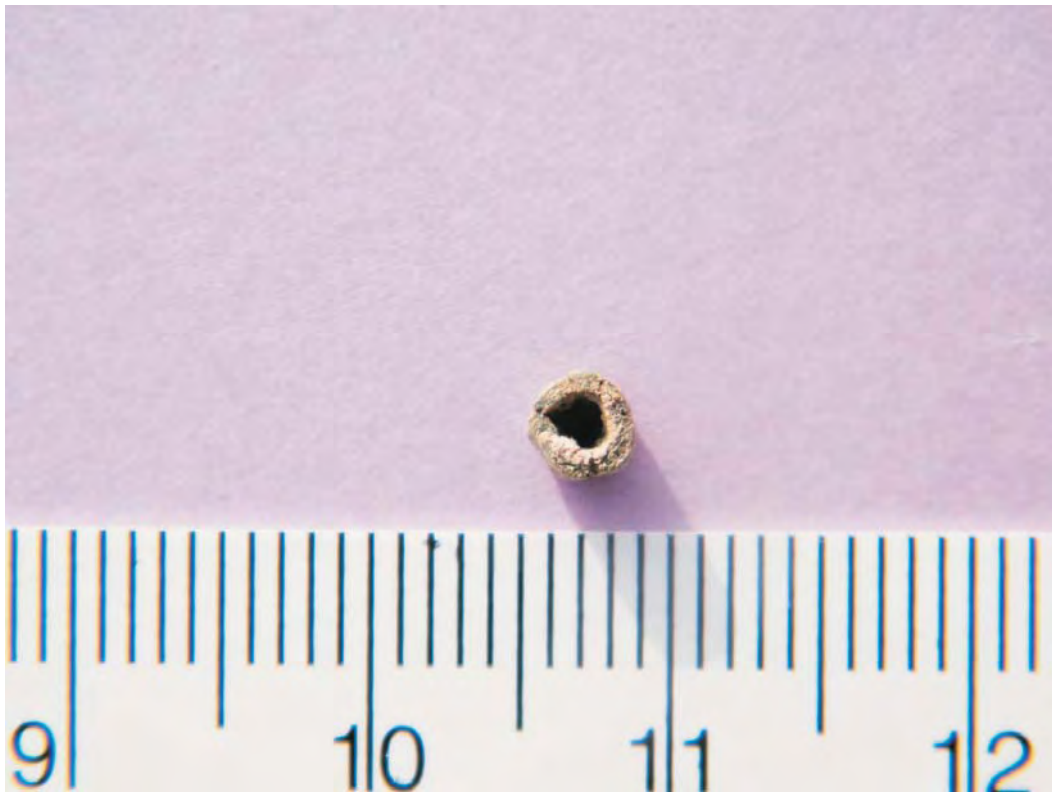

Fig. 5.- Detall de la possible dena recuperada a la UE8014 de la zona del poblat.

Fig. 6.- Detall de les restes antracològiques recuperades a la UE8008 de la zona del poblat.

SEBES (Flix, Ribera d'Ebre) 2009-2010

INVENTARI DE MOSTRES: RENTAT I TRIA

UE	FET	Litres	RECOLLIDA		RENTATGE PER COLUMNNA			RENTATGE PER FLOTACIÓ				
			dis	con ail	tot	5mm	1mm	0,5mm	5mm	1mm	0,5mm	i. c
8008	poblat	30		x					a, c	a, c		a, c, cer
8014	poblat	30		x				a	a	a		a, dena
10146	SP31	1										cer, esc
10147	SP37	5										cer, rh
10149	SP42	3						rh, a, c				rh, esc
10150	SP21	1			x				--			rh, esc(fe)
10150	SP21	6			x			rh	rh			--
10151	SP03	5			x			--	a, rh			rh, sílex
10152	SP28	1			x			rh	rh			--
10154	SP07	1			x			rh	rh			--
10155	SP36	3			x			cer, rh	rh			cer
10156	SP36	1			x			--	--			a, cer
10157	SP36	1			x			--	--			--
10158	SP35	1			x			rh	rh			rh
10159	SP29	1			x			rh	rh			--
10160	SP35	1			x			--	--			a, rh
10161	SP38	4			x			--	a			cer
10162	SP39	3			x			--	a			rh, cer
10163	SP26	1			x							--
10164	SP14	1			x			--	rh			--
10165	SP14	2			x			--	rh			--
10166	SP41	1			x			--	--			--
10167	SP41	3			x			a	a			rh

Llegenda d'inventari

a: antracologia   esc: escòria
c: carpologia   fe: ferro
rh: restes humanes
cer: ceràmica